

REGERINGENS ÅRSBERÄTTELSE 2019

Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter

STATSRÅDETS PUBLIKATIONER 2020:8

vn.fi/sv

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Statsrådets publikationer 2020:8

Regeringens årsberättelse 2019 Bilaga 1

Ministeriernas resultatöversikter

Statsrådet

ISBN tryckt: 978-952-287-862-5

ISBN PDF: 978-952-287-866-3

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2020

Presentationsblad

Utgivare	Statsrådet	20.5.2020	
Författare	Statsrådets kansli, finansministeriet		
Publikationens titel	Regeringens årsberättelse 2019, Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter		
Publikationsseriens namn och nummer	Statsrådets publikationer 2020:8		
Diarie-/ projektnummer	VN/13080/2019		
ISBN tryckt	978-952-287-862-5	ISSN tryckt	2490-0613
ISBN PDF	978-952-287-866-3	ISSN PDF	2490-0966
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-866-3		
Sidantal	145	Språk	svenska
Nyckelord	årsberättelse, statsrådet, bokslut		
Sammandrag			
<p>Enligt i 46 § i grundlagen ska statsrådet lämna en berättelse till riksdagen om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut.</p> <p>Närmare bestämmelser om regeringens årsberättelse finns i 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och i 17 och 18 § i lagen om statsbudgeten (423/1988). I 118 § i lagen om statsbudgeten förutsätts det att de redogörelser för statsfinanserna och skötseln av statsfinanserna samt resultat av statens verksamhet som tas in i regeringens årsberättelse ska ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts och om statens intäkter och kostnader, om statens ekonomiska ställning och resultat (rättvisande bild). På författningsnivå fastställs årsberättelsens innehåll i synnerhet i förordningen om statsbudgeten (1243/1992).</p> <p>Regeringens årsberättelse för 2019 består av fem delar: den egentliga årsberättelsen samt bilaga 1) Ministeriernas resultatöversikter, bilaga 2) Bokslutskalkyler, bilaga 3) Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden och bilaga 4) Uppgifter om statens bolagsinnehav, affärsverk och fonder utanför statsbudgeten.</p> <p>En ny coronavirussjukdom, covid-19, med ursprung i Kina, spred sig i början av 2020 i Europa. I Finland vidtogs de första åtgärderna för att hindra virusets spridning i mars 2020. Såväl epidemin som begränsningsåtgärderna har betydande praktiska och ekonomiska följder för alla samhällsområden, både på lång och på kort sikt. I regeringens årsberättelse för 2019 tas inte läget under eller efter coronaepidemin upp. Årsberättelsen beskriver läget år 2019 och därför beaktas inte följderna av covid-19 i till exempel riskbedömningen eller i helhetsöversikten av ekonomin.</p>			
Förläggare	Statsrådet		
Tryckort och år	PunaMusta Ab, 2020		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: vnjulkaisumyynti.fi		

Kuvailulehti

Julkaisija	Valtioneuvosto	20.5.2020	
Tekijät	Valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö		
Julkaisun nimi	Hallituksen vuosikertomus 2019 liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtioneuvoston julkaisuja 2020:8		
Diaari/hankenumero	VN/13080/2019		
ISBN painettu	978-952-287-862-5	ISSN painettu	2490-0613
ISBN PDF	978-952-287-866-3	ISSN PDF	2490-0966
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-866-3		
Sivumäärä	145	Kieli	ruotsi
Asiasanat	vuosikertomus, tilinpäätös, valtioneuvosto		
Tiivistelmä			
<p>Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen perustuslain 46 §:ssä säädettyinä kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt.</p> <p>Hallituksen vuosikertomuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä sekä valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 §:ssä. Talousarviolain 18 §:ssä edellytetään, että hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva). Säädöstasolla kertomuksen sisältöä määrittävät erityisesti myös valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) vaatimukset.</p> <p>Hallituksen vuosikertomus vuodelta 2019 muodostuu viidestä osasta: vuosikertomuksesta sekä liitteestä 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset, liitteestä 2 Tilinpäätöslaskelmat, liitteestä 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta sekä liitteestä 4 Valtion yhtiöomistus, liikelaitokset ja talousarvion ulkopuoliset rahastot.</p> <p>Alkuvuodesta 2020 Euroopassa levisi Kiinasta alkunsa saanut uuden koronaviruksen aiheuttama COVID-19-tartuntatauti-epidemia. Suomessa ensimmäiset viruksen leviämisen rajoittamista koskevat toimet tehtiin maaliskuussa 2020. Sekä epidemialla että sitä koskevilla rajoitustoimilla on merkittäviä toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia yhteiskunnan eri osa-alueilla niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä. Tässä vuoden 2019 hallituksen vuosikertomuksessa ei käsitellä tilannetta epidemian aikana tai arvioida tilannetta sen jälkeen. Kertomus on kuvaus vuoden 2019 tilanteesta, COVID19-epidemian vaikutukset eivät tässä kertomuksessa näy esimerkiksi riskiarvioissa tai talouden kokonaiskuvassa.</p>			
Kustantaja	Valtioneuvosto		
Painopaikka ja vuosi	PunaMusta Oy, 2020		
Julkaisun jakaja/ myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi		

Innehåll

1 Statsrådets kansli	7
1.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	8
1.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	9
1.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling	10
2 Utrikesministeriet	14
2.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	15
2.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	16
2.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling	17
3 Justitieministeriet	21
3.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	22
3.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	23
3.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling	24
3.4 Sametingets berättelse för 2019.....	34
3.5 Berättelse om genomförandet av samiska språklagen 2016–2019	42
4 Inrikesministeriet	54
4.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	55
4.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	56
4.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling	57
5 Försvarsministeriet	65
5.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	66
5.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	67
5.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling	68
6 Finansministeriet	74
6.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	75
6.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	76
6.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling	77
6.4 Världens bästa offentliga förvaltning	83
7 Undervisnings- och kulturministeriet	84
7.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	85
7.3 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	86
7.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling	87
8 Jord- och skogsbruksministeriet	96
8.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	97
8.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	98
8.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling	99

9 Kommunikationsministeriet	105
9.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	106
9.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	107
9.3 Verksamhetsrådets resultatutveckling.....	108
10 Arbets- och näringsministeriet	112
10.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	113
10.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	115
10.3 Verksamhetsrådets resultatutveckling.....	116
11 Social- och hälsovårdsministeriet	121
11.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	122
11.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	123
11.3 Verksamhetsrådets resultatutveckling.....	124
12 Miljöministeriet	134
12.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	135
12.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	136
12.3 Verksamhetsrådets resultatutveckling.....	137

1 Statsrådets kansli

Andel av statsbudgeteten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **59 715 mn €**

- Statsrådets kanslis andel **313 mn €**

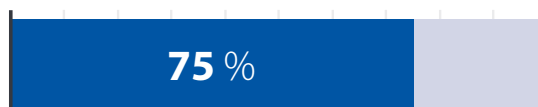

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 202 mn €
- Överföringsutgifter 31 mn €
- Investeringsutgifter 1 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

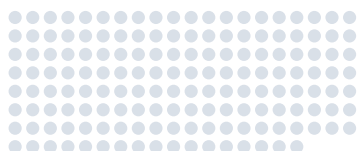
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **73 084 årsverken**

- Statsrådets kansli **691 årsverken**

Ämbetsverk **0** ST.

- Inga ämbetsverk

Fonder **0** ST.

- Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **30** ST.

FINANSINTRESSE / VAKE

- Altia Abp (36,2 %)
- Neste Abp (8,3 %)
- Nordic Morning Group Abp
- Posti Group Abp (49,9 %)
- Vapo Ab (16,7 %)

STRATEGISKT INTRESSE

- Arctia Ab
- Boreal Kasvinjalostus Ab
- Finavia Abp
- Finnair Abp (55,8 %)
- Fortum Abp (50,8 %)
- Gasum Ab
- Kemijoki Ab (50,1 %)
- Leijona Catering Ab
- Motiva Ab
- Neste Abp (36,4 %)
- Patria Abp
- Posti Group Abp (50,1 %)
- Suomen Lauttaliikenne Ab
- Suomen Rahapaja Ab (inte längre strategiskt intresse)
- Suomen Siemenperunakeskus Ab
- Suomen Viljava Ab
- Tapio Ab
- Vapo Ab (33,4 %)
- VR-Yhtymä Ab

SPECIALUPPGIFTER

- Finnipilot Pilotage Ab
- Gasonia Ab
- Governia Ab
- Kuntarahoitus Ab
- Solidium Ab
- Suomen Erilliverkot Ab
- Suomen Ilmailuopisto Ab
- Valtion kehitysyhtiö Vake Ab
- Veikkaus Ab

Centrala förändringar i förvaltningen

Ägarstyrningen av **Kommunfinans Abp** överfördes från miljöministeriet till statsrådets kansli. | Innehavet i **Altia Abp** överfördes till Valtion kehitysyhtiö Vake Ab.

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Partistöd

30 mn €

Statens intäktsföringar av utdelning och försäljning

1,3 md €

VN TEAS avslutade projekt

69 st.

Åtagandet för hållbar utveckling 2050

2 181 st.

Möten i Finland under EU-ordförandeskapet

131 st.

1.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Arbetet vid statsrådets kansli 2019 präglades i hög grad av regeringsskiftena. Statsminister Sipilä lämnade sin regerings avskedsbegäran till republikens president den 8 mars 2019. Därefter fortsatte regeringen som expeditionregering fram till det att republikens president efter riksdagsvalet utnämnde statsminister Antti Rinnes regering den 6 juni 2019. Med regeringsskiftet ökade antalet ministrar och deras politiska stab till 19 medlemmar av statsrådet, 15 statssekreterare och 70 specialmedarbetare.

Det sista regeringsskiftet under berättelseåret ägde rum i december då statsminister Antti Rinne lämnade regerings avskedsbegäran till republikens president. Statsminister Rinnes regering fortsatte som expeditionregering tills republikens president utnämnde statsminister Sanna Marins nya regering den 10 december 2019. Statsminister Marins regeringsprogram offentliggjordes samma dag. Regeringsprogrammets mål är ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart Finland.

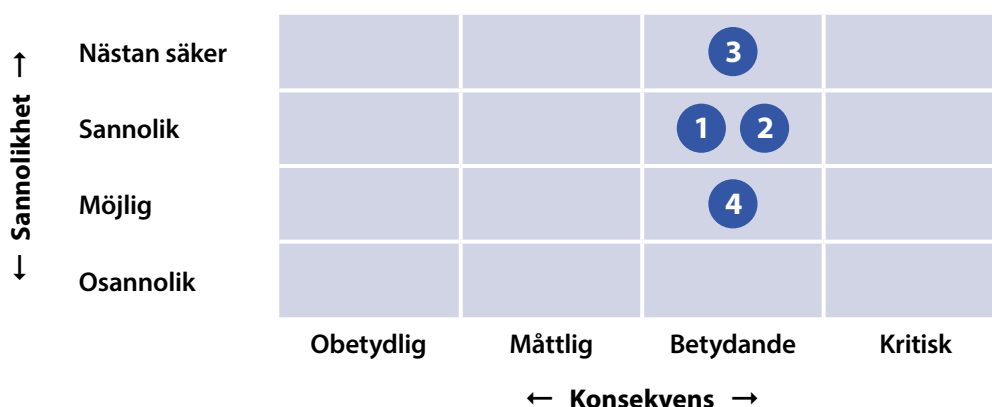
År 2019 var ett valår också i Europeiska unionen. Det nya EU-parlamentet inledde sin verksamhet samtidigt som Finland blev ordförandeland för Europeiska unionens råd. Under Finlands EU-ordförandeskap 1.7 – 31.12.2019 behandlades färre förslag till EU-rättsakter än vanligt på grund av övergången. Lagstiftningsarbetet fördröjdes också på grund av att kommissionen inledde sitt arbete först i december i stället för november.

EU och medlemsstaterna färdigställde Storbritanniens avtal om utträde efter att Europeiska rådet i oktober beviljat uppskov med utträdesdagen fram till den 31 januari 2020. En övergångsperiod fram till den 31 december 2020 trädde i kraft i och med avtalet om utträde. Under övergångsperioden fortsätter EU och Storbritannien tillämpa de gällande reglerna och förhandlar om sin framtida relation. På begäran av Storbritannien förhandlade man fram ändringar i utträdesavtalets protokoll om Irland och Nordirland och i den politiska förklaringen i syfte att trygga EU:s intressen och skydda freden och stabiliteten på den irländska ön.

Den globala ekonomiska tillväxten avtog kraftigt under 2019 då industriproduktionens ökning och investeringsaktiviteten avmattades. Utöver konjunkturväxlingen påverkades utvecklingen även av de osäkra utsikterna i synnerhet för de internationella handelsrelationerna (inklusive Storbritanniens förhandlingar om utträde ur EU). Den tillväxstödjande penningpolitiken upprätthöll ändå positiva utsikter för aktiemarknaden, vilket i sin tur bidrog till att aktiekurserna fortsatte stiga. Företagsklimatet var fortsatt gynnsamt och räntan kopplad till företagsfinansiering sjönk efter att de företagsrelaterade riskbedömningarna blivit positivare.

1.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

- 1 Verksamheten i statsrådet går inte att samordna och en gemensam verksamhetskultur genererar inga synergieffekter**
 Verksamhetsstyrningen utifrån regeringsprogrammet genomförs effektivt på statsrådsnivå. Som stöd för en enhetlig verksamhetskultur i statsrådet och för att effektivisera användningen av gemensamma resurser utvecklas verksamhetsplaneringen och samarbetsätten under ledning av statsrådets kansli och gemensamma verktyg införs fortsättningsvis. Statsrådets informationsteknik och it-system förnyas och förenhetligas för att säkerställa dataskyddet och en fungerande it-miljö.
- 2 Det ekonomiska resultatet av statens bolagsinnehav försämrats**
 Det ägarstrategiska arbetet och analysverksamheten förutser hur ekonomin utvecklas och hur statens bolagsinkomst påverkas av utvecklingen. Det görs större satsningar på att förankra god förvaltnings- sed inom hela statsrådet samtidigt som mekanismerna inom ägarstyrningen vidareutvecklas. Med de medel ägaren har till sitt förfogande stötts bolagens förmåga att handla effektivt och att utvecklas också i tider av långsam ekonomisk tillväxt.
- 3 EU försvagas och handelsprotektionismen stärks**
 Påverkansarbete bedrivs i frågor som är centrala för Finland, och lösningar som stärker unionens enig- het främjas. Samtidigt bereder sig Finland på en utveckling som försvagar enigheten och på åtgärder som en sådan utveckling förutsätter.
- 4 Innehållet i och kvaliteten på information som tas fram som stöd för politiken stöder inte beslutsfattandet**
 Till stöd för regeringens arbete produceras aktuell, tillförlitlig och högklassig information som kan ut- nyttjas tväradministrativt. Tillräcklig kompetens och tillräckliga resurser för beredningen säkerställs. Dialogen mellan tjänstemannaledningen och den politiska ledningen i planeringen av beredningen förbättras.

1.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Finland är ett land som förnyas sig, som bryr sig och som är tryggt, där var och en kan känna sig viktig. I samhället råder förtroende.

Måluppfyllelse: God

Den strategiska utvecklingen av statsrådets struktur

En ny regering utnämndes i juni 2019. Statsrådets kansli stödde regeringsförhandlingarna genom att tillhandahålla informationsunderlag och expertstöd (över 300 höranden) och genom att erbjuda stöd i utvecklingen av olika verksamhetskoncept. Dessutom utarbetade statsrådets kansli [regeringens kommunikationsstrategi](#) och reviderade [ministerns handbok](#).

Regeringens första [handlingsplan](#) färdigställdes och togs i bruk på hösten under berättelseåret. Handlingsplanen och de centrala indikatorer som regeringen fastställde utgör grunden för uppföljningen av regeringsprogrammet. Gemensamma modeller infördes i styrningen av ministerierna och förvaltningsområdena, och bland annat ministerarbetsgruppernas rutiner förenhetligades.

Samordningen och planmässigheten i lagberedningen stärktes för att stödja statsrådets arbete. De viktigaste propositionerna som regeringen bereder sammanställdes i [regeringens lagstiftningsprogram](#).

På grund av valåret och regeringsskiftet gav Rådet för bedömning av lagstiftningen färre utlåtanden (5) än vanligt om konsekvensbedömningarna i propositionsutkastet. Rådets utlåtanden har publicerats på rådets [webbplats](#). Finland var ordförande för nätverket av regelråd i Europa (RegWatchEurope) 2019. Under Finlands ordförandeskap fattades beslut om principerna för nätverkets expansion.

Genomförandet av regeringsprogrammet

I regeringens årsberättelse 2018 (B 3/2019 rd – RSk 25/2019 rd) ingick en helhetsutvärdering av resultaten för statsminister Sipiläs regeringsperiod.

Statsrådets utrednings- och forskningsplan 2019 verkställdes genom fyra öppna utlysningar. 70 projekt inleddes och 69 slutfördes. Inom ramen för projekten publicerades 75 rapporter, 27 policy brief-översikter, 22 blogginlägg och sex nyhetsbrev. Webbplatsen för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet, [tietokaytoon.fi](#), hade cirka 104 000 besökare.

Tjänsten [Åtagande 2050](#) vidareutvecklades för att bättre motsvara Green Deal-avtalens krav och ge enskilda människor bättre möjligheter att åta sig att minska sitt klimatavtryck. I tjänsten ingicks tre Green Deal-avtal, 1 500 privatpersoner åtog sig att minska sitt klimatavtryck och 70 000 finländare testade sitt klimatavtryck. Regeringens handlingsprogram Agenda 2030 reviderades i enlighet med målen i regeringsprogrammet. Allmänheten engagerades i att följa arbetet inom hållbar utveckling genom [Medborgarrådet för hållbar utveckling](#) med cirka 500 deltagare.

Projektet för en totalreform av grundskyddet och aktiviteten ([Toimi](#)) uppnådde sina mål. Projektets breda-siga, parlamentariska uppföljningsgrupp uppnådde samsyn om behovet av att reformera den sociala tryggheten och om grundpelarna för framtidens sociala trygghet, som ska styra det fortsatta arbetet. Projektet resulterade i systembeskrivningar och modeller för de grundläggande valen i fråga om social trygghet, synpunkter från olika parter och information till stöd för beslutsfattandet.

Åtgärdsprogrammet [Sunda lokaler 2028](#) som samordnas av statsrådet åtgärdar problem med inomhusluften i offentliga lokaler och sanitära olägenheter som problemen orsakar. Under projektets första hela kalenderår ordnades fyra regionala workshoppar i samarbete med regionförvaltningsverken, kommunerna och intressentgrupperna.

Jämställdheten mellan könen understöddes genom utdelningen av ett internationellt jämställdhetspris. Priset gick till den globala organisationen Equality Now, som åstadkommit ändringar i diskriminerande lagar (fler än 50) i olika länder.

Beredningen av en ny politisk strategi för Arktis inleddes under ledning av statsrådets kansli, och målet är att strategin ska vara klar i början av 2021.

Ledningen av Finlands EU-politik

Finland var Europeiska rådets ordförandeland 1.7–31.12.2019. Ordförandeskapets budget, som täckte mötes- och personalkostnader för 2017–2020 samt organiseringen av ordförandeskapet, uppgick till totalt 70 miljoner euro. De faktiska utgifterna uppskattas bli cirka 42 miljoner euro. En betydande kostnadseffektivitet uppnåddes genom att omsorgsfullt överväga antalet möten och koncentrera mötena till Helsingfors.

Det nationella programmet för EU-ordförandeskapet presenterades för riksdagen den 26 juni 2019. Finlands prioriteringar presenterades också på ministerrådets möten och i EU-parlamentet.

Finland var ordförande för rådets officiella möten, informella ministermöten och möten på tjänstemannanivå. Under Finlands ordförandeskap ordnades 38 ministerrådsmöten, 1 168 arbetsgruppsmöten och 52 Core-per-möten. I Finland ordnades 131 möten, varav 87 ordnades av statsrådets kansli. Mötesarrangemangen och mötestjänsterna ordnades kostnadseffektivt och enligt principerna för hållbar utveckling. Anslagen för traditionella gåvor användes till klimatkompensation för mötesresornas utsläpp genom att finansiera utsläppsminskande projekt i Honduras, Vietnam, Laos och Uganda.

Finland förankrade som första ordförandeland EU:s nya strategiska agenda (2019–2024) i rådets arbete. Starten av en ny femårsperiod i unionen möjliggjorde politiska diskussioner och slutsatser om framtiden och andra påverkansbudskap till kommissionen till exempel om hållbar tillväxt, välfärdsekonomi samt invandrings- och asylpolitiken.

Ett viktigt horisontellt resultat var det förhandlingspaket med siffror som Finland i december kunde skicka till medlemsländerna och organen som underlag för förhandlingarna om EU:s kommande fleråriga budgetram 2021–2027 (MFF).

Statsrådets åtgärder för att utöva inflytande i EU beskrivs närmare i kapitel 2.4. i berättelsedelen.

Statens aktiva och tydliga ägarpolitik

Värdet på statens totala börsinnehav utvecklades positivt i jämförelse med marknadsutvecklingen under berättelseåret. Avkastningen på hela börsinnehavet var 24,7 procent, och 28,6 procent för bolag som ägs direkt av staten. Statsägd aktieförmögenhet överläts under berättelseåret till ett värde av totalt 262 miljoner euro för olika ändamål: Solidium Ab utdelade som kapitalåterbäring aktier till staten till ett värde av totalt 155 miljoner euro och staten kapitaliserade Nordiska Järnvägar Ab genom att överlåta aktier i Neste Abp till ett värde av 107 miljoner euro. Under berättelseåret intäktförde statsrådets kansli 1 300 miljoner euro i utdelnings- och försäljningsinkomster till statens budgetekonomi.

Företagsansvaret integrerades starkare i det ägarstrategiska arbetet. Bolagen redovisar resultaten av sitt företagsansvarsarbete vid bolagsstämmorna och i sina företagsansvarsrapporter. Företagsansvarsfrågorna ingår som en väsentlig del i bolagens och ägarstyrningens regelbundna sammanträden. Styrelseutvärderingen integrerades starkare i det ägarstrategiska arbetet. Beredningen av ett principbeslut om statens ägarpolitik inleddes under berättelseåret.

Statens bolagsinnehav och ägarstyrning beskrivs utförligt i bilaga 4 i årsberättelsen.

Statsrådets verksamhetskultur och utvecklingsprojekt

Statsrådets gemensamma verksamhetskultur stärktes genom att ministerierna erbjöds gemensamma anvisningar och verksamhetsformer bland annat inom kommunikationen, personalpolitiken, den ekonomiska förvaltningen och säkerhetsledningen. Under berättelseåret infördes statsrådets gemensamma verksamhetsmodell för kompetensledning och en modell för hantering av informationssäkerheten. En preliminär utredning gjordes om statsrådets lönesystem, säkerhetsanvisningar utarbetades och en gemensam dataskyddsutbildning för statsrådet genomfördes. Anvisningarna om och beredskapen inför störningar, kriser och informationspåverkan stärktes.

Byggprojekten vid statsrådets festvåning Smolna och Sjökasernen avancerade. Planeringen av projektet Statsrådets kvarter 1&2 (Statsrådsborgen, Statsrådskvarteret) avancerade från förutredningen till projektplaneringsfasen. Statsrådets gemensamma intranät (Kampus) togs i bruk vid alla ministerier och lanseringen av det gemensamma ärendehanteringssystemet Vahva fortsatte vid ministerierna.

Utgifterna för statsrådets gemensamma service- och förvaltningsuppgifter minskade med cirka 3,8 miljoner euro. Förändringen berodde huvudsakligen på att utgifterna för hyror och tjänster i anslutning till lokaler minskade då fastigheter renoverades och lokalerna användes effektivare. Utgifterna inom dataadministrationen minskade i och med att statsrådets projekt för uppdatering av den grundläggande informationstekniken slutfördes i slutet av 2018. Kostnadsminskningen inom statsrådets övriga gemensamma tjänster förklaras också av valåret och regeringsskiftena, vilket särskilt återspeglades i ett minskat antal författningsöversättningar.

Tabell 1. Utgifterna för statsrådets gemensamma förvaltnings- och servicefunktioner 2017–2019

1 000 euro

Utfall	2017	2018	2019
Hyror för lokaler	36 122	34 328	33 149
Lokalservice och säkerhet	13 095	12 168	11 353
Dataadministration	38 677	39 723	37 469
Övriga stödtjänster	6 534	7 472	7 237
Personalkostnader	23 484	24 237	24 934
Totalt	117 912	117 928	114 142

Bruttobeloppen presenteras i anslutning till regeringens årsberättelse 2018. Siffrorna för 2017 har justerats till nettouppgifter liksom för de övriga åren.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

Utvärdering av statens ägarstyrning

Utvärderingsrapporten Mera långsiktighet och systematiskt lärande behövs i försöksverksamheten

Rapporten STIGEN2030 – En utredning av Finlands politik för hållbar utveckling

Utvärdering av effektiviteten av funktion av Rådet för bedömning av lagstiftningen

Ytterligare uppgifter om resultaten

Bokslut för statsrådets kanslis bokföringsenhet för 2019

2 Utrikesministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **59 715 mn €**

- Utrikesministeriets andel **1 494 mn €**

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 308 mn €
- Överföringsutgifter 666 mn €
- Investeringsutgifter 130 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

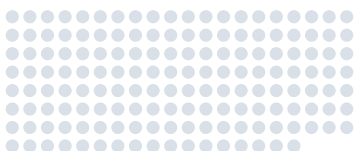
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **73 084 årsverken**

- Utrikesministeriet **1 450 årsverken**

Ämbetsverk **0** ST.

• Inga ämbetsverk

Fonder **0** ST.

• Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

• Inga affärsverk

Bolag **1** ST.

• Fonden för industriellt samarbete Ab (Finnfund)

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Beskickningar
90 st.

Beskickningarnas årliga utgifter
153 mn €

Biståndsanslag
1 129 mn €

Utvecklingssamarbetets andel av BNI (uppsk.)
0,42 %

2.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Den internationella miljön präglades under berättelseåret av Kinas uppgång, de politiska förändringarna i Förenta staterna och den upptrappade stormaktskonkurrensen mellan dessa två. Inga väsentliga framsteg gjordes i relationerna mellan väst och Ryssland. Försvaret av det regelbaserade internationella systemet i samarbete med likasinnade länder blev ett centralt tema. Många konflikter och kriser fortsatte i synnerhet i Mellanöstern och Afrika, orsakade humanitära nödsituationer och upprätthöll spänningarna i de internationella relationerna. Frågor med anknytning till säkerheten i det arktiska området diskuterades då områdets geopolitiska och strategiska betydelse ökade.

Osäkerheten i den globala handelsekonomiska och politiska miljön fortsatte, i Europa bland annat till följd av processen för Storbritanniens EU-utträde.

2.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

- 1 Säkerhetsrisker, såsom konflikter, olyckor, naturkatastrofer, terrordåd, spionage och brottslighet**

Systematiseringen av riskhanteringen måste fortsättningsvis utvecklas och kopplas till de praktiska arbetsuppgifterna. Utvecklingsåtgärderna stöds genom att fortsatt inbegripa riskanalys i processen för verksamhets- och ekonomiplanering. Beredskap inför informations säkerhetsrisker skapas bland annat genom ökad medvetenhet, bättre rutiner och stärkt it-säkerhet.
- 2 Informationssäkerhetsrisker**

Informationssäkerhetsriskernas betydelse och beredskapen inför dem accentueras ytterligare och beaktas i såväl tekniska lösningar som lokallösningar. Utrikesförvaltningens särskilda behov beaktas fullt ut i statsrådets centraliserade lösningar.
- 3 Snabba förändringar i omvärlden**

Snabba förändringar i omvärlden och två eller flera stora undantagssituationer som inträffar samtidigt förutsätter beredskap och framhäver vikten av en fungerande situationsledning. Genom utbildning förbättras beskickningarnas beredskapsnivå och förmåga att självständigt hantera olika situationer.
- 4 Belastningsfaktorer i arbetsmiljön på beskickningarna, begränsade personresurser och stor personalomsättning**

Fortsatt arbete med att systematisera riskhanteringen och koppla den till de praktiska arbetsuppgifterna. Prioriteringen av arbetsuppgifterna bör stärkas ytterligare. Uppmärksamhet ska fästas vid rekryteringen och vid att det finns tillräckligt med lämplig personal och tillräckliga yrkeskunskaper för uppgifterna och att informationssystemen fungerar.

↑ Sannolikhet ↓	Nästan säker				
	Sannolik			3	1
	Möjlig			4	2
	Osannolik				
		Obetydlig	Måttlig	Betydande	Kritisk
		← Konsekvens →			

2.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Utrikesförvaltningen främjar Finlands och finländarnas säkerhet och välfärd genom att arbeta till förmån för Finland och dess närområden och för internationell säkerhet och stabilitet.

Måluppfyllelse: God

Utrikesförvaltningen främjade den internationella säkerheten och stabiliteten genom att bedriva en aktiv utrikes- och säkerhetspolitik i såväl internationella organisationer som multi- och bilateralt samarbete med olika stater. I arbetet beaktades den internationella situationen, Finlands säkerhetspolitiska omgivning och förändringarna i dem.

Finland fortsatte sitt stöd för konfliktlösningssträvandena i östra Ukraina och ökade sitt nationella stöd till Ukraina. Finland höll konsekvent fast vid EU:s sanktioner mot Ryssland. Samtidigt har Finland upprätthållit selektiva förbindelser med Ryssland på alla nivåer och främjat samarbetet bland annat inom miljösektorn.

Finland främjade stabiliteten i EU:s östra grannskap genom stöd till ländernas reformer genom den europeiska grannskapspolitikens östra partnerskap, bilateralt och genom internationella organisationer.

Effektmål: Utrikesförvaltningen främjar ett regelbaserat internationellt system.

Måluppfyllelse: God

Finland stärker aktivt det bilaterala samarbetet och det regelbaserade internationella systemet i ett läge där de utsätts för allt större utmaningar. FN står i centrum av det multilaterala samarbetet och Finland arbetade för att främja och genomföra reformer i organisationen.

Diskussioner fördes om det multilaterala handelssystemets framtid och förnyelse och om nya teman, men framstegen var långsamma. Finland påverkade framgångsrikt EU:s prioriteringar och mål, men EU har inte effektivt lyckats främja arbetet i det multilaterala handelssystemet på grund av meningsskiljaktigheterna mellan de stora aktörerna i den internationella handeln, såsom Förenta staterna och Kina. EU har ändå avancerat på bred front i sina egna bilaterala handelsförhandlingar.

Finland bidrog till lösningen i fråga om Rysslands medlemskap i Europarådet (PACE). I Europarådets styrkommitté för mänskliga rättigheter och dess reformarbetsgrupper påverkade Finland den långsiktiga reformen av systemet för människorättskonventionen.

På Finlands initiativ antog Europeiska unionens råd slutsatser om humanitärt bistånd och internationell humanitär rätt som bekräftar stödet för respekten för den internationella humanitära rätten och den regelbaserade internationella ordningen.

Finland stödde FN:s folkrättskommission (och dess finländska specialrapportör) i arbetet med utkast till principer för miljöskydd under väpnade konflikter. Finland har konsekvent gett sitt stöd till det internationella straffrättsliga systemet inklusive reformen av internationella brottmålsdomstolen (ICC).

I terrorismbekämpningen har Finland betonat efterlevnaden av internationell rätt, förebyggandet av våldsbejakande radikalisering, inrigripandet i orsakerna till terrorismens uppkomst samt förebyggandet av terroristverksamhet också genom krishantering.

Tabell 2. Anslag för utvecklingssamarbetet enligt dispositionsplanens poster 2019

Miljoner euro

	Budget	Utbetalt*
Egentligt utvecklingssamarbete		
Multilateralt utvecklingssamarbete	172,0	140,7
Utvecklingssamarbete med enskilda länder och regioner	142,3	
Europeiska utvecklingsfonden	73,9	
Utvecklingssamarbete som inte inriktats enligt land	32,5	
Humanitärt bistånd	72,5	78,1
Planering, stödfunktioner och utvecklingspolitisk information inom utvecklingssamarbetet	4,0	
Evaluering och intern revision inom utvecklingssamarbetet	2,1	
Frivilligorganisationernas utvecklingssamarbete	65,0	63,5
Räntestöd	12,8	
Totalt	577,1	569,0
Övrigt utvecklingssamarbete		
Övriga moment inom utrikesministeriets förvaltningsområde	149,1	
Inrikesministeriets förvaltningsområde	40,0	
Finansministeriets förvaltningsområde	156,8	
De övriga ministeriernas förvaltningsområden	65,7	
Totalt	411,6	
Övriga		
Höjning av Finnfunds aktiekapital	10,0	
Finansinvesteringar inom utvecklingssamarbetet	130,0	96,2

* Förhandsbesked

Tabell 3. Utbetalningar inom det egentliga utvecklingsarbetet (moment 24.39.66)

till enskilda länder och regioner, miljoner euro

2017		2018		2019*	
Afghanistan	14,5	Afghanistan	16,7	Afghanistan	20,7
Nepal	13,7	Etiopien	11,4	Etiopien	14,9
Moçambique	13,2	Moçambique	10,1	Moçambique	13,4
Etiopien	12,6	Tanzania	9,4	Myanmar	9,7
Turkiet	12,5	Nepal	8,3	Tanzania	8,9
Övriga	49,8	Övriga	43,3	Övriga	42,1

* Förhandsbesked

Effektmål: Utrikesförvaltningen arbetar för öppna ekonomiska förbindelser som främjar Finlands tillväxt, och stöder finländska företags deltagande i internationell handel och värdekedjor.

Måluppfyllelse: God

Samarbetet inom Team Finland har ytterligare effektiviserats och responsen från företagen har varit positiv. Exportkontrollverksamheten har varit effektiv.

Finland har stärkt sina utvecklingsfinansieringsinstrument för den privata sektorn och upprättat en investeringsplan för utvecklingsarbete i låne- och investeringsform.

Effektmål: Utrikesförvaltningen arbetar för att stärka de mänskliga rättigheterna, jämlikheten och demokratin.

Måluppfyllelse: Utmärkt

De mänskliga rättigheterna, jämlikheten och demokratin framhölls i Finlands bilaterala och multilaterala verksamhet, bland annat under Finlands ordförandeskap i EU och Europarådet. Finland främjade aktivt i synnerhet människorättskampars, kvinnors och flickors rättigheter och LHBTI-rättigheter i olika sektorer inom EU:s utrikes- och säkerhetspolitik. Förberedelserna inför Finlands kampanj för medlemskap i rådet för mänskliga rättigheter inleddes. Finland tog regelbundet upp människorättsfrågor och människorättskränkningar med olika länder. Finland understödde internationella initiativ om mänskliga rättigheter, jämlikhet och demokrati både politiskt och ekonomiskt.

Finlands utrikespolitik är människorättsbaserad och syftar till att eliminera fattigdom och minska ojämlikhet. Finland arbetat normativt och operativt för rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Ett betydande resultat som uppnåddes under Finlands EU-ordförandeskap var rådets beslut att Europeiska unionen återvänder till förhandlingsbordet för EU:s anslutning till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna.

I egenskap av ordförande för Europeiska unionens råd har Finland främjat EU:s anslutning till konventionen om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (Istanbulkonventionen) och uppmanat alla EU:s medlemsstater att godkänna konventionen.

Finland har påverkat de pågående människorättsrelaterade konventionsförhandlingarna i FN och Europarådet (företagsverksamhet och mänskliga rättigheter samt vård oberoende av vilja inom mentalvården).

Finland har också lett förhandlingarna om antagandet av Europarådets ministerkommittés rekommendation om justitieombudsmannainstitutionen. Rekommendationen (CM/Rec(2019)6) antogs den 16 oktober 2019.

Effektmål: Utrikesförvaltningen främjar genomförandet av Agenda 2030 och arbetar för att bekämpa klimatförändringen.

Måluppfyllelse: God

Finlands utvecklingspolitik bygger på Agenda 2030. Under sitt ordförandeskap påverkade Finland EU:s utvecklingspolitik, vilket bidrar till att uppnå målen för en hållbar utveckling.

Finland främjade bekämpningen av och anpassningen till klimatförändringen i flera sektorer: det ambitiösa nationella klimatmålet – klimatneutralitet 2035 – sporrade det globala arbetet mot klimatförändringen. Finland arbetade för att effektivisera EU:s klimatdiplomati och sökte nya samarbetsformer som till exempel finansministrarnas klimatkoalition, som Finland och Chile tillsammans grundade. Finland åtog sig att öka klimatfinansieringen och höjde sitt stöd till Gröna klimatfonden med 25 procent. Det första handlingsprogrammet för klimatrelaterad utrikespolitik utarbetades för utrikesministeriets interna verksamhet.

Finland arbetade för hållbar utveckling och mot klimatförändringen i den arktiska regionen (bland annat för att minska sotutsläppen).

Finland profilerade sig genom sitt stöd till innovationer, innovativ finansiering och digitalt samarbete som lösningar på den hållbara utvecklingens utmaningar. I slutet av berättelseåret fanns fem FN-organ i Finland: UNU Wider, IOM, UNTIL, UNOPS och UNDP.

3 Justitieministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **59 715 mn €**

● Justitieministeriets andel **1 123 mn €**

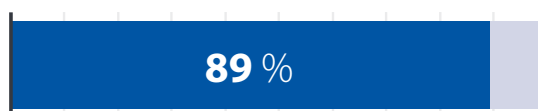

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 888 mn €
- Överföringsutgifter 104 mn €
- Investeringsutgifter 5 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

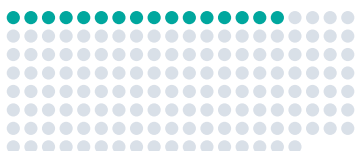
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **73 084 årsverken**

● Justitieministeriet **9 127 årsverken**

Ämbetsverk **16** ST.

- Domstolar 36 st.
- Rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt 6 st.
- Konsumenttvistenämnden
- Riksfogdeämbetet
- Utsökningsverk 22 st.
- Konkursombudsmannens byrå
- Åklagarväsendet
- Brottspåföljdsmyndigheten
- Rättsregistercentralen
- Olycksutredningscentralen
- HEUNI (Europeiska institutet för kriminalpolitik)
- Dataombudsmannens byrå
- Jämställdhetsombudsmannens byrå
- Barnombudsmannens byrå
- Diskrimineringsombudsmannens byrå
- Underrättelsetillsynsombudsmannafunktionen

Fonder **0** ST.

- Inga fonder

Bolag **0** ST.

- Inga bolag

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Centrala förändringar i förvaltningen

Organisationsreformen inom **Åklagarmyndigheten** trädde i kraft 1.10.2019 genom lagen om Åklagarmyndigheten. Riksåklagarämbetet och dess 11 underlydande åklagarämbeten slogs samman till den nya Åklagarmyndigheten. Åklagarmyndigheten består av centralförvaltningsenheten Riksåklagarens byrå och fem åklagardistrikt som är avdelningar inom byrån. **Den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen** överfördes från kommunerna och regionförvaltningsverken till 23 rättshjälpsbyråer 1.1.2019. För ordnandet av tjänsterna i regionerna svarar Rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten och de rättshjälpsbyråer som producerar tjänsten. Den allmänna ledningen, styrningen och tillsynen överfördes från arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde (Konkurrens- och konsumentverket) till justitieministeriet. | Antalet **tingsrätter** minskade från 27 till 20 genom en lagändring som trädde i kraft 1.1.2019.

3.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Internationaliseringen och den växande ojämlikheten

Finland internationaliseras och mångfalden av värderingar ökar. Den upplevda ojämlikheten och polariseringen mellan befolkningsgrupperna kan äventyra stabiliteten i samhället, försvaga trygghetskänslan och exponera samhället för konflikter. Det blir allt viktigare att göra alla delaktiga i samhället. Det finns ett nära samband mellan marginalisering och kriminalitet. Fångarna utgör en vanlottad grupp som till sin utbildningsbakgrund, sociala ställning och yrkeskompetens avviker från den övriga befolkningen.

Den offentliga debatten om invandring och brott som begås av invandrare har tillspetsats. Hatretoriken har ökat i synnerhet på nätet. Detta har medfört nya fenomen, till exempel att personer blir måltavlor för riktade trakasserier. Nyckelfaktorn i förebyggande och förlikning av rasistiska brott och hatretorik är att stödja goda relationer mellan befolkningsgrupper. Det lokala brottsförebyggande arbetet har utvecklats i enlighet med [det nationella programmet för brottsförebyggande](#). Inga stora förändringar skedde i antalet statistikförda brott under 2019. Egendomsbrotten, våldtäktsbrotten och narkotikabrotten ökade något.

Även rättsvårdens verksamhetsmiljö präglas fortsättningsvis av internationalisering, ökande kulturell mångfald och allt komplexare rättslig reglering. Utvecklingen förutsätter mångsidig sakkunskap och en flexibel servicekultur av alla aktörer inom rättsvården. Under berättelseåret har hushållens skuldsättning ökat och problemen med att hantera överskuldsättning också i övrigt varit framträdande. Befolkningens åldrande har ökat servicebehovet i synnerhet inom den allmänna intressebevakningen.

Förändringen i demokratin och de många olika sätten att delta

Finland placerar sig nära toppen i internationella organisationers jämförelser av demokrati, mänskliga rättigheter, pressfrihet, korruptionsfrihet och fungerande förvaltning i olika länder. Allmänheten är intresserad av att påverka på fler sätt än tidigare. De elektroniska deltagandemöjligheterna har utvecklats och medborgarnitiativet har fortsättningsvis varit mycket populärt. Nya utmaningar utöver den ökade ojämlikheten i samhällsdeltagandet är cyberhot, desinformation och bland annat risken för odemokratisk valpåverkan.

EU:s och nationalstatens utveckling

Europeiska åklagarmyndighetens (Eppo) verksamhet inom utredning och åtalande vid brott mot EU:s finansiella intressen inleds tidigast i slutet av 2020. Eppos verksamhet kommer att främja korruptionsbekämpningen och samarbetet mellan förundersöknings- och åklagarmyndigheterna.

3.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

1 Utvecklingsbehoven i lagberedningen och den snabba lagstiftningstakten leder till en allt mer komplicerad lagstiftning som är allt svårare att tolka

Bristande kompetens och utbildning i lagberedningen och strama tidtabeller för lagstiftningsprocessen kan i stället för nytta och besparingar leda till att de grundläggande fri- och rättigheterna och rättsskyddet äventyras och kostnaderna för rättsvården ökar. Det behövs en enhetlig syn på förhållandet mellan lagrevideringar och de resurser som står till förfogande för beredningen och på upprätthållandet och utvecklingen av lagberedningskompetensen vid statsrådet. Man bör satsa på planmässigheten och ledningen i lagberedningen

2 Polariseringen mellan befolkningsgrupperna och det ökande antalet hatbrott leder till omfattande problem på många livsområden

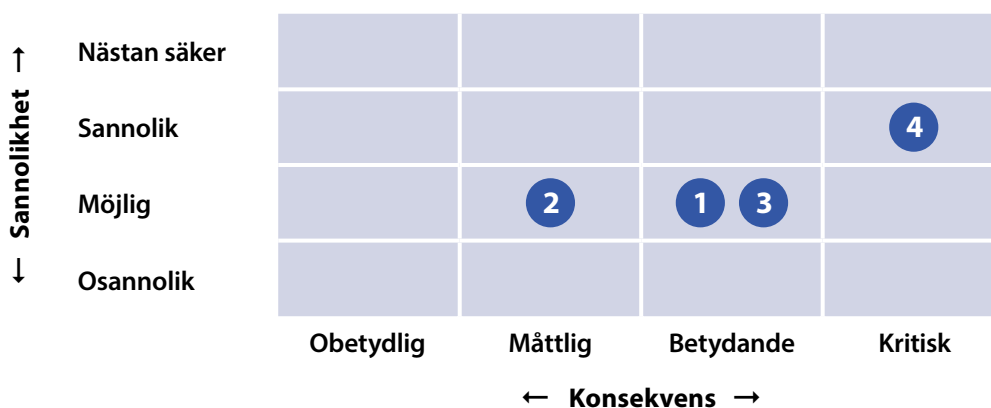
Den upplevda ojämlikheten och polariseringen mellan befolkningsgrupperna kan äventyra stabiliteten i samhället, försvaga trygghetskänslan och exponera samhället för konflikter. Nyckelfaktorn i förebyggande och förlikning av rasistiska brott och hatretorik är att stödja goda relationer mellan befolkningsgrupper. Det lokala brottsförebyggande arbetet främjas i enlighet med det nationella brottsförebyggande programmet. Diskriminering och hatretorik förebyggs genom stöd för likabehandlingsarbetet och genom att förvaltningsövergripande främja goda relationer mellan befolkningsgrupperna.

3 Det straffrättsliga ansvaret realiserar inte snabbt och likvärdigt för alla medborgare oberoende av brottmålets art och behandlingsställe

En betydligt mindre del än tidigare av de brottsmisstankar som kommer upp till åklagarutredning leder till åtal och påföljder, vilket försämrar realiseringen av det straffrättsliga ansvaret. Det säkerställs att resurserna i hela den straffrättsliga kedjan (polisväsendet, Åklagarmyndigheten, domstolarna, rättshjälpen och Brottspåföljdsmyndigheten) är rätt dimensionerade för att inte riskera utdragna behandlingstider och försämrad rättssäkerhet eller verkställighet av straff i någon del av kedjan.

4 Målen för förvaltningsområdets betydande IKT-projekt uppnås inte och it-systemen motsvarar inte användarnas förväntningar

Om risken realiserar svarar de nya elektroniska tjänsterna inte mot behoven och kraven på användarvänlighet hos förvaltningsområdets ämbetsverk och kunderna, och nyttan i fråga om effektivisering och produktivitet uppnås inte. Man satsar på förändringsledarskap samt styrningen och uppföljningen av digitaliseringsprojekt och utvecklar identifieringen och hanteringen av risker i rätt tid. Man säkerställer också att dataskyddet och informations- och cybersäkerheten tillgodoses när informationssystem förnyas och verksamheten ses över.

3.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Justitieministeriets strategi sågs över hösten 2018 och bland annat ministeriets samhälleliga effektmål uppdaterades. Rapporteringen nedan följer dock de tidigare effektmålen eftersom de uppdaterade samhälleliga effektmålen på grund av tidsplanen inte kunde beaktas i beredningen av statsbudgeten för 2019.

Effektmål: De grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna förverkligas. Medborgarna deltar i och påverkar beredningen och beslutsfattandet. Den offentliga förvaltningen är öppen och förtroendeingivande.

Måluppfyllelse: God

Finland placerar sig nära världstoppen i internationella organisationers jämförelser av demokrati, mänskliga rättigheter och fungerande förvaltning i olika länder. Enligt EU:s byrå för grundläggande rättigheter upplever minoriteter emellertid ofta etnisk diskriminering. Även de barometerundersökningar som justitieministeriet låtit göra ([Språkbarometern 2016](#) och [Samebarometern 2016](#)) visar på brister i tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning är också [bristfälligt](#). Rättsstatsprincipen, de grundläggande och mänskliga rättigheterna och likabehandlingen lyftes fram under Finlands EU-ordförandeskap. Tillgodoseendet av sexuella minoriteters och könsminoriteters rättigheter har stärkts såväl i EU-samarbetet som nationellt. I arbetet mot hatbrott har rapporteringen samt polisens, åklagarens och domarnas beredskap utvecklats.

Demokratin i Finland stöds av en omfattande rätt att delta, en stabil förvaltning som vilar på laglighetsprincipen, ett fritt civilt samhälle, en hög bildningsnivå, platta hierarkier, låg nivå av korruption samt jämställdhet mellan könen. Valdeltagandet 2019 var relativt högt i riksdagsvalet (72,1 %) och måttligt i europaparlamentsvalet (42,7 %). I båda valen ökade deltagandet något. Beredskapsarbetet inför osaklig valpåverkan var framgångsrikt (till exempel [utbildning om valpåverkan](#)) och i efterhand kan man konstatera att det knappt förekom någon osaklig valpåverkan.

Enligt [en bedömningsrapport om barns rätt till delaktighet och inflytande](#) har Finland den lagstiftning och huvudsakligen de strukturer som krävs för barns deltagande, men det praktiska genomförandet och kommunikationen behöver fortfarande utvecklas. I synnerhet barn i utsatt ställning känner inte alltid till sina rättigheter och tillgängliga rättsmedel. Barn bör höras och få ge respons mer systematiskt än för närvarande.

Effekt mål: Rättssystemet utgör en konsekvent helhet som främjar förutsebarhet och likabehandling. Lagstiftningen är tydlig.

Måluppfyllelse: God

Åtgärderna för att säkerställa ett konsekvent rättssystem effektiviserades. Justitieministeriet avsåg att förenhetliga de ändringar som totalreformerna av två allmänna lagar medför bland annat genom att instruera ministerierna om ändringsbehoven i den sektorspecifika lagstiftningen och utarbeta exempel på nya paragrafer. Ministeriet sörjde för lagberedningens kvalitet bland annat genom att granska 328 lagförslag och ordna utbildning för lagberedarna. Nya anvisningar för utarbetande av regeringspropositioner (HELO) togs också i bruk under berättelseåret. Man satsade på planmässigheten, samarbetet och samordningen mellan ministerierna i lagberedningen bland annat genom att effektivisera arbetet i arbetsgruppen för utveckling av lagberedningen. Arbetsgruppen följde det utvecklingsprojekt för lagberedningen som tillsatts av statsrådets kansli. Finland deltog i genomförandet av målen för bättre lagstiftning i EU och i det internationella samarbetet.

Effekt mål: Lagstiftningen möjliggör medborgarnas verksamhet och deras valfrihet och ökar på det sättet aktiviteten och välfärden.

Måluppfyllelse: God

Lagstiftningen på justitieministeriets förvaltningsområde tryggar medborgarnas möjligheter att mångsidigt och utan onödig administrativ börda välja ändamålsenliga sätt för att utöva närings- och frivilligverksamhet. Det ska bli lättare att bland annat inleda företagsverksamhet och delta i civilsamhället, och kraven i anslutning till beslutsfattande minskas i den mån det är möjligt.

Under berättelseåret slopades kravet på 2 500 euro minimikapital för privata aktieföretag. Ändringen förenkade i synnerhet grundandet av nya mikroföretag och yrkesutövning samt andra typer av mikro- och småföretagsverksamhet utan personligt ansvar. Dessutom blev det lättare att registrera företag digitalt, och automatisering av registreringen underlättades.

Bostadsaktieföretagens beslutsfattande om så kallad rivning för nybyggnad underlättades. Bostadsaktieföretag i tillväxtcentra kan riva eller överlåta byggnader som kräver omfattande reparationer eller förbättringar för rivning och i stället för dem bygga fler nya bostäder och andra lägenheter.

Justitieministeriet inledde projektet [Civilsamhällets verksamhet på 2020-talet](#) med målet att utveckla den associationsrättsliga lagstiftningen för att förbättra det civila samhällets verksamhetsförutsättningar och underlätta friare former av verksamhet än traditionell föreningsverksamhet. I samband med projektet främjas särskilt allmänhetens deltagande i själva beredningen.

Effekt mål: Skyddet för den svagare parten tillgodoses.

Måluppfyllelse: God

Ett projekt för förebyggande ekonomirådgivning utvecklar i samarbete mellan olika myndigheter och tredje sektorn en handlingsmodell för att förbättra rådgivningen till allmänheten om hantering av privatekonomin och förebygga uppkomsten av skuldproblem.

Under berättelseåret lämnades regeringens proposition (RP 54/2019 rd) om ny lagstiftning om konsument-skyddsmyndigheternas befogenheter. I konsumentombudsmannens nuvarande tillsynsmetoder ingår inte möjligheten att påföra en påföljdsavgift för överträdelse av lagstiftningen.

I en [bedömningspromemoria](#) om marknadsföring av konsumentkrediter utreds alternativ för att skärpa bestämmelserna om marknadsföring av konsumentkrediter. I promemorian utreds hur sådana krediter marknadsförs samt problem i anslutning till marknadsföringen, och olika alternativ för att skärpa regleringen av marknadsföringen av konsumentkrediter föreslås. Alternativen kan indelas i åtgärder som gäller marknadsföringens innehåll samt olika marknadsföringsförbud.

Under berättelseåret upphävdes dispensförfarandet för äktenskap mellan minderåriga. Lagen som upphävde dispensförfarandet trädde i kraft den 1 juni 2019.

Effekt mål: Den elektroniska ärendehantering och tjänsterna är kundorienterade.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Inom justitieministeriets förvaltningsområde pågår flera olika informationssystemprojekt för att utveckla e-tjänsterna och servicen. De allmänna domstolarna och åklagarväsendet digitaliserar sin verksamhet och utvecklar e-tjänsterna genom informationssystemprojektet AIPA. De beräknade projektkostnaderna är 57,8 miljoner euro, vilket är 22,4 miljoner mer än den ursprungliga kalkylen. Under berättelseåret förbereddes digitaliseringen av databasen och ansökningsärendena vid de allmänna domstolarna. Handläggningen av ansökningsärenden pilottestades vid några tingsrätter med målet att införa systemet på riksnivå, vilket dock måste skjutas fram till 2020.

För Brottsförhållningsmyndigheten utvecklas ett nytt klientinformationssystem inom projektet för verksamhetsutveckling och klientinformation Roti. Ett mål med projektet är att slutföra organisationsförändringen där fångvårdsverket och kriminalvårdsväsendet sammanslogs till Brottsförhållningsmyndigheten. Roti ersätter två gamla system med ett gemensamt klientinformationssystem för Brottsförhållningsmyndigheten. Kostnadskalkylen uppgår till 37,1 miljoner euro, vilket är 23,9 miljoner mer än ursprungligen beräknat. Under berättelseåret fortsatte utvecklingen av Brottsförhållningsmyndighetens system för hantering av fånguppgifter och samhällspåföljder. Målet är att systemet ska tas i bruk våren 2021.

Både AIPA och Roti har försenats med cirka fem år. Produktivitetsförväntningarna har skjutits upp enligt detta. Projektet AIPA har beviljats 24,58 miljoner euro av finansministeriets produktivitetsspeng 2012–2017 och projektet Roti 8,9 miljoner euro 2014–2017.

Ekonomi- och skuldrådgivarna fick tillgång till ett riksomfattande ärendehanteringssystem när verksamheten överfördes från kommunerna till rättshjälpsbyråerna i början av 2019. E-tjänster infördes vid förvaltningsdomstolarna och ärendehanteringssystemet pilottestades för avgränsade ärendegrupper vid högsta förvaltningsdomstolen och Helsingfors förvaltningsdomstol. E-tjänsterna i Rättsregistercentralens myndighetsverksamhet utvidgades i verkställighetssystemet för böter och andra påföljder, i straffregistret och i de privaträttsliga registren. Dessa tjänster tas i bruk våren 2020. Ett it-projekt som stöder strukturreformen i utsökningsväsendet förbereddes bland annat genom utveckling av e-tjänster för borgenärerna och dem som ansöker om utsökning. Ett för alla sektorer gemensamt ärendehanteringssystem för administrativa ärenden utvecklades med målet att pilottesta systemet hösten 2020 och införa det vid alla ämbetsverk från och med 2021.

Effektmål: Rättssäkerheten förverkligas i praktiken.

Måluppfyllelse: God

I regel tillgodoses rättssäkerheten väl i Finland, men orsakerna till oro i det avseendet ökar. Domstolarnas genomsnittliga behandlingstider ligger på en bra nivå, men de utdragna ärendena är för många. I synnerhet omfattande brottmål och ekonomiska brottmål tar totalt sett för länge, och detsamma gäller krävande tvistemål. Tillgången till rättshjälp och rättegångskostnaderna i civilmål leder till att tröskeln för människor att söka rättvisa ibland blir för hög.

Domstolarna. I hovrättsskedet består den totala behandlingstiden i brottmål av den sammanlagda tid som går åt till förundersökning, åtalsprövning, tingsrättsbehandling och hovrättsbehandling av ärendet. I civilmål omfattar den totala behandlingstiden den sammanlagda tiden för tingsrätts- och hovrättsbehandling. Eftersom de ärenden som går vidare till hovrätten vanligen är mer komplicerade kan den totala behandlingstiden på 25 månader (2018: 25 månader) för brottmål och 20 månader (2018: 20 månader) för civilmål anses vara skälig.

I slutet av 2019 hade 1 811 omfattande tvistemål varit anhängiga i över 12 månader i tingsrätterna. Antalet gamla ärenden 2018 var 1 901. Antalet anhängiga omfattande tvistemål var totalt 6 419 vid utgången av året.

Med beaktande av ärendenas art enligt ärendekategori var domstolarnas genomsnittliga behandlingstider i regel på samma nivå som under tidigare år och mestadels skäliga. Den genomsnittliga behandlingstiden för omfattande tvistemål i tingsrätterna var 9,7 månader (2018: 9,8 månader). Den genomsnittliga behandlingstiden i försäkringsdomstolen var 9,6 månader (2018: 9,7 månader) och i marknadsdomstolen 8,5 månader (2018: 8,8 månader).

De grundläggande fri- och rättigheterna och mänskliga rättigheterna tillgodoses vid behandlingen av ärenden och i avgörandena. Behandlingskedjorna och rättegångsförfarandena ska bestämmas enligt ärendenas natur och hur krävande de är.

Hovrätterna tillämpar bestämmelserna om tillstånd till fortsatt handläggning på de ärenden som blir anhängiga, och utgående från dem undersöks besvären närmare i de fall där tillstånd beviljas. Förfarandet gör det möjligt för hovrätterna att rikta resurser till ärenden som gäller ett verkligt behov av rättsskydd. År 2019 meddelades tillstånd till fortsatt handläggning inte i 2 935 (2018: 2 872) sådana ärenden där bestämmelserna i sin helhet tillämpades i ärendet. Med de tidigare nämnda avslagen inberäknade gav hovrätterna totalt 8 227 (2018: 8 177) avgöranden.

Parterna kan kräva gottgörelse om behandlingen av ett ärende blir utdragen. År 2019 utbetalades cirka 148 000 euro i gottgörelse för dröjsmål i 47 diarietörda ärenden. Det borde inte förekomma några dröjsmål alls. I förhållande till det årliga antalet behandlade ärenden är gottgörelserna inte oskäligt många. Antalet gottgörelser ger dock inte en fullständig bild av dröjsmålen i rättegångar, eftersom de i brottmål kan beaktas som en strafflindrande faktor.

Utsökningsväsendets indrivningsresultat steg från nivån 2018 och låg liksom de föregående åren på en hög nivå. Utsökningsväsendets indrivningsresultat har mer än fördubblats på 2000-talet. Resultatet påverkas av gäldenärens betalningsförmåga, utsökningens effektivitet och de anhängiga ärendenas antal och art. En utveckling av utsökningens informationssystem och arbetsmodeller har bidragit till resultatförbättringen. Produktiviteten var högre än året innan och högre än beräknat eftersom fler ärenden än väntat behandlades med färre anställda. Det nya tidsschemat för skatteåterbäringar påverkade antalet behandlade ärenden. På grund av antalet behandlade ärenden var resurshushållningen sämre än väntat.

Tabell 4. Utsökningsväsendets mål och resultat
utfall år 2017 och 2018, mål och utfall år 2019

	2017	2018	Mål 2019	2019
Indrivningsresultat dvs. de belopp som redovisats till de sökande, miljoner euro	1 054	1 105	1 000	1 130
Behandlingstid, månader	6,3	6,7	7,7	6,9*
Resurshushållning, euro/behandlat ärende	30	33	38	33
Produktivitet, behandlade ärenden/årsverke	3 103	3 007	2 350	3 322
Från specialindrivningen redovisats direkt till borgenärerna, miljoner euro	24	43	20	30

Källa: Riksfogdeämbetet.
Behandlingstid 11/19.

Antalet ärenden som inkom till utsökning och antalet gäldenärer minskade jämfört med föregående år. Mängden ärenden beror vid sidan av det ekonomiska läget i synnerhet på de stora fordringsägarnas, som Skatteförvaltningens, indrivningsbyråernas och bankernas agerande och på indrivningsrytmen. År 2019 flyttades tidpunkten för skatteåterbäring till början av året. Detta påverkade också antalet ärenden som inkom till utsökning eftersom ärendena undantagsvis lämnades till utsökning efter utmätningen av skatteåterbäringar i slutet av föregående år utan att vänta på en ny skatteåterbäring.

Offentlig rättshjälp gavs i cirka 83 000 rättshjälpsärenden under berättelseåret (2018: 86 000 ärenden). Överföringen av uppgifterna inom och organiseringen av ekonomi- och skuldrådgivningen från kommunerna till de statliga rättshjälpsbyråerna gick i det stora hela bra men krävde mer arbete än väntat. I rättshjälpsbyråernas resultat visar sig det här som en minskning av antalet rättshjälpsärenden och en lägre produktivitet än beräknat.

Ekonomi- och skuldrådgivning gavs i cirka 40 000 ärenden. Hushållens ekonomiska problem och allmänhetens skuldsättning ökar behovet av ekonomi- och skuldrådgivningstjänster. Ekonomi- och skuldrådgivningens kunder är i genomsnitt 46 år gamla. Konsumentkrediter är den vanligaste formen av skuldsättning i de avslutade ärendena.

Cirka 43 000 huvudmän (2018: 42 000 huvudmän) omfattades av **allmän intressebevakning**. Behovet av intressebevakningstjänster ökar när befolkningen blir äldre. Andelen huvudmän över 65 år är cirka 50 procent.

Tabell 5. Rättshjälpens och den allmänna intressebevakningens mål och resultat utfall år 2017 och 2018, mål och utfall år 2019

	2017	2018	Mål 2019	2019
Produktivitet/viktad arbetsmängd/ årsverke	418	416	436	408
Väntetid, dagar	11,4	12,3	11,0	13,4
Kundtillfredsställelse skala 1–5 där 3=god och 4=berömlig				
Förtroende för rättshjälpen i kundrelationen		4		4
Effektivitet och kostnadernas skälighet		3,8		3,8
Biträdets kompetens och yrkeskunskap		3,9		3,9
Allmän intressebevakning				
Produktivitet, antal huvudmän/ årsverke	66	67	68	66

**Effektmål: Det straffrättsliga ansvaret realiseras effektivt.
Brottsligheten och dess negativa följder minskar, säkerheten och känslan av säkerhet ökar.**

Måluppfyllelse: God

Brottsligheten i Finland har hållits på en stabil nivå under de senaste åren. Enligt statistiken i lägesrapporten om den inre säkerheten och i internationell jämförelse är Finland världens säkraste land. Sannolikheten att bli offer för brott mot liv var på 1980-talet dubbelt så stor som i dag. Social Progress Index delar som beskriver säkerheten för individer placerar Finland på första plats bland länderna med de lägsta nivåerna av våld och upplevd brottslighet. Återfallsbrottsligheten har minskat under den femåriga uppföljningen de senaste åren. Åtgärdseftergifterna ökar och antalet åtal som väcks har minskat, vilket är problematiskt med tanke på realiseringen av det straffrättsliga ansvaret.

Hos **åklagarväsendet** minskade antalet inkomna och avgjorda ärenden något jämfört med året innan. Straffprocessernas och ärendenas svårighetsgrad har fortsatt vuxit, förundersöknings- och rättegångsmaterialet har blivit mer omfattande och de juridiska problemen i rättsfallen har blivit svårare. Cirka sex procent av fallen är krävande och omfattande brottmål som binder över hälften av åklagarväsendets årsverken.

**Tabell 6. Åklagarväsendets mål och resultat
utfall år 2017 och 2018, mål och utfall år 2019**

	2017	2018	Mål 2019	2019
Verksamhetens omfattning				
Antal ärenden som inkommit för åtalsprövning, stycken	82 793	91 059	87 000	86 116
Antal ärenden som avgjorts i åtalsprövning, stycken	83 076	91 966	84 000	84 074
Snabbhet				
Genomsnittlig åtalsprövningstid, månader	1,9	1,7	2,00	1,7
Öppna ärenden som varit föremål för åtalsprövning i 6–12 mån., stycken	2 401	2 231	2 200	2 343
Öppna ärenden som varit föremål för åtalsprövning längre än ett år, stycken	232	327	300	469
Produktivitet				
Avgjorda ärenden (viktad arbetsmängd)/årsverke, hela personalen	874	829	887	841
Avgjorda ärenden (viktad arbetsmängd)/årsverke, åklagarna	1 238	1 165	1 249	1172
Resurshushållning				
Omkostnader/avgörande (viktad arbetsmängd), euro	96	100	103	110

Källa: Åklagarväsendet. Antalet ärenden i tabellen inbegriper ärenden som gäller begränsning av förundersökning.

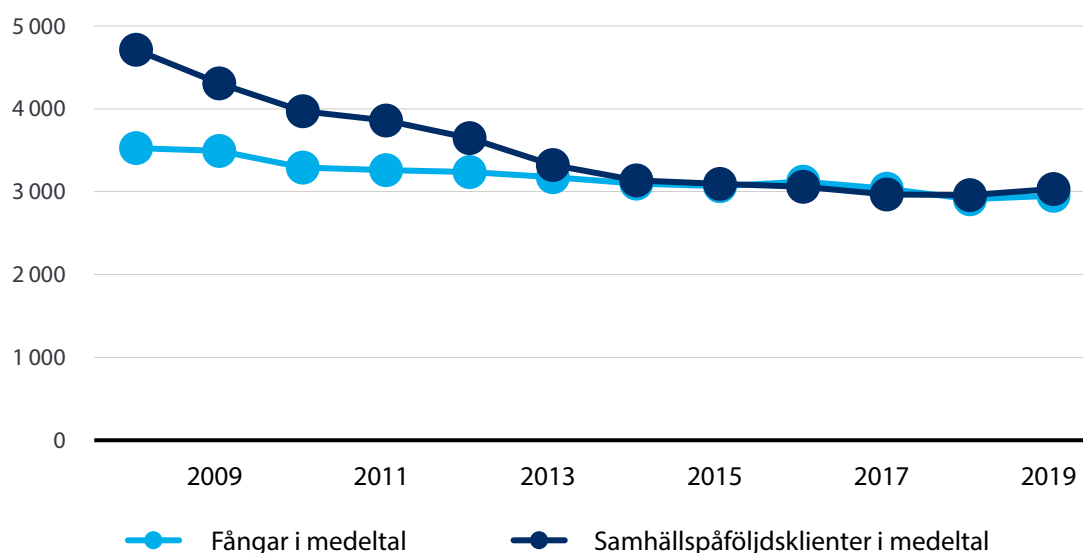

Antalet åtgärdseftergifter såsom begränsning av förundersökning är fortfarande högt, vilket delvis också beror på resursbrist hos åklagarna och förundersökningsmyndigheterna. Antalet begränsningar av förundersökningar har ökat avsevärt under de senaste tio åren (2010: 7 500 stycken, 2019: 17 000 stycken, som mest var antalet begränsningsärenden totalt cirka 20 000 år 2018). Den långsiktiga trenden har varit en minskning av antalet åtal som väcks (2010: 77 000 stycken och 2019: 69 000 stycken).

Den genomsnittliga tiden för åtalsprövning låg kvar på föregående års nivå och understeg målnivån. Variationen mellan olika åklagardistrikt är emellertid stor (2019: 1,3–3,4 mån. och 2018: 1,3–3 mån.). Detta accentueras i krävande ärenden (2019: 2,9–7,3 mån. och 2018: 2,8–5,8 mån.). Antalet ärenden som väntat på åtalsprövning i över ett år har ökat jämfört med året innan och överstiger målnivån.

Brottspåföljdsmyndigheten. I Finland har antalet fångar och personer som avtjänar samhällspåföljder minskat under de senaste åren, men 2019 steg det dagliga genomsnittliga antalet fångar med 42 och det genomsnittliga antalet personer som avtjänar samhällspåföljder med 72 jämfört med året innan. Ökningen i antalet fångar förklaras med att antalet häktade ökade. Antalet fångar i Finland är lågt i internationell jämförelse och i linje med de övriga nordiska länderna (Finland 49 fångar per 100 000 invånare, Sverige 59, Norge 68, Estland 185, Tyskland 70, Ryssland 350, Förenta staterna 655). I genomsnitt 216 fångar per dag var övervakat frigivna på prov.

Figur 1. Antalet fångar och samhällspåföljdsklienter
år 2010–2019

Andelen utländska fångar av alla fångar var i medeltal cirka 17 procent 2019 (2018: 16,6 %). Av de utländska fångarna var i genomsnitt 41 procent häktade. Andelen häktade av alla fångar var cirka 22 procent. Den största orsaken är att utländska förbrytare oftare än finländska häktas på grund av den högre risken att de lämnar landet. Av klienterna med samhällspåföljder var cirka fem procent utländska. Fängelsestraffen var korta i genomsnitt. Över hälften av fängelsefångarna avtjänade högst ett sex månader långt straff i fängelse.

Återfallsbrottsligheten bland dem som frigetts 2014 under den femåriga uppföljningen förändrades inte nämnvärt jämfört med året innan. Återfallsbrottsligheten påverkas av åtgärderna under verkställigheten av straffen och av hur integrationen i samhället lyckas, men också av den allmänna brottslighetsutvecklingen och befolkningens åldrande, som återspeglas i den stigande medelåldern bland dem som avtjänar straff (sannolikheten för återfallsbrott minskar med ökande ålder). Av förstagångsfångarna begår 33 procent nya brott medan motsvarande andel hos fångarna som avtjänar sitt sjätte fängelsestraff eller mer är 72 procent. Övervakad frihet på prov minskar återfallsbrottsligheten och utnyttjas mer än tidigare, men det kvantitativa målet för övervakad frihet på prov har inte uppnåtts.

Tabell 7. Återfallsbrottslighet inom en uppföljningstid på fem år procent

Utfall	2016	2017	2018	2019
Frigivna	2010	2011	2013	2014
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha frigivits från fängelse	55,4	55,7	54,2	53,3
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha fullgjort samhällstjänst	35,8	37,0	32,6	32,9
Upprepade påföljder för personer som frigivits genom övervakad frihet på prov; fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff	35,7	39,6	29,5	32,3

Källa: Brottspåföljdsmyndigheten.

Ändringar i fångstrukturen påverkar också nivån av återfallsbrottslighet. Risken för återfall ökar i synnerhet om fångarna är unga och tidigare har avtjänat fängelsestraff. Återfallsbrottsligheten bland unga under 21 år har ökat. Av alla fångar som frigavs 2016 hamnade 43 procent i fängelse på nytt under en treårig uppföljningsperiod. Det är 1,5 procentenheter mer än året innan. Återfallsbrottsligheten bland kvinnliga fångar (33 %) ökade med 3,7 procentenheter jämfört med året innan. Återfallsbrottsligheten bland fångar som frigivits genom övervakad frihet på prov ökade under en treårig uppföljningsperiod med 2,4 procentenheter och under en femårig uppföljningsperiod med 2,8 procentenheter.

Tabell 8. Mål och resultat för verkställigheten av straff
utfall år 2017 och 2018, mål och utfall år 2019

	2017	2018	Mål 2019	2019
Fångars deltagande i verksamhet i medeltal per dag, procent av tidsanvändning	69	74	73	74
Utbildningens andel av den tillgängliga tiden för verksamhet för fångar, procent	9	11	17	10
Aktivitets- och antidrogprogrammets andel av den tillgängliga tiden för verksamhet för fångar, procent	6	7	8	8
Nettoomkostnader, euro/fånge	58 830	62 880	62 547	63 059
Nettoomkostnader, euro/samhällspåföljds klient	5 865	6 410	7 818	7 098
Fångar i genomsnitt per dag/årsverke	1,4	1,4	1,4	1,4
Samhällspåföljder i medeltal per dag/årsverke	11,6	11,8	10,9	11,6

Källa: Brottspåföljdsmyndigheten

Den viktigaste av de **stöd tjänster för brottsoffer** som finansieras under justitieministeriets huvudtitel är Brottsofferjouren, som producerar allmänna stöd tjänster i enlighet med brottsofferdirektivet.

Brottsofferjourens kundantal har fortsatt ökat. [De nationella brottsofferundersökningarna](#) (2012–2018) ger inget stöd för att utsattheten för brott skulle ha ökat under den tidsperioden. Över 3 900 av kunderna hänvisades till tjänsten av polisen. Tjänsten har också blivit mera känd. Under berättelseåret gällde största delen av kundkontaktarna våld i nära relationer (26 %), sexualbrott (16 %) och misshandel (10 %). Av kunderna vid serviceställena var 77 procent offer, 11 procent närstående till offer, tre procent vittnen i brottmål och nio procent övriga.

Under justitieministeriets huvudtitel finansieras också Nollinjen, en sådan telefontjänst dygnet runt som försätts i Istanbulkonventionen för kvinnor som utsätts för eller hotas med våld och för deras närstående.

Under berättelseåret ökade antalet samtal till Nollinjen med 85 procent. Antalet samtal var nästan 15 000 (2018: cirka 8 000). Ökningen förklaras av att Nollinjen blivit kändare bland allmänheten och marknadsföringen har lyckats. I 76 procent av samtalen handlade det om våld i parrelationer. Av de våldsoffer som ringde Nollinjen var 88 procent kvinnor och 12 procent män. Tjänsten besvarade 73 procent av samtalen. En andra linje öppnades 2018, men det finns behov av en tredje linje i synnerhet under tider med hög belastning.

Tabell 9. Nyckeltal för Brottsofferjouren
utfall år 2017 och 2018, mål och utfall år 2019

	2017	2018	Mål 2019*	2019
Kunder i olika tjänster	12 700	14 300		18 100
Stödrelationer	4 700	5 100	5 500	7 100
Hjälpande telefon	1 450	1 700	2 300	2 100
Juridisk telefonrådgivning	340	380	420	400
Chatt	3 100	3 300	3 500	3 500
Serviceställen	30	31		31
Frivilliga	530	480	530	540
Personal i det grundläggande arbetet, årsverken	50	52		57

Källa: Brottsofferjouren

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

Utvärdering av Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet och strukturer

Ytterligare uppgifter om resultaten

Bokslut för Justitieministeriets bokföringsenhet (BFE 150) för år 2019

Bokslut för Brottspåföljdsmyndigheten (BFE 151) för år 2019

Bokslut för Åklagarmyndigheten (BFE 152) för år 2019

Bokslut för utsköningsväsendets bokföringsenhet (BFE 153) för år 2019

Bokslut för Rättsregistercentralens bokföringsenhet (BFE 154) för år 2019

3.4 Sametingets berättelse för 2019

Sametinget behandlade ärendet på sitt möte den 28 februari 2020 och konstaterar följande:

Sametingets egentliga verksamhet

Sametinget företräder med stöd av grundlagen och sametingslagen samerna och uttrycker samernas officiella ståndpunkt. Sametinget har deltagit i lagstiftningsprojekt genom att yttra sig om propositioner, höras i riksdagens utskott och förhandla om framställningar enligt 9 § i sametingslagen. Under verksamhetsåret överlämnade Sametinget sammanlagt 111 yttranden, 26 initiativ och framställningar samt 4 promemorior

och ställningstaganden (sammanlagt 141 st.). Under berättelseåret strävade Sametinget i sin verksamhet efter att vidareutveckla samarbetet med och informationsförmedlingen till finska staten. I detta syfte fortsatte arbetet inom riksdagspartierna och Sametingets samarbetsorgan. Dessutom främjades samarbetet mellan Sametinget och ministerierna bland annat genom diskussioner och direkta förhandlingar som hölls i samband med rådplägningsdagarna för samiska frågor. Sametingets ungdomsråd och styrelse ordnade i augusti ett utbildningstillfälle i Enare för ministrar, riksdagsledamöter samt statliga och kommunala tjänstemän för att stärka kompetensen i samiska frågor. Presentationen av Sametingets verksamhet och samiska frågor var en naturlig fortsättning på den grundkurs i samiska frågor som tidigare ordnats av justitieministeriet. Till utbildningstillfället i Enare anmälde sig över 70 deltagare. Under berättelseåret fördes 27 förhandlingar med stöd av 9 § i sametingslagen. Sametinget har haft representation vid kyrkomötet.

Utvecklingen av samernas grundläggande och mänskliga rättigheter

Reformarbetet kring den lag som är allra viktigast för samernas rättsliga ställning, sametingslagen, förföll i och med att Sametinget i juni 2018 förkastade förslaget till ny sametingslag då de föreslagna ändringarna enligt Sametinget bland annat inte beaktade samernas självbestämmanderätt som urfolk. Arbetet med att revidera sametingslagen fortsatte efter det att lagreformen tagits in i Finlands regeringsprogram då FN:s kommitté för de mänskliga rättigheterna den 1 februari 2019 meddelat sina fällande avgöranden¹ om upptagning i Sametingets vallängd. Människorättskommittén konstaterade att HFD:s beslut kränker artikel 25 i FN:s konvention om civila och politiska rättigheter både var för sig och tillsammans med artikel 27 och tolkat i ljuset av artikel 1. Sametinget och justitieministeriet kom överens om att reformen av sametingslagen börjar beredas på nytt med målet att lagen ska fås i kraft i god tid under den pågående regeringsperioden och så att reformen förutom på behovet av uppdateringar av teknisk natur också bygger på kraven enligt Finlands grundlag och bland annat de grundläggande och mänskliga rättigheterna, FN:s urfolksdeklaration, innehållet i den paraferade nordiska samekonventionen och ILO:s konvention nr 169 samt färska beslut av FN:s kommitté för de mänskliga rättigheterna. I november 2019 bad justitieministeriet Sametinget utse sin representant till en arbetsgrupp som skulle tillsättas för beredningen av reformen av sametingslagen. Under berättelseåret hann denna arbetsgrupp dock inte tillsättas. Därmed hann inte heller det konkreta arbetet med reformen av sametingslagen komma i gång 2019. I synnerhet av denna orsak framskred inte heller ratificeringen av den nordiska samekonventionen, som paraferades 2017, under berättelseåret i Finland.

I oktober (3.10.2019) meddelade även statsrådets biträdande justitiekansler sitt beslut OKV/8/50/2019. I beslutet konstaterade biträdande justitiekanslern bland annat att arbets- och näringsministeriet hade försummat att iaktta förhandlingsskyldigheten enligt sametingslagen i beredningen av ändringen av gruvlagen. Även om beslutet i sig endast gällde en liten delreform av gruvlagen har det större principiell betydelse för tillgodoseendet av Sametingets förutsättningar att delta i framtida lagstiftningsreformer.

¹ CCPR/C/124/D/2668/2015 ja CCPR/C/124/D/2950/2017

Sannings- och försoningsprocessen

Sametingets möte godkände i december 2019 ett förslag med tillhörande ställningstaganden om att tillsätta en sannings- och försoningskommission och ett förslag till Sametingets förfarande för att föreslå två kommissionärer för statsrådet. Beredningen av ordnandet av psykosocialt stöd fortsatte i samarbete mellan Sametinget, Skolternas byastämman, statsrådets kansli, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt Lapplands sjukvårdsdistrikt. För FPA föreslogs anpassningsträning för samer i syfte att lindra konsekvenserna av diskriminering och generationsöverskridande trauma den 18 oktober 2019, men det ledde enligt FPA:s svar den 11 november 2019 inte till några resultat.

Sametingets internationella verksamhet

På de internationella forumen präglades berättelseåret bland annat av inledandet av verksamheten i klimatforumet för urfolk, FN:s temaår för urfolkspråk samt förhandlingarna om framtiden för arbetsgruppen enligt artikel 8j i biodiversitetskonventionen. Arbetet för att stärka urfolkens rätt att delta i FN fortsatte. Sametinget samarbetade och samordnade sin internationella verksamhet med norska och svenska Sametinget och Samrådet samt de ansvariga ministerierna. Sametinget deltog som en del av Finlands delegation i FN:s klimatkonferenser och i sessionerna för arbetsgruppen enligt artikel 8j i biodiversitetskonventionen. Sametinget deltog i sessionerna för FN:s permanenta forum för urfolksfrågor, FN:s expertmekanism för urfolksrättigheter och rådet för mänskliga rättigheter, Arktiska rådets ministermöte samt sessionen för den mellanstatliga kommittén (IGC) om genetiska resurser, traditionell kunskap och traditionella kulturyttringar inom WIPO.

Sametinget samarbetade med Walt Disney Animation Studios kring filmen Frozen 2. Som ett resultat av det historiska samarbetet dubbades filmen till nordsamiska och WDAS fick värdefull bakgrundsinformation om samerna för sin film. Sametinget samarbetade med FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) inom ramen för projektet för urfolkens livsmedelssystem och ett seminarium om fiske i den arktiska regionen. Ordförandeskapet för det samiska parlamentariska rådet övergick till Finlands Sameting i september 2019.

Europeiska kommissionen mot rasism och intolerans (ECRI) framförde under berättelseåret sin rekommendation för Finland om motarbetande av rasism och intolerans, och Europarådets expertgrupp för motarbetande av våld mot kvinnor och våld i nära relationer framförde sin rekommendation om motarbetande av våld mot kvinnor.

Markanvändningen i samernas hembygdsområde, traditionella näringar och traditionell kunskap

Berättelseårets projekt av betydelse för samerna som gällde markanvändningen i samernas hembygdsområde var i synnerhet beredningen av landskapsplanen 2040 för Norra Lappland och planeringen av Ishavsbanan. Sametinget förhandlade under berättelseåret i enlighet med 9 § i sametingslagen med Lapplands förbund om landskapsplanen för Norra Lappland 2040. En betydande brist ur samernas synvinkel har i synnerhet varit frågan om utmärkning av Ishavsbanan i utkastet till landskapsplan innan en adekvat konsekvensbedömning av banlinjen har gjorts. I förhandlingar enligt 9 § i sametingslagen konstaterade Sametinget att det inte har varit ändamålsenligt att delta i processen för landskapsplanen 2040 eftersom konsekvensbedömningen i

förhållande till samekulturen inte har tilldelats resurser och inte heller kunde genomföras via arbetsgruppens arbete. Under berättelseåret gick landskapsplanen för Norra Lappland 2040 vidare till förslagsskedet så att den inkluderar en reservering för Ishavsbanan trots Sametingets och andra sameaktörers motstånd.

Under berättelseåret deltog Sametinget intensivt i arbetet inom arbetsgruppen för högsta tillåtna renantal. Den av jord- och skogsbruksministeriet tillsatta arbetsgruppen hade i uppgift att bereda ett förslag till antalet livrenar för perioden 2020–2030 som överensstämmer med den uthålliga avkastningsförmågan hos renbeteslagets vinterbeten. Arbetsgruppen föreslog inga ändringar i antalet livrenar per renbeteslag. Däremot föreslog arbetsgruppen i syfte att säkerställa en hållbar användning av vinterbeten att alla renbeteslag ska göra upp förpliktande användnings- och vårdplaner för renbetena. Under berättelseåret inleddes arbetet med uppdateringen av PEFC-kraven för hållbar skogsvård. Sametinget har deltagit i uppdateringsarbetet och föreslagit ett flertal ändringar och kompletteringar i de gällande PEFC-kraven. Uppdateringsarbetet fortsätter 2020 och därför kan genomslagskraften i Sametingets medverkan utvärderas först i berättelsen för 2020.

Syftet med gruvlagen har fortfarande inte uppnåtts när det gäller att trygga samernas rättigheter. Den tillståndsprovning som gjorts i enlighet med miljöskyddslagen har inte beaktat verkningarna av guldvaskning för samernas rättigheter. En ändring av miljöskyddslagen trädde i kraft från början av 2019 i syfte att möjliggöra maskinell guldvaskning genom anmälningsförfarande inom ramen för vissa minimikrav. Det är i praktiken fortfarande oklart vad detta innebär för myndigheternas provning av förutsättningarna för att godkänna anmälningsärenden. Ändringen medförde begäranden om utlåtanden av tinget där grävningens volymer, metoder (lämna vattendrag orörda) och antalet arbetsdagar anpassas till minimikraven (t.ex. 499 m³/år). Utredaren Vihervuori, som utsetts av ANM för bedömningen av gruvlagens funktionalitet, inbjöds till möte två gånger av tinget som önskade att problemen med guldvaskning med hänsyn till samekulturen och samernas traditionella näringar hade kunnat tas upp i utredningen eller åtminstone fås till utredarens kännedom. På den andra begäran svarade utredaren att inget möte med tinget behövdes.

Under berättelseåret genomfördes en delreform av lagen om fornminnen, men beredningen av den tog ingen hänsyn till samernas självbestämmanderätt och autonoma ställning. Därför kom tinget och UKM överens om att tingets deltagande i beredningen av totalreformen av lagen om fornminnen ska tryggas ända från början och att man samtidigt utreder hur samernas autonomi i fråga om deras språk och kultur samt samernas rättigheter ska tryggas.

Forststyrelsen och Sametinget godkände en reviderad verksamhetsmodell för tillämpningen av Akwé: Kon-anvisningarna vid Forststyrelsen. Uppdateringsinventeringen av nationellt värdefulla landskapsområden och landskapssevärdheter i samernas hembygdsområde blev klar redan 2014, men ett förslag om de uppdaterade områdena har ännu inte fastställts under 2019, trots att det skulle ha stor betydelse för tryggheten av samernas kulturmiljö och kulturarv. Sametinget införde år 2016 ett förfarande för kulturarv och traditionell kunskap med avseende på samernas fria, på förhand informerade samtycke. År 2019 behandlade Sametinget fem projekt och gav sitt fria, på förhand informerade samtycke till dem.

Samernas språkliga rättigheter

Ambitionen har varit att främja samernas språkliga rättigheter på olika sätt, men samiska språklagen genomförs oftast på lagens miniminivå. Det finns behov av att öka kunskapen om samernas språkliga rättigheter och samiska språklagen bland såväl myndigheterna som samerna själva. Under berättelseåret genomförde Sametinget och justitieministeriet tillsammans en informationsturné i kommunerna inom samernas hembygdsområde och Lapplands sjukvårdsdistrikt om språkliga rättigheter. Det största problemet med tillgodosendandet av de språkliga rättigheterna är att samerna i realiteten inte kan sköta ärenden på sitt eget språk eftersom myndigheterna inte har tillräckligt med personal som kan samiska. Eftersom en del tjänster genomförs via tolkning har byrån för samiska språket främjat utbildningsprojektet för yrkestolkar och också understött utbildningen av översättare. Arbetet med ordböcker på skoltsamiska och nordsamiska, som länge varit halvfärdigt, främjades genom projektfinansiering med Uleåborgs universitet. Digitaliseringen och överflyttningen av tjänster till stora elektroniska system har medfört nya utmaningar eftersom tjänster på samiska helt och hållet lämnats obeaktade i dessa. Biträdande justitiekanslern meddelade år 2019 ett viktigt beslut (OKV/1161/1/2018) där det fastställs att myndigheterna måste producera webbtjänster även på samiska.

År 2019 firades FN:s temaår för urfolksspråk i syfte att fästa uppmärksamhet vid att dessa språk hotar att dö ut. Sametinget i Finland utarbetade egna riktlinjer för språkåret och ordnade också själv evenemang under året, bland annat en samisk språkvecka och ett seminarium för översättare och tolkar. Undervisnings- och kulturministeriet beviljade i anslutning till temaåret Sametinget en projektfinansiering för produktion av material som uppmuntrar till användning av samiska och för inledning av kampanjen Prata samiska med mig. Sametinget understödde i ett ställningstagande att språkåret ska förlängas till ett decennium.

Samernas kultur- och språkboversamhet

Sametinget anvisades sammanlagt 1 200 000 euro i statsunderstöd för kultur- och språkboversamhet på enare-, skolt- och nordsamiska i och utanför hembygdsområdet. Med statsunderstödet för samernas hembygdsområde, 950 000 euro, finansierades tre språkbon för enaresamiska, två för skoltsamiska och fyra för nordsamiska. Med statsunderstödet utanför samernas område, 250 000 euro, finansierades tre språkbon för nordsamiska. Sammanlagt fanns det 12 språkbon. I språkbona fanns 94 barn och 23 anställda. En utredning om överföring av administrationen av språkboversamheten till Sametinget färdigställdes i slutet av året. Enligt utredningen kan Sametinget inte överta ordnandet av språkboversamheten utan organisationsändringar som tinget för närvarande saknar resurser för. De största utmaningarna i språkboversamheten har varit tillgången till samisktalande personal och vikarier, vilket lett till att verksamheten inte kunnat växa. Av de medel som anvisades till samernas hembygdsområde riktades finansiering till språkbosamordnandet och utvecklingsarbetet. Dessutom genomfördes ett projekt kring material för barn. För att samiska barns språkliga och kulturella rättigheter ska tillgodoses är det viktigt att anslaget administreras via Sametinget.

Sámi Giellagáldu

Verksamheten vid Sámi Giellagáldu, det vill säga det samnordiska fack- och resurscentret för samiska språk, fortsatte 2019 med stöd av samarbetsavtalet mellan Sametingen i Finland, Norge och Sverige samt resurserna

för språksamarbetet. I december 2018 beviljade riksdagen finansiering för Sámi Giellagáldus verksamhet och tack vare det kunde verksamheten fortsätta även för det finländska Sametingets del hela år 2019. Sámi Giellagáldus verksamhet leddes 2019 av Sametinget i Finland. Giellagáldu fortsatte genomföra sina uppgifter som bland annat omfattar samisk språkvård och utveckling av denna, skapande av ny terminologi, utfärdande av nya normeringar för de samiska språken samt övrig språktjänst. Under berättelseåret involverade verksamheten syd-, lule-, nord-, enare- och skoltsamiska samt en pitesamisk arbetsgrupp som den 20 augusti 2019 godkände ortografin för pitesamiska. Giellagáldus verksamhet 2019 ledde till 2 335 nya termer och 17 nya normeringar. Språksektionen höll 14 möten. En arbetsgrupp tillsatt av det tjänstemannaorgan som ansvarar för samiska frågor i Norden, med representation även från Finlands, Norges och Sveriges Sameting, utgav i juni 2019 en rapport med förslag som togs som grund för det pågående arbetet för att etablera Sámi Giellagáldus verksamhet.

Småbarnspedagogik på samiska

År 2019 fick sammanlagt cirka 90 barn sådan dagvård på modersmålet som förutsätts i lagen om småbarnspedagogik. De flesta av dessa barn fick dagvård i samernas hembygdsområde. Staten stöder inte dagvård på samiska i kommuner utanför hembygdsområdet med särskilda statsunderstöd, vilket Sametinget anser att det finns behov av. Genom Sametinget betalades 240 000 euro till kommunerna i samernas hembygdsområde för att trygga tillgången till dagvård på samiska. Anslaget garanterar att dagvården på samiska bibehålls som egna enheter. För att samiska barns språkliga och kulturella rättigheter ska tillgodoses är det viktigt att anslaget administreras via Sametinget. Den största utmaningen i den samiska småbarnspedagogiken är bristen på behörig personal med goda kunskaper i samiska. Projektet för utbildning av samiskspråkiga småbarnspedagoger, som leddes av Uleåborgs universitet och finansierades av undervisnings- och kulturministeriet, avslutades 2019. Erfarenheterna av detta projekt bör utnyttjas i framtiden för att ta fram en permanent grund för utbildningen av samiskspråkiga småbarnspedagoger.

Undervisning i och på samiska och läromedelsarbete

Merparten av de elever som får undervisning i och på samiska går i skola i kommuner i samernas hembygdsområde. De här kommunerna ordnar både grundläggande utbildning på samiska och ämnesundervisning i de samiska språken. Antalet elever som får undervisning i och på samiska ökade i början av läsåret 2019–2020 till 736, vilket är 240 fler än i början av 2000-talet. Det totala elevantalet ökade tydligast i och med pilotprojektet för distansundervisning i samiska språk som startade hösten 2018 och till följd av en ökning av antalet elever i kompletterande undervisning i samiska språk inom den grundläggande undervisningen i städerna. Sammanlagt 502 elever i den grundläggande utbildningen och gymnasiet får undervisning i samiska språk. Undervisning på samiska får sammanlagt 189 elever i den grundläggande utbildningen och tvåspråkig eller språkbadsundervisning sammanlagt 45 elever. På riksplanet undervisas sammanlagt 102 elever i enaresamiska, 48 elever i skoltsamiska och 586 elever i nordsamiska. Kommunerna i samernas hembygdsområde ordnar vid sidan av undervisningen i och på samiska också tvåspråkig undervisning eller språkbadsundervisning.

Utanför samernas hembygdsområde ges i huvudsak kompletterande undervisning i samiska språk (2 vt) inom den grundläggande utbildningen. Undervisningen har inte läroämnesstatus, tillgången till den har varit svag och antalet elever lågt. En betydande del av de samiska barnen och ungdomarna har stått utanför undervisningen. Situationen beror på olösta problem i finansieringen av undervisningen och i lagstiftningen. Läget utvecklas dock nu i en positiv riktning. Undervisnings- och kulturministeriet beviljade år 2018 Utsjoki kommun finansiering för ett treårigt pilotprojekt för distansundervisning i de samiska språken. Projektet genomförs som ett samarbete mellan Sametinget och Utsjoki kommun och under projektperioden utarbetas förslag till de ändringar i finansieringen och lagstiftningen som etableringen av undervisningen i de samiska språken förutsätter. Projektet ordnar under läsåret 2019–2020 distansundervisning i de samiska språken för 62 elever (nordsamiska 22, enaresamiska 23 och skoltsamiska 17).

I gymnasiet har undervisningens ställning försämrats och antalet elever minskat. Det råder brist på språkkunniga ämneslärare i alla samiska språk. En utredning om situationen för och tillgången till samiskspråkiga lärare som Sametinget gjorde för undervisnings- och kulturministeriet 2017 samt en projektansökan som gjordes i samarbete med Uleåborgs universitet ledde till goda resultat. Hösten 2019 startade universitetet med hjälp av finansiering från UKM ett utbildningsprojekt för samiskspråkiga ämneslärare (Ketterä korkeakoulu). Alla tre samiska språk är också läroämnen vid universitetet och kan fr.o.m. 2020 studeras som både huvudämne och biämne. I december avtalade Sametinget med undervisnings- och kulturministeriet om tillsättande av en utvecklingsarbetsgrupp 2020 för undervisningen i och på samiska på riksplanet.

Det statsunderstöd på 500 000 euro som anvisats för framställning av läromedel på samiska har ännu inte nått upp till målet (800 000 euro) enligt statsrådets principbeslut (3.7.2014, punkt 5). Trots detta har särskilt arbetet med läromedel på enare- och skoltsamiska blivit effektivare och resultatet i läromedelsarbetet har varit gott. Med statsunderstödet finansierades cirka 50 projekt och ett nytt prioriterat område var produktionen av digitala läromedel. Under året färdigställdes sammanlagt 19 nya läromedel (10 på enaresamiska, 4 på skoltsamiska och 5 på nordsamiska). Statsunderstödet för läromedelsarbetet har visat sig vara otillräckligt för att uppfylla de nya krav som ingår i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som togs i bruk hösten 2016. Därför framskrider revideringen av läromedlen alldeles för långsamt. Risken finns att man inte hinner färdigställa uppdaterade läromedel under den tid de nuvarande grunderna är i kraft. Dessutom kräver prioritetsförskjutningen till digitala läromedel extra resurser. Sametinget har föreslagit en betydlig höjning av finansieringen för läromedel.

Kulturverksamhet

Av undervisnings- och kulturministeriets anslag delade Sametinget år 2019 ut 176 000 euro för främjande av samiskspråkig kultur och samiska organisationers verksamhet och 15 000 euro i stöd till nordiska sameorganisationer för att främja samernas konst och kultur. Ur anslaget beviljades verksamhets- och projektunderstöd för enare-, skolt- och nordsamiska sameföreningar, arbets- och projektunderstöd för samiska konstnärer och hantverkare samt publiceringsunderstöd för bland annat musik och en enaresamisk tidskrift. Dessutom utdelades kulturpriser för livsverk till två personer. Utvecklingsprojektet Duodji-akatemia Enontekiölle, som

administreras av Sametinget och finansieras av Leader Fjäll-Lappland, startade hösten 2019 och avslutas hösten 2020. Målet är att etablera duodji-akademien i samband med Sametinget.

Sametinget har i enlighet med det samiska parlamentariska rådets (SPN) verksamhetsplan för 2019–2020 kartlagt riktlinjerna för det samiska kulturarvet och den traditionella kunskapen vid Sametingen i Finland, Sverige och Norge. Målet är att samla en gemensam ståndpunkt för alla samer om autonomi, skyddet och nyttjandet av kulturarv och traditionell kunskap. Sametinget har deltagit i genomförandet av bland annat Unescos konvention om de internationella urfolksrättigheterna till det immateriella kulturarvet och i en workshop kring upphovsrätt, traditionell kunskap och traditionella kulturyttringar som ordnades av WIPO och Kanada i Iqaluit.

Social- och hälsovårdstjänster på samiska

Genom Sametinget betalades ett statsunderstöd på 480 000 euro till kommunerna i samernas hembygdsområde för att trygga social- och hälsovårdstjänster på samiska (moment 33.60.36). Med tanke på tillgodoseendet av samernas språkliga och kulturella rättigheter är det viktigt att Sametinget i enlighet med autonomi för samernas språk och kultur i betydande mån via finansieringen kan påverka innehållet i och produktionen av tjänster på samiska. Sametinget har i syfte att trygga tillräcklig basservice på samiska föreslagit att finansieringsnivån höjs till 3 miljoner euro. Tillgången till tjänster på samiska bör tryggas genom lag.

Trots samiska språklagen tillgodoses samernas rätt till kulturanpassade tjänster på eget språk fortfarande dåligt. I social- och hälsovårdsreformen bör samerna garanteras högklassiga, likvärdiga och kulturanpassade social- och hälsovårdstjänster på samiska utgående från den samiska autonomi som omfattar språk och kultur. Behovet av basservice på alla samiska språk är stort (i synnerhet inom allmänläkar-, social-, mentalvårds- och missbrukartjänsterna, hemservicen utanför tjänstetid samt tjänsterna för barn och familjer). Under berättelseåret deltog Sametinget aktivt i beredningen av vård- och landskapsreformen i Lappland. Beredningen avslutades på ett avslutningsseminarium den 20 maj 2019. Sametinget deltog under berättelseåret aktivt i genomförandet av det av FM tillsatta projektet för utredning av gränsregionalt samarbete mellan Finland och Norge.

Den samiska befolkningen har i fråga om utvecklingen av tjänster på samiska ända sedan 2015 varit i en ojämlig ställning jämfört med majoritetsbefolkningen på grund av att finansieringen för kompetenscentren inom det sociala området minskat, vilket lett till att den samiska enheten inte har haft tillräckliga resurser för att sköta sina uppgifter. Denna ojämliga utveckling fortsatte under 2019. Den samiska enhetens finansieringsbehov lyftes bland annat fram vid ett rundabordsmöte med social- och hälsovårdsminister Krista Kiuru den 26 november 2019 och under rådplägningsdagarna för samiska frågor med representanter för olika ministerier den 6 november 2019. Sametinget informerade om ärendet i sin kommentar till regeringens budgetproposition den 22 augusti 2019.

Ungdomsrådets verksamhet

Ungdomsrådet fick i verksamhetsunderstöd från undervisnings- och kulturministeriet 173 000 euro som skulle användas under perioden 1.1–31.12.2019. Med detta understöd stöds de samiska ungdomarnas delaktighet, likabehandling, jämlikhet samt tillgodoseendet av deras språkliga och kulturella rättigheter. I verksamhetsunderstödet ingår förutom ungdomsrådets verksamhet också ordnande av konstevenemanget för samiska unga. Ungdomsrådets viktigaste mål under berättelseåret var att lyfta fram utmaningarna för samiska unga i att arbeta och fortsätta med de traditionella samiska näringarna. År 2019 hade ungdomsrådet tre projekt: I projektet DigiÁrran utvecklades det digitala ungdomsarbetet och en samiskspråkig informations- och rådgivningstjänst lanserades på nätet. I projektet Dihtosis spreds information om samerna till skolorna i Finland. I projektet De! utvecklades det samiska ungdomsarbetet.

3.5 Berättelse om genomförandet av samiska språklagen 2016–2019

Enligt 29 § i samiska språklagen (1086/2003) ska Byrån för samiska språket varje valperiod tillsammans med det av Sametinget tillsatta samiska språkrådet lämna Sametinget en berättelse om tillämpningen av lagstiftningen om det samiska språket och om hur de språkliga rättigheterna tillgodosetts och språkförhållandena utvecklats. Enligt 4 § i statsrådets förordning om verkställigheten av samiska språklagen ska berättelsen fogas till den berättelse som sametinget lämnar till statsrådet enligt 7 § i sametingslagen (974/1995).

Sametinget lämnade sin första berättelse om genomförandet av samiska språklagen 2008. Den byggde på en utredning om genomförandet av samiska språklagen 2004–2006, som utfördes med särskild finansiering och som i sin tur byggde på enkäter till myndigheter och myndighetspersonal. De följande berättelserna har baserat sig på Sametingets och Byrån för samiska språkets observationer och insamlade information om tjänster på samiska under valperioden. I den här berättelsen utnyttjas delvis Byrån för samiska språkets utredning från 2017 om genomförandet av samiska språklagen 2012–2015. Den tidigare rapporten har uppdaterats med information om nuläget i fråga om samiska språklagen i kommunerna och samkommunerna samt hos staten och i den offentliga förvaltningen. Enkäten har också tagit upp serviceanordnarnas nuvarande resurser, utmaningar och attityder till samiska språklagen.

Situationen för samernas språkliga rättigheter har följts i [regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen](#). Den berättelsen bereds vid justitieministeriet och i beredningen bistår delegationen för språkärenden, där en representant för Sametinget medverkar som permanent sakkunnig. Som en del av berättelsen genomförde justitieministeriet år 2016 för första gången en [Samebarometer](#) i syfte att klarlägga hur samernas språkliga rättigheter tillgodoses i samernas hembygdsområde. I undersökningen [SÁRA – Saame-laisten hyvinvointi ja yhdenvertaisuus](#) som gjordes av Lapplands universitet 2015–2018 behandlades välbefinnandet bland samerna i Finland utanför samernas hembygdsområde och deras vardag med perspektiv på social delaktighet. De här undersökningarna svarar på Sametingets informationsbehov och Sametinget deltog i dem via styrgruppsarbetet. Undersökningarna har visat att de samiskspråkigas rätt till tjänster på samiska vanligen tillgodoses dåligt. Bäst var situationen i de nordsamiskspråkiga områdena i Utsjoki kommun,

sämst bland kommuninvånarna i Sodankylä och bland de enare- och skoltsamiskspråkiga. De samiska språkens ställning utanför samernas hembygdsområde är oroväckande eftersom endast ett fåtal tjänster tillhandahålls på samiska och detta enligt undersökningarna inverkar på människornas välbefinnande.

Samiska språklagen har gällt i över 15 år och justitieministeriet inledde revideringsarbetet och kartläggningen av utvecklingsbehoven i slutet av 2015 som ett led i landskapsreformen och reformen av organisationen av social- och hälsovården. I regeringens proposition (RP 44/2017 rd) till riksdagen om ändring av lagen hade man dock endast tagit in de viktigaste och mest brådskande ändringarna, och därför beaktades inte alla för utvecklingen av språklagen viktiga ändringsbehov i det skedet. Propositionen förföll dock i och med att landskaps- och vårdreformen strandade. Arbetet med utvärderingen av samiska språklagen återupptogs 2019 och Sametinget har haft arbetsmöten med justitieministeriet om reformbehoven. Reformen av samiska språklagen bör fortsätta i samarbete.

Genomförandet av tjänster på samiska och utvecklingen av språkförhållandena

Sammanfattningsvis kan man konstatera att samernas språkliga rättigheter under den gångna valperioden inte framskridit nämnvärt. Eftersom syftet med samiska språklagen uttryckligen är att trygga rätten för samerna att bevara och utveckla sitt eget språk har ingen betydande förändring skett i fråga om detta. Tjänsterna på samiska har inte gjorts lättillgängliga och språklagen genomförs ofta på miniminivå. Eftersom myndigheternas tjänster på samiska är bristfälliga måste samerna ofta vänta på att deras ärenden behandlas och beslut fattas i dem. Målet enligt 1 § 3 mom. i samiska språklagen, att samernas språkliga rättigheter förverkligas utan att de särskilt behöver begära det, realiserar sällan. Samiska språklagens 8 §, enligt vilken information som myndigheter riktar till allmänheten också ska ges på samiska, genomförs dåligt. Allra sämst är situationen för de skolt- och enaresamiskspråkiga. Över hälften av samerna bor utanför samernas hembygdsområde och de är i en särskilt svag ställning när det gäller att få service på eget språk.

De centrala myndigheternas tjänster har i allt högre grad förflyttats till nätet och kontakter per telefon styrs ofta till myndighetens riksomfattande servicenummer som betjänar på finska. Samerna kan med ett fåtal undantag inte sköta ärenden hos myndigheterna på sitt eget språk, och i muntliga behandlingar av deras ärenden försöker myndigheten inte i enlighet med 19 § i samiska språklagen se till att ärendet handläggs av en anställd som kan samiska, utan tjänsten tillhandahålls med hjälp av tolkning. Endast vid ett fåtal myndigheter kan man sköta ärenden muntligt på samiska. Samiska språklagen tolkas på olika sätt av myndigheterna när det gäller nättjänster, trots att biträdande justitiekanslern genom sitt beslut den 26 september 2019 (OKV/1161/1/2018) bekräftade att nättjänster också ska tillhandahållas på samiska. Till denna del behöver samiska språklagen preciseras.

Det har också skett framsteg. Av dem kan i synnerhet nämnas den ökade allmänna medvetenheten om att samiska språklagen gäller alla tre samiska språk som talas i Finland. I detaljmotiveringen till samiska språklagen konstateras det dock att om ett ärende gäller samerna i allmänhet ska nordsamiska användas. En del myndigheter har aktivt börjat använda alla tre samiska språk parallellt, vilket allmänt sett inverkar på de mindre språkens synlighet och ställning. Sametinget anser det också positivt att man nu kan studera alla tre samiska

språk som huvudämne vid Uleåborgs universitet. Huvudämnesstudier i enaresamiska blev möjliga 2015 och i skoltsamiska 2020. Uleåborgs universitet fick också särskild finansiering för ett ordboksprojekt kring de samiska språken.

Enligt samiska språklagen kan Sametinget ge rekommendationer i frågor som gäller språklagstiftningen samt ta initiativ för att rätta till konstaterade brister. Sametinget har bland annat föreslagit att tillägget för kunskaper i samiska i kommunerna i samernas hembygdsområde ska höjas. Utsjoki kommun hade redan tidigare höjt tillägget och Enontekis höjde sitt tillägg på basis av initiativet. Sametinget uppmuntrade myndigheterna att delta i den samiska språkveckan 21–27.10.2019 som en del av FN:s temaår för urfolksspråk. Många centrala myndigheter lyfte synligt fram de samiska språken under veckan och informerade om sina tjänster på samiska. Ett betydande framsteg kan också anses vara FPA:s utvecklingsarbete för tjänster på samiska. Därtill utarbetade kommunerna i samernas hembygdsområde 2019 en gemensam strategi för de samiska språken för att planmässigt förbättra tjänsterna på samiska.

De största missförhållandena i lagen om användning av samiska hos myndigheter har samband med inkonsekvensen mellan lagen och praktiken som leder till att lagens syfte och krav inte uppfylls, trots att problemet konstaterades redan 2003 i samband med en revidering av samiska språklagen. Myndigheterna får bara sällan påföljder av att de försummar att tillämpa samiska språklagen och därför finns det skäl att överväga om ett tydligt system för klagan och sanktioner bör tas in i lagen i syfte att garantera samernas språkliga rättigheter.

Centrala iakttagelser

- Samernas språkliga rättigheter tillgodoses inte på det sätt som avses i 17 § 3 mom. i grundlagen och samiska språklagen. Brister förekommer särskilt i antalet anställda som talar samiska och tjänsternas tillgänglighet och i att samerna fortfarande i strid med 1 § i samiska språklagen ofta särskilt måste begära att deras språkliga rättigheter tillgodoses.
- Den svagaste ställningen har enare- och skoltsamerna. De språkliga rättigheterna för samer som bor utanför samernas hembygdsområde tillgodoses också dåligt.
- När tjänster överförs till nätet och riksomfattande servicetelefoner har myndigheterna inte beaktat möjligheten att sköta ärenden på samiska.

Tjänster på samiska i kommunerna i samernas hembygdsområde

Samerna har som urfolk garanterats rätten att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur (17 § 3 mom. i grundlagen), men trots bestämmelsen i grundlagen hotar de samiska språken att försvinna. Samernas språkliga grundläggande rättigheter tillgodoses genom samiska språklagen och det centrala tillämpningsområdet för lagen är kommunerna i samernas hembygdsområde. Tjänsterna på samiska i kommunerna i samernas hembygdsområde genomförs bäst inom kommunernas bildningsväsende. Allra bäst uppfylls målen med samiska språklagen i Utsjoki kommun, som har en samemajoritet. I Utsjoki kommun kan man inom olika sektorer i nästan alla ansvarsområden tämligen väl betjäna muntligt på samiska. Kommunen skriver på både samiska och finska. Utsjoki kommuns webbplats har översatts till nordsamiska. I kommunens platsannonser

uppges att kunskaper i samiska betraktas som en särskild merit och att kommunen också höjt språktillägget för kunskaper i samiska betydligt. Kommunen erbjuder sina anställda möjlighet att delta i en grundkurs i samiska.

I fyrspråkiga Enare kommun talas alla tre samiska språk och finska, vilket ställer ett annorlunda krav på kommunens organ. I kommunförvaltningen och dess olika sektorer jobbar samiskspråkiga personer. De permanenta texterna på Enare kommuns webbplats har översatts till enaresamiska, skoltsamiska och nordsamiska, men en del av innehållet är föråldrat. Kommunen informerar i olika situationer på alla samiska språken men det gäller inte all information till allmänheten. Kommunen har inte tillräckligt med kompetent personal som talar samiska för att motsvara behoven. I kommunens annonser om lediga tjänster betraktas kunskaper i samiska inte som en särskild merit, med undantag av vissa visstidstjänster som är avsedda uttryckligen för vårdtjänster på samiska, till exempel vårdtjänster som understöds med särskilt anslag från Sametinget.

I Enontekis kommun talas nordsamiska. Bara en liten del av kommunens yrkespersoner talar samiska. I övrigt sköts kommunens tjänster på samiska genom översättningar av dokument och vid behov tolkning. Kommunens webbplats innehåller inte mycket information på samiska.

I Sodankylä kommun är situationen sämst med avseende på tillgången till tjänster på samiska, med undantag av bildningsväsendet. Kommunens webbplats har inga samiskspråkiga sidor.

Kommunerna i samernas hembygdsområde utarbetade år 2019 tillsammans med Sameområdets utbildningscentral och Sametinget en strategi för de samiska språken som är gemensam för alla kommuner i hembygdsområdet. Strategin innehåller en beskrivning av kommunernas nuvarande tjänster, åtgärdsförslag och indikatorer för uppföljningen av tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna som hjälper kommunerna i utvecklingsarbetet.

Social- och hälsotjänster på samiska

Samernas språkliga rättigheter i social- och hälsovården i samernas hembygdsområde tillgodoses dåligt (bland annat Samebarometern 2016). Äldre samiskspråkiga får hemservice eller service i boendeenheter på sitt eget modersmål när en samisktalande anställd har arbetsskift. Det råder brist på samiskspråkiga anställda i synnerhet inom läkartjänsterna, på rådgivningarna, inom skolhälsovården, på hälsovårdscentralernas vårdavdelningar, inom missbrukar- och mentalvårdstjänsterna samt inom institutions- och serviceboendetjänsterna för äldre.

Statsbudgeten har alltsedan 2002 inkluderat ett särskilt anslag för tryggheten av social- och hälsotjänster på samiska i samernas hembygdsområde. Finansieringen betalas via Sametinget och utgör en viktig del av samernas autonomi enligt grundlagen, genom vilken samerna på ett centralt sätt kan påverka genomförandet av tjänster som riktar till dem och styra bevarandet och utvecklandet av sitt språk och sin kultur i sitt område. Det särskilda anslaget är speciellt viktigt när det gäller att trygga tjänster på skoltsamiska och enaresamiska, men via organiseringen av och innehållet i de tjänster som tillhandahålls med hjälp av anslaget har man utöver

språken också kunnat ta hänsyn till de samiska invånarnas kulturella särdrag. År 2019 uppgick anslaget till sammanlagt 480 000 euro. Dock har ingen indexhöjning gjorts i det särskilda anslaget sedan 2004.

Enare kommun har på sin webbplats lagt ut en lista över anställda som betjänar på samiska. Detta förbättrar delvis de samiskspråkiga tjänsternas tillgänglighet. Enligt Samebarometern upplevde enkätsvararna i Enare tillgången till tjänster på samiska som alla sämst. En enkät i samband med språkstrategin visade att kommuninvånarna i Enare i regel är nöjda med de social- och hälsotjänster på samiska som de anlitar, men upplever att antalet tjänster på samiska är otillräckligt. I enkäten lyfte kommuninvånarna fram att de inte vet hur de kan anlita tjänsterna eftersom tjänsterna inte erbjuds aktivt. (Språkstrategin 2019.)

Inom social- och hälsotjänsterna i Enontekis kommun arbetar en viss mängd samiskspråkig personal. Kommunen ordnar sin socialservice själv, medan Lapplands sjukvårdsdistrikt ansvarar för hälsotjänsterna. Lapplands sjukvårdsdistrikts webbplats för den grundläggande hälso- och sjukvården i Enontekis saknar innehåll på samiska. På Enontekis kommuns webbplats finns en lista över samisktalande anställda. Enligt Samebarometern upplevde en klar majoritet i Enontekis att de kommunala sektorerna, med undantag av bildningsväsendet, inte tillhandahåller några tjänster alls på samiska.

Inom social- och hälsovården i Sodankylä kommun arbetar två samisktalande hemvårdsbiträden. Därtill har kommunen köpt in rådgivningstjänster.

Inom social- och hälsovården i Utsjoki kommun finns samisktalande personal. Enligt uppgift har samisktalande yrkespersoner inte funnits tillgängliga för vissa lediga tjänster. Samtidigt är det svårt att besätta tjänsterna med personer som uppfyller de övriga behörighetsvillkoren. Enligt språkstrategin finns det etablerade social- och hälsotjänster på samiska i Utsjoki kommun. Kommunens invånare gav i invånarenkäten positiv respons särskilt på den samisktalande läkarens tjänster. Språkkunskaperna hos de anställda med samiska som modersmål upplevdes som goda och uträttandet av ärendet med dem som smidigt.

Enare och Sodankylä kommun har köpt in rådgivningstjänster på samiska. Köptjänsterna skapar möjlighet att erbjuda tjänster på samiska i större utsträckning, då det bara finns ett litet antal samisktalande hälso- och sjukvårdsanställda. Kommunerna bör också i fortsättningen utreda möjligheterna att inrätta gemensamma förfaranden för att trygga tjänsterna på samiska.

Samernas rätt att anlita eller få tjänster på samiska inom social- och hälsovården har tryggats genom hänvisningsbestämmelser. I regeringens berättelse om genomförandet av språklagstiftningen konstateras det att tryggandet av rättigheterna genom hänvisningsbestämmelser har lett till att man till exempel i Lapplands sjukvårdsdistrikt tolkat samiska språklagen så att sjukvårdsdistriktets tjänster inom den specialiserade sjukvården inte ansetts höra till lagens tillämpningsområde och att tjänsterna närmast har ordnats med hjälp av tolkning. En central fråga i reformen av samiska språklagen är hur man ska kunna eliminera den flertydigheten.

Ett orosmoment under berättelseåret var även genomförandet av tjänster på samiska i social- och hälsovårdsreformen samt finansieringen av dem. Spartrycket till följd av landskapsmodellen befaras ytterligare försämra tillgången till tjänster på samiska. Satsningar behöver göras på tillgången till samisktalande personal genom att öka utbildningsmöjligheterna för den samiskspråkiga befolkningen i samernas hembygdsområde och aktivt ordna språk- och kulturutbildning på olika nivåer.

Centrala iakttagelser:

- I kommunerna i samernas hembygdsområde genomförs tjänster på samiska ställvis dåligt bland annat inom social- och hälsovårdssektorn på grund av det låga antalet samisktalande yrkespersoner och den bristfälliga informationen om tjänsterna.
- Tillräcklig finansiering behövs för att trygga social- och hälsotjänster på samiska.
- Tjänster på samiska i samband med social- och hälsovårdsreformen.

Småbarnspedagogiken på samiska och språkboverksamheten

Genom Sametinget betalades fram till år 2017 120 000 euro och från år 2018 240 000 euro till kommunerna i samernas hembygdsområde för att trygga tillgången till dagvård på samiska. Anslaget garanterar att småbarnspedagogiken på samiska bibehålls som egna enheter. Småbarnspedagogik på samiska ordnas förutom i samernas hembygdsområde också i Rovaniemi, Uleåborg och Helsingfors. I småbarnspedagogiken på samiska anlitas ofta finskspråkiga vikarier eftersom det är svårt att få samiskspråkig personal som uppfyller behörighetsvillkoren. I syfte att förbättra tillgången till personal ordnade pedagogiska fakulteten vid Uleåborgs universitet en barnträdgårdsläroutbildning (senare utbildning av lärare inom småbarnspedagogik) som beaktade samernas språkliga och kulturella särbehov tillsammans med universitetets Giellagasinstitut, Sameområdets utbildningscentral och Sametinget 2016–2019.

Språkboverksamheten är en av de viktigaste åtgärderna för att bevara det samiska språket och den samiska kulturen. För detta ändamål söks statsunderstöd varje år. Statsbudgeten har alltsedan 2011 inkluderat ett särskilt anslag för samernas kultur- och språkboverksamhet i samernas hembygdsområde. År 2019 var anslaget 950 000 euro. För språkstimulerande verksamhet utanför samernas hembygdsområde anvisades 250 000 euro. Finansieringen räcker inte till för att utvidga språkboverksamheten.

I Enare kommun finns tre språkbon för enaresamiska och två för skoltsamiska, i Utsjoki kommun tre språkbon för nordsamiska och i Vuotso i Sodankylä ett språkbo för nordsamiska. Med statsunderstödet för stimuleringen av samiska utanför samernas hembygdsområde finansierades språkboverksamhet i Uleåborgs och Rovaniemi städer och i Sodankylä kyrkby. År 2019 utreddes språkboverksamhetens framtid, ställning och ansvarsfördelning. Situationen i dag är projektmässig och språkboverksamhetens ställning har inte reglerats i lag. Antalet språkbon kan i dagsläget inte ökas eftersom ansvaret för ordnandet av verksamheten inte har fastställts.

Centrala iakttagelser:

- Det behövs kontinuerliga åtgärder, till exempel skraddarsydda utbildningar, för att förbättra tillgången till samisktalande småbarnspedagoger.
- Finansieringen av samernas kultur- och språkboversamhet är otillräcklig.
- Behovet av att öka antalet språkbon och stärka språkboversamhetens ställning.

Finansieringen av tjänster på samiska till kommunerna i samernas hembygdsområde

Enligt 31 § i samiska språklagen ska i statsbudgeten tas in ett anslag för statsunderstöd till kommunerna och församlingarna i samernas hembygdsområde samt till sådana enskilda som avses i 18 § för täckande av de särskilda merkostnader som tillämpningen av lagen medför. Anslaget för detta ändamål har som högst varit 150 000 euro. Kommunerna använder i huvudsak finansieringen till översättningskostnader och vikariatkostnader som föranleds av deltagande i utbildning i samiska. Finansieringen har konstaterats vara fullständigt otillräcklig av både kommunerna i samernas hembygdsområde och Sametinget. En så liten finansiering har ingen praktisk inverkan på tjänsterna på samiska. Enligt paragrafen kan finansiering inte beviljas till samkommuner, och Sametinget har i olika sammanhang framfört att samiska språklagen (31 §) ska ändras så att andra aktörer och samkommuner som tillhandahåller lagstadgad kommunal basservice och som omfattar en kommun eller en del av en kommun i samernas hembygdsområde tas med i statsunderstödet enligt samiska språklagen.

Statsunderstödet bör höjas så att det motsvarar de verkliga behoven, som är mångdubbla i förhållande till understödet. Särskild vikt bör läggas vid tillräckligt anslag för fyrspråkiga Enare kommun. Av språkstrategiarbetet i kommunerna i samernas hembygdsområde framgick att den nuvarande finansieringen inte är tillräcklig för att uppfylla förpliktelserna i samiska språklagen och inte heller för det utvecklingsarbete som i enlighet med samiska språklagen krävs för att åtgärda de allvarliga bristerna i kommunernas verksamhet.

Genomförandet av samiska språklagen vid statsförvaltningens centrala myndigheter

Sedan början av 2012 har *nödcentralen* funnits i Uleåborg. Vid *nödcentralen* ska det finnas samisktalande anställda eller snabba tolkförbindelser kunna ordnas eftersom avsaknaden av service på samiska kan konkretiseras när en person som inte kan finska eller som har svaga kunskaper i finska ringer nödnumret. En samiskspråkig person kanske endast känner till ortnamn på samiska, vilket också försvårar tillgången till hjälp i nödsituationer. Sådana personer finns bland de samiska barnen under skolåldern, de samiska äldre och samer som flyttat till Finland från Norge eller Sverige.

Det finns beredskap för varningsmeddelanden på alla samiska språk. Lagen om varningsmeddelanden trädde i kraft i juni 2013. Inrikesministeriets handbok på finska om varningsmeddelanden har översatts till alla tre samiska språk som talas i Finland. Översättningen till samiska hjälper också de myndigheter som ansvarar för räddningsverksamheten att ge ut varningsmeddelanden på samiska. Varningsmeddelanden läses upp i massmedierna och meddelanden som gäller samernas hembygdsområde läses upp i Yle Sápmi. *Nödcentralens* webbplats har anvisningar på nordsamiska om nödsamtal. Varningsmeddelanden utfärdas på samiska efter behov.

Folkpensionsanstalten

På byrån i Ivalo arbetar en planerare för service och kommunikation på samiska. Planeraren ansvarar också för kundservicen på nordsamiska. Situationen för service på skoltsamiska har försämrats eftersom byråns enda skoltsamiska kundservicesekreterare har sagt upp sig och FPA inte längre kan tillhandahålla service på skoltsamiska. Servicen var en av ett fåtal kundtjänster på skoltsamiska hos myndigheterna (Samebarometern). FPA har inga anställda som talar enaresamiska. I Hetta i Enontekis kommun tillhandahålls FPA:s service på ett samservicekontor som sköts av arbets- och näringstjänsterna och i Muonio på FPA:s byrå. Vid samservicekontoret i Hetta förstår den person som sköter FPA-servicen samiska men talar inte samiska själv. I Utsjoki kommun sköts FPA:s tjänster vid kommunens samservicekontor där det finns en samiskspråkig anställd.

FPA:s byråer kan inte direkt kontaktas per telefon utan man ska kontakta den riksomfattande telefontjänsten och be FPA ringa upp. Tider kan bokas på nätet. På FPA:s webbplats ges information om hur man ska gå till väga om man vill ha service på samiska. FPA erbjuder telefonservice och distansservice på nordsamiska två dagar i veckan. Enligt biträdande justitiekanslerns beslut (OKV/1161/1/2018) hösten 2019 har FPA försummat att utveckla sina tjänster på samiska på det sätt som grundlagen och samiska språklagen förutsätter. Avsaknaden av möjligheter till e-tjänster på samiska kränker de samiskspråkigas rätt till likabehandling inom FPA:s service och i synnerhet personalen i samernas hembygdsområde ska kunna betjäna på samiska. Enligt biträdande justitiekanslern ska FPA ägna allvarlig uppmärksamhet åt korrigerande åtgärder.

Folkpensionsanstalten inledde år 2018 ett mer omfattande arbete för att utveckla tjänsterna på samiska. I utvecklingsarbetet har FPA förnyat sina webbsidor på samiska och utvecklat innehåll på alla samiska språk samt låtit översätta blanketter även till enare- och skoltsamiska. FPA har också kartlagt antalet samiskspråkiga anställda. FPA och Sametinget har stärkt sitt samarbete och hållit kontakt i arbetet för att utveckla tjänsterna på samiska. FPA har ökat informationen på samiska i sociala medier avsevärt. Utgivningen av FPA-innehåll på skoltsamiska har fördröjts på grund av Sametingets begränsade översättarresurser.

Lapplands räddningsverk har ingen anställd som kan samiska men tolkning ordnas i eventuella problemsituationer antingen per telefon eller med hjälp av en samisktalande person i frivilliga brandkåren. Räddningsverkets webbplats har inget innehåll på samiska, till exempel anvisningar för förebyggande av olycksfall.

De permanenta texterna samt meddelandena på webbplatsen för *Lapplands närings-, trafik- och miljöcentral* finns på nordsamiska. I övrigt ordnas service på samiska med hjälp av tolkning och översättning av dokument.

Ärenden enligt skoltlagen har översatts till skoltsamiska, innehållet är delvis föråldrat.

Vid *regionförvaltningsverket i Lappland* ordnas service på samiska vid behov med hjälp av tolkning och översättning av dokument. Verkets webbplats har permanenta texter på nordsamiska. I verkets tjänst arbetar en person som talar nordsamiska.

Vid *Lapplands tingsrätt* har service på samiska ordnats med hjälp av tolkning och översättning av handlingar. När en person meddelar att han eller hon vill använda samiska ordnas också servicen på samiska. Tingsrättens webbplats har information på alla samiska språk men ingen information om hur man får service på samiska.

Lapplands magistrat integrerades från början av 2020 i *Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata*. Vid magistratens verksamhetsställe i Kittilä arbetar en person som talar samiska och som sköter servicen på samiska i samernas hembygdsområde, till exempel inom förmyndarverksamheten. Den nya Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har på sin webbplats en kort beskrivning av hur myndigheten ska kontaktas på nordsamiska. Befolkningsregistercentralen, som från och med 2020 ingår i Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, fick 2017 en anmärkning av biträdande justitieombudsmannen (3592/2017) om att det inte var möjligt att registrera samiska namn i befolkningsdatasystemet med korrekt ortografi. Befolkningsregistercentralen, numera Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, har vidtagit åtgärder för att rätta till situationen.

Vid *utsökningsverket i Lappland* i Rovaniemi arbetar en anställd som kan samiska och som vid behov betjänar på samiska. På rättsväsendets webbplats finns information om utsökning och bland annat förfarandet när man blir offer för ett brott. *Åklagarämbetet i Lappland* är en del av åklagarväsendets åklagardistrikt för Norra Finland. Webbplatsen har inget innehåll på samiska.

Lantmäteriverket har inga anställda som talar samiska. Lantmäteriverkets webbplats har översatts till nordsamiska men e-tjänster tillhandahålls endast på finska. Telefontjänsterna är riksomfattande servicenummer som man kan kontakta med begäran om att ringa upp, till exempel till personalen på kontoret i Ivalo. Ortnamnen i kartplatstjänsten inkluderar ortnamn på samiska.

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt har ett verksamhetsställe i Enare och där arbetar ett ombud som talar nordsamiska. Tjänster på enare- och skoltsamiska ordnas med hjälp av tolkning. På pensionsanstaltens webbplats finns på nordsamiska information om tjänsterna, blanketter och broschyrer, medan enare- och skoltsamiska inte beaktats alls. E-tjänsterna kan inte anlitas på samiska.

Forststyrelsens webbplats är översatt till nordsamiska och det finns också sidor på enare- och skoltsamiska. Vid Forststyrelsen arbetar anställda som talar samiska.

Vid *Renbeteslagsföreningen* arbetar en samiskspråkig rådgivare för renhushållning. Föreningens webbplats har texter på nord- och enaresamiska.

Det huvudsakliga verksamhetsstället för *Tullen i Norra Finland* är Tullen i Torneå, under vilken tullplatserna i samernas hembygdsområde lyder. I Tullens tjänst i samernas hembygdsområde arbetar några personer som talar samiska. Behovet av service på samiska har under normala förhållanden kunnat skötas med den tjänstgörande personalen och vid behov har en tulltjänsteman från en annan station agerat som tolk. Webbplatsen tulli.fi har inga anvisningar på samiska om hur tullärenden ska skötas. I Tullens rekrytering betraktas kunskaper i samiska som en merit.

Polismyndigheterna i Enontekis, Enare och Utsjoki distrikt erbjuder möjlighet att anlita tolk vid bland annat förhör. I Rovaniemi arbetar en polis som talar nordsamiska. I övrigt har Lapplands polisinrättningar ingen samiskspråkig personal som poliser eller i kanslipersonalen. Av webbplatsen framgår inte hur man får möjlighet att sköta ärenden på samiska. Servicenumren betjänar på finska. En del av e-tjänsterna kan anlitas på nordsamiska och bland annat följbrevet till pass skickas på nordsamiska till dem som uppgett samiska som modersmål. Enare- och skoltsamiska beaktas inte alls i kommunikationen eller tjänsterna. Polisen rekryterar inte aktivt samiskspråkig personal och betraktar inte heller kunskaper i samiska som en merit i rekryteringen. En plats i polisutbildningen bör reserveras för samiskspråkiga sökande.

Gränsbevakningsväsendets webbplats har permanenta texter och ansökan om gränsonstillstånd för enskilda och grupper samt ansökningsblanketten till specialgränsjägar-/gränsbevakarutbildningen på nordsamiska. Anvisningar för hur blanketterna ska fyllas i saknas (8 § i samiska språklagen). Webbplatsens innehåll behöver uppdateras.

Arbets- och näringstjänsterna sköts i regel genom tidsbokning. Telefonkontakten till byrån styrs till ett riksfattande servicenummer som betjänar på finska. Översättning av dokument ordnas vid behov. På byråns webbplats finns en anvisning för skötseln av ärenden och en broschyr på alla tre samiska språk. Anvisningen berättar på samiska hur man kan sköta ärenden på finska. Begäran om kontakt kan skickas via webbtjänsten Mina e-tjänster som tillhandahålls enbart på finska. Kontoret för arbets- och näringstjänster i samernas hembygdsområde i Ivalo har inga anställda som talar samiska. Vid kontoret i Enontekis arbetar en person som förstår men inte talar samiska. I Utsjoki har arbets- och näringstjänsterna ordnats via ett samservicekontor där det finns en anställd som talar samiska.

Inom *skatteförvaltningen* finns två samiskspråkiga anställda, vid kontoret i Ivalo. Telefontjänst på samiska tillhandahålls en gång i veckan och vid andra tidpunkter kan samiskspråkiga kunder per e-post be skatteförvaltningen ta kontakt. Skatteförvaltningen har försökt rekrytera samiskspråkig personal. De viktigaste blanketterna har översatts till nordsamiska. På webbplatsen finns blanketter på nordsamiska och ett fåtal anvisningar på alla samiska språk. Där finns också anvisningar om skötsel av ärenden på samiska vid skatteförvaltningens enheter utanför samernas hembygdsområde. En stor del av personkundernas skatteärenden har överfört (skatteförvaltningen 26.6.2018) till tjänsten MinSkatt. Tjänsten finns inte på samiska och därför är det omöjligt att sköta ärenden där på samiska. När Sametinget påpekade om denna brist lade skatteförvaltningen till anvisningar på samiska med bilder för komplettering av uppgifter på skattekortet 2019 i den finskspråkiga MinSkatt-tjänsten. Anvisningar med bilder för anlitan av service på finska ersätter inte möjligheten att sköta ärenden på samiska.

Ovan granskas genomförandet av samiska språklagen i de viktigaste myndigheternas verksamhet. Dessutom tillämpas samiska språklagen på flera andra myndigheter som dock inte tas upp i den här berättelsen, till exempel diskrimineringsombudsmannen, ministerierna, statens affärsverk och församlingarna. Anmärkningsvärt är att många statstjänstemän deltog både i justitieministeriets utbildning i samiska frågor inom ramen för programmet för grundläggande och mänskliga rättigheter 2019 och i Sametingets ungdomsråds utbildning i samiska frågor i augusti 2019. Detta har bidragit till att öka kunskapen om samernas rättigheter vid

många myndigheter. Uleåborgs stift har under en lång tid utvecklat sitt arbete med samer. En allmän iakttagelse av myndigheternas verksamhet är att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt de riksomfattande telefon-tjänsterna och digitaliseringen av tjänster.

Stimulans av de samiska språken

Samtliga samiska språk som talas i Finland är hotade, men i synnerhet skoltsamiskan och enaresamiskan hotar att försvinna. I samernas hembygdsområde är nordsamiskans ställning svag i synnerhet i Enontekis kommun och på området för Lapplands renbeteslag i Sodankylä kommun. Genomförandet av åtgärdsprogrammet för att stimulera det samiska språket (2012) har inte framskridit så som Sametinget önskat. Dessutom uppstår det hela tiden nya behov av åtgärder som gäller de samiska språken, trots att inte ens åtgärderna i det godkända programmet har genomförts.

Regionalt sett är de samer som bor utanför samernas hembygdsområde, i synnerhet samiska barn och unga, i en särskilt svag ställning när det gäller tillgodoseendet av språkliga rättigheter. Enligt en statistik som upprättades i samband med valet av Sametinget 2015 bodde 33 procent av samerna i samernas hembygdsområde. Migrationen från hembygdsområdet har fortsatt och utvecklingen är oroväckande. Det innebär att över 74 procent av alla samiska barn under 10 år bor utanför samernas hembygdsområde och i regel blir utan tjänster på samiska. Undervisnings- och kulturministeriet har tillsatt en utvecklingsarbetsgrupp för undervisningen i och på samiska. Gruppen har i uppgift att granska läget som helhet för den samiskspråkiga småbarnspedagogiken, samernas kultur- och språkboverksamhet samt undervisningen och utbildningen i och på samiska. Arbetsgruppen förväntas bidra till lösningar på språkstimulansbehoven.

Det samnordiska språksamarbetet/Sámi Giellagáldu

Sametinget i Finland har (1.8.2015–31.5.2018) drivit ett Interregfinansierat projekt tillsammans med Sametinget i Norge och Sverige i syfte att omorganisera samarbetet kring de samiska språken. Målet med projektet var att säkerställa permanent finansiering och skapa en modell för etablerad verksamhet. Målet nåddes dock inte under projektet och Sámi Giellagáldus verksamhet har fortsatt genom ett samarbetsavtal mellan Sametingen i Norge, Finland och Sverige i form av en temporär verksamhetsmodell.

Tillgången till information på samiska

Den samiskspråkiga radion och televisionen är centrala informationsförmedlare. Yle Sápmi har en egen radio-kanal, en fyrspråkig webbtjänst, barnprogram i radio och tv, två tv-nyhetssändningar och dessutom radioprogram för unga ett par gånger i veckan. Alla innehåll finns också på Yle Arenan. Föreningen för enaresamiska ger ut en publikation på enaresamiska några gånger per år, både digitalt och som papperstidning.

Dagstidningen Lapin Kansa har med statsrådets särskilda stöd producerat och publicerat nyheter på nordsamiska. År 2019 saknades nyheter på nordsamiska på grund av ett mänskligt fel i ansökningsprocessen. Enligt Sametinget lämpar sig villkoren för det särskilda stödet inte på utveckling av småskalig pressverksamhet på samiska.

Sammanfattningsvis konstaterar Sametinget att samernas språkliga rättigheter ofta inte tillgodoses och att enare- och skoltsamerna har den svagaste ställningen. De språkliga rättigheterna för samer som bor utanför samernas hembygdsområde tillgodoses också dåligt. När tjänster överförs till nätet har myndigheterna inte beaktat möjligheten att sköta ärenden på samiska. Särskilt inom social- och hälsovårdssektorn genomförs tjänster på samiska ställvis dåligt, delvis på grund av det låga antalet samisktalande yrkespersoner och den otillräckliga finansieringen. De samiska språken behöver ett starkt rättsskydd och även snabba och tillräckliga stimuleringsåtgärder av statsmakten.

4 Inrikesministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **59 715 mn €**

● Inrikesministeriets andel **1 743 mn €**

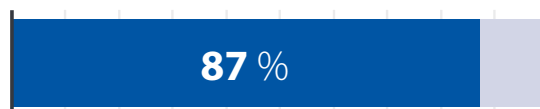

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 1 472 mn €
- Överföringsutgifter 26 mn €
- Investeringsutgifter 15 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

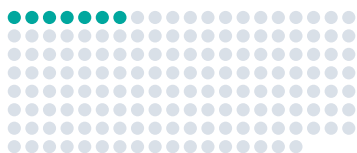
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk **totalt 73 084 årsverken**

● Inrikesministeriet **15 188 årsverken**

Ämbetsverk **7** ST.

- Gränsbevakningsväsendet
- Nödcentralverket
- Migrationsverket
- Skyddspolisen
- Räddningsinstitutet
- Polisstyrelsen och polisinrättningarna under den
- Krishanteringscentret CMC Finland

Fonder **1** ST.

- Brandskyddsfonden

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **0** ST.

- Inga bolag

Centrala förändringar i förvaltningen

Enheten för nationell säkerhet inrättades vid ministeriet 1.7.2019. Genom detta gjordes de ändringar som föranleddes av den nya underrättelselagstiftningen i styrningen och övervakningen av skyddspolisen samt dess administrativa ställning som åtskild från den övriga polisverksamheten. Administrationen av arbetskraftsinvandringen överfördes i enlighet med regeringsprogrammet till arbets- och näringsministeriet fr.o.m.1.1.2020.

4.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

I de internationella relationerna har man återgått till att prioritera nationella intressen. Det är fortsatt svårt att förutse säkerhetsläget i Europa. Det totala antalet olagliga gränsövergångar vid EU:s yttre gränser fortsatte att minska, men antalet ökar på östra Medelhavet. I och med den nya underrättelselagstiftningen stärktes Skyddspolisens förmåga att på förhand identifiera hot och fenomen som påverkar den nationella säkerheten. Klimatförändringens konsekvenser har börjat märkas, vilket har ökat behovet av internationellt samarbete och samtidigt visat att de fattigare länderna saknar tillräcklig katastrofberedskap.

Befolkningens stigande medelålder har medfört en ökning av de säkerhetsproblem som är typiska bland äldre, såsom fallolyckor, vilket ökar behovet av prehospital akutsjukvård. Att befolkningen koncentreras till städerna samtidigt som landsbygden avfolkas och dess befolkning åldras snabbare än i städerna kräver större prestationsförmåga av myndigheterna. En central utmaning för förvaltningsområdets myndigheter är att trygga tjänsterna på ett tillräckligt jämlikt sätt i hela landet.

Antalet nya asylsökande har minskat, men asylutredningen sysselsätts fortfarande av det stora antalet förnyade ansökningar samt av ärenden som återförvisats från förvaltningsdomstolarna för ny behandling.

Arbetskraftsinvandringen har ökat under de senaste åren. Den måste utökas ytterligare och göras smidigare för att upprätthålla vårt lands livskraft och konkurrenskraft. När mångfalden i befolkningen ökar blir det viktigare med goda relationer mellan befolkningsgrupperna. Det behövs ett nytt slags kunnande för att identifiera och överbygga konflikter och förebygga polarisering.

Välfärden och säkerheten fördelas dock inte jämnt. Marginaliseringen och den tilltagande ojämlikheten har ökat risken för samhällliga störningar. De är betydande bakgrundsfaktorer för brottslighet och risken att bli offer för brott. Illamåendet märks bland annat i att antalet våldssituationer som polisen möter har fördubblats under detta årtusende. I synnerhet användningen av och handeln med narkotika samt den organiserade brottsligheten ökar oförutsägbarheten i de situationer som säkerhetsmyndigheterna möter. Vardagen och erfarenheterna bland finländare som bor i olika områden och hör till olika befolkningsgrupper skiljer sig från varandra, varvid skillnaderna i deras säkerhetsbehov ökar. Det räcker inte längre att ta fram samma lösningar och tjänster för alla.

De ömsesidiga tekniska beroendeförhållandena har ökat och den traditionella hanteringen av hot har blivit svårare. Brott begås allt oftare på internet och smartenheter används för att begå brott. Betydelsen av tillförlitliga digitala tjänster och system, datasäkerhet och dataskydd accentueras när det gäller att säkerställa ett samhälle som fungerar störningsfritt. Påverkansmetoder som riktar sig mot Finland är till exempel informationskampanjer, politisk påtryckning, underminering av gränsstabiliteten och cyberoperationer. Stabiliteten i samhället kan störas genom spridning av desinformation eller trakasserikampanjer mot till exempel tjänstemän och journalister. Trakasserikampanjer mot tjänstemän i syfte att påverka polisverksamheten, åtalsprövningen och rättskipningen är ett skadligt fenomen som blivit allt vanligare under de senaste åren. Hybridhot som utvecklas snabbt är en utmaning på lång sikt, och under Finlands EU-ordförandeskap gjordes avsevärda satsningar på beredskap och bekämpning av dem. Befogenheterna för bekämpning av hybridhot trädde i kraft i april 2019.

4.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

1 Förändringar i den globala omvärlden

Den inre säkerheten påverkas till exempel av klimatförändringen, pandemier samt invandrigssituationen och oväntade förändringar i utvecklingen i Ryssland och i EU:s stabilitet. Beredskapen, krisberedskapen och framförhållningen inför förändringar i omvärlden samt samarbetet kring dessa har utvecklats. Genom riskkartläggningar, samarbete och informationsutbyte har man också tväradministrativt säkerställt riskberedskapen. Terroristhotet ligger på en fortsatt förhöjd nivå i Finland.

2 Störningar i samhället

Finland utsätts för hybridpåverkan som gäller exempelvis gränsstabilitet och spridning av desinformation som kan undergräva stabiliteten i samhället på nya och oväntade sätt. Risker som särskilt påverkar hälsosäkerheten är pandemier eller pandemiliknande utbrott av sjukdomar.

3 De begränsade resurserna

För att upprätthålla den inre säkerheten krävs tillräckliga resurser som är rätt riktade. Man har strävat efter att säkerställa personalens funktionsförmåga genom att uppdatera lägesbilden och lägesbedömningen om förändringarna i omvärlden.

4 Personalens arbetshälsa och arbets säkerhet

Målet är att på förhand identifiera och förebygga hot mot personalen i hemlandet och under tjänsteresor och insatser utomlands. Informationsinhämtning och olika typer av påverkan eller påverkansförsök som riktas mot personalen har visat sig vara svåridentifierade risker. De är också svåra att kontrollera på grund av omvärlden. Personalens yrkeskunskap och kompetens, en ökad medvetenhet samt aktuella instruktioner och utbildning spelar en central roll. Säkerhetssektorn och invandringssektorn är mycket arbetskraftsintensiva, varför det är särskilt viktigt med åtgärder som gäller personalens kompetens och arbetshälsa. Arbetet i en föränderlig omvärld och de begränsade resurserna betonar behovet av att systematiskt utveckla den befintliga personalens kompetens och arbetshälsa.

↑ Sannolikhet ↓	Nästan säker				
	Sannolik			1	2 4
	Möjlig				
	Osannolik			3	
		Obetydlig	Måttlig	Betydande	Kritisk
		← Konsekvens →			

4.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Den säkerhetspolitiska omgivningen analyseras och förändringar i den förutspås snabbare och kostnadseffektiva.

Måluppfyllelse: God

Som ett led i genomförandet av [strategin för den inre säkerheten](#) inleddes vid inrikesministeriet 2018 ett analys- och prognostiseringsarbete på strategisk nivå till stöd för ledningen och det samhälleliga beslutsfattandet på statsrådsnivå samt för nätverkssamarbetet inom den inre säkerheten. Utifrån arbetet utarbetades den första övergripande rapporten om läget för den inre säkerheten, som publicerades på webben ([TUOVI](#)) i januari 2019. Den vidareutvecklades under 2019 och det togs fram indikatorer för skillnader mellan olika befolkningsgrupper och för regionala skillnader. Framtidsvisionen för delområdet trygghetskänsla uppdaterades. Dessutom inleddes en innovationsutmaning för att mäta, följa upp och förutse trygghetskänslan hos befolkningen.

År 2019 utvecklade prognostiseringsverksamheten en modell för prognostisering av den inre säkerheten. Inrikesministeriet har också fortsatt att utveckla ett undervisningsspel om inre säkerhet ([STOP-spelet](#)) som riktar sig till högstadielärover. Syftet med spelet är att öka elevernas kunskaper om den inre säkerheten och ge dem färdigheter att hantera situationer som gäller säkerheten.

År 2019 färdigställde den riksomfattande analysfunktionen för polisen de första delarna av omvärldsanalysen om [brottsligheten](#), [den offentliga debatten](#) och befolkningen samt polisens resursläge på dessa områden.

Genom gränsbevakningsväsendets kontaktpersoner förebyggs olagliga inresor, människohandel i anslutning till dem och annan gränsöverskridande brottslighet i ursprungsregionerna. Genom kontaktpersonernas verksamhet stöds också andra EU-länders verksamhet. Gränsbevakningsväsendets deltagande i internationella gränssäkerhetsinsatser och civil krishantering förbättrar gränssäkerheten i EU och Finland. Som ett resultat av gränsbevakningsväsendets kontaktpersoners arbete har man på förhand förhindrat 2 860 inresor till Finland eller till andra Schengenländer med hjälp av visum som beviljats av Finland. Antalet ökade med cirka tusen jämfört med 2018. Även effektiviteten i kontaktpersonsverksamheten förbättrades, eftersom fler personer som inte uppfyllde inresevillkoren nekades inresa redan i samband med visumansökan.

År 2019 deltog Gränsbevakningsväsendet i gränssäkerhetsinsatser som samordnas av Frontex vid EU:s yttre land- och sjögränser samt på flygplatser med sammanlagt cirka 16 årsverken. År 2018 var motsvarande antal årsverken 21. Det totala antalet upptäckta brott och förseelser minskade något. I synnerhet minskade antalet om sjötrafik-, trafik- och utlänningsförseelser. Utöver brott som gäller ordnande av olaglig inresa och människohandel skedde en ökning i antalet fordonsförseelser och i kategorin andra brott eller förseelser. Antalet upplösta brott låg på samma nivå som tidigare år. Deltagandet i insatser minskade.

Genom ett nära internationellt brottsbekämpningssamarbete och med hjälp av de tjänster som Europol tillhandahåller har organiserad brottslighet som gäller ordnande av olaglig inresa och annan allvarlig gränsöverskridande brottslighet förhindrats, avslöjats och utretts.

Effekt mål: Befogenheterna och kapaciteten hos myndigheterna för den inre säkerheten motsvarar kraven i den förändrade omvärlden.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Finlands inre säkerhet är fortfarande i allt högre grad bunden till globala fenomen som ständigt förändrar omvärlden och kräver kapacitet till snabba reaktioner. Antalet poliser utökades till 7 280 årsverken för att uppnå regeringens mål att öka antalet poliser till 7 500 årsverken under regeringsperioden.

Tillgången till uttryckningstjänster för medborgarna kunde tryggas 2019, även om EU-ordförandeskapet ökade polisens säkerhetsuppgifter. De avslöjade fenomenen bemöttes med snabba åtgärder och tilläggsfinansiering, till exempel för att avslöja sexualbrott och förbättra omständigheterna för offren. I regionförvaltningsverkens arbetarskyddstillsyn upptäcktes skadlig belastning vid polisen i synnerhet i brottsutredningen och i huvudstadsregionen på grund av den ökade arbetsmängden, trots korrigerande åtgärder.

För att svara på förändringarna i omvärlden förbättrades polisens kapacitet och säkerhet i arbetet och digitaliseringen av övervakningen framskred. Personuppgiftslagstiftningen för polisen reviderades under berättelseåret och den nya lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet godkändes i riksdagen 2019. Behandlingen av personuppgifter effektiviserades inom brottsbekämpningen och polisens möjligheter att använda uppgifterna för att förebygga, avslöja och utreda brott förbättrades.

Antalet utbildningar för nödcentralsjourhavande höjdes till två kurser per år för 24 deltagare. Målet var att svara på Nödcentralsverkets brist på jourhavande vid nödcentralsjouren. En tvåspråkig kurs för nödcentralsjourhavande slutfördes i december 2019, vilket lindrar bristen på tvåspråkig nödcentralspersonal.

Gränsbevakningsväsendets samhälleliga effekt minskade klart jämfört med föregående års nivå. Kostnadseffektiviteten förbättrades något. Den viktigaste orsaken till den betydande minskningen av effektiviteten var den minskade volymen och omfattningen av den tekniska övervakningen, särskilt i havsområdet. På grund av fel i de gamla övervakningssystemen gjordes mindre teknisk övervakning än tidigare.

Trots förändringarna i den säkerhetspolitiska omgivningen och trycket från olagliga inresor kunde läget vid den yttre landgränsen och sjögränsen hållas stabilt. Det totala antalet otillåtna gränsövergångar och territoriärkränkningar ändrades inte nämnvärt.

I den flygtrafik över de yttre gränserna som gränsbevakningsväsendet ansvarar för kontrollerades 7,0 miljoner passagerare (ökning 10 procent). Antalet ökade vid flygplatserna i Helsingfors-Vanda och Lappland. I Helsingfors hamn utfördes gränskontroller av cirka 220 000 passagerare (minskning 9 procent).

Gränsbevakningsväsendet har utfört gränskontroller av personer vid gränsövergångsställen som det övervakar i enlighet med Schengenbestämmelserna. Gränsövergångarna vid de gränsövergångsställen vid EU:s yttre gräns som omfattas av Gränsbevakningsväsendets övervakningsansvar ökade med cirka sju procent. Cirka 9,5 miljoner personer passerade gränsövergångsställena mellan Finland och Ryssland (ökning 5,5 procent). Det skedde inga betydande förändringar i fördelningen efter medborgarskap inom trafiken. Nuijamaa var det livligaste gränsövergångsstället vid östgränsen.

Ledningsansvaret för bekämpningen av marina miljöolyckor och övriga funktioner överfördes från miljöministeriets förvaltningsområde till inrikesministeriet genom ändringar i räddningslagen den 1 januari 2019. Samtidigt överfördes Finlands miljöcentrals uppgifter vid fartygsolyckor till Gränsbevakningsväsendet.

De ändringar i gränsbevakningslagstiftningen som gäller beredskapen inför hybridhot trädde i kraft den 1 april 2019. Genom ändringarna utvecklades Gränsbevakningsväsendets befogenheter under normala förhållanden så att Gränsbevakningsväsendet snabbt kan förbereda sig på och bemöta hot som förekommer i Finlands säkerhetspolitiska omgivning. De ändringar i lagstiftningen som gäller förhindrande av hot som kan följa av dubbelt medborgarskap och andra utländska bindningar i militära tjänster trädde i kraft den 1 juli 2019. År 2019 trädde dessutom flera EU-rättsakter som innehåller viktiga mål för Finland i kraft: förordningen om säkrare identitetskort och uppehållshandlingar (i kraft 1.8.2019), förordningen om den europeiska gräns- och kustbevakningen (i kraft 4.12.2019) och förordningarna om en ram för interoperabilitet mellan Europeiska unionens informationssystem (i kraft 11.6.2019).

Finansieringen av polisens, Skyddspolisens och Gränsbevakningsväsendets säkerhetsutgifter under EU-ordförandeskapet under inrikesministeriets huvudtitel uppgick till 9,6 miljoner euro. Utgifterna uppgick till sammanlagt 9,3 miljoner euro, varav cirka 5,0 miljoner euro var personalkostnader och 4,3 miljoner euro övriga kostnader. I de övriga kostnaderna ingick bland annat polisens anskaffningar av fordon, skyddsutrustning och obemannade luftfartyg samt bränslekostnader för Gränsbevakningsväsendets tunga fordonspark.

Effekt mål: Migrationen är kontrollerad och stöder sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Invandringen till Finland har hållits under kontroll och arbetskraftsinvandringen har ökat i enlighet med regeringens mål. Behandlingen av uppehållstillståndsärenden har dock i många typer av beslut dragit ut på tiden och överskridit de målsatta behandlingstiderna enligt lagen. Detta har gjort rekryteringen av arbetskraft från utlandet långsammare. Fördröjningar i tillståndsprocessen kan anses ha en negativ inverkan på företagens verksamhet och därigenom på den potentiella ekonomiska tillväxten.

År 2019 inleddes över 141 000 ärenden vid Migrationsverket. Antalet har ökat redan i flera år. Av alla ärenden som inleddes var över 71 000 ansökningar om uppehållstillstånd på grund av arbete, familj eller studier (2018: över 66 000). Mest ökade antalet ansökningar om uppehållstillstånd på grund av arbete. År 2019 ansökte

sammanlagt 12 700 personer om första uppehållstillstånd på grund av arbete, medan motsvarande siffra 2018 var 10 800. År 2019 lämnades 4 550 asylansökningar in i Finland. Av dessa var 2 467 nya ansökningar och 2 083 förnyade ansökningar.

Migrationsverket fattade 2019 nästan 71 000 beslut (2018: drygt 64 500) om ansökningar om uppehållstillstånd på grund av arbete, studier eller familjeband. Till följd av det ökade antalet ärenden och obalansen i personalresurserna har behandlingen av ansökningar anhopats i flera ärendetyper och uppehållstillståndsprocesserna har dragit ut på tiden. Under 2019 tog behandlingen av en arbetstagares första uppehållstillstånd i genomsnitt 192 dygn och behandlingen av fortsatta tillstånd 284 dygn. Av denna tid utgjorde behandlingstiden vid Migrationsverket cirka hälften: 94 dygn för första tillstånd och 133 dygn för fortsatta tillstånd.

Antalet asylbeslut 2019 var totalt 7 494 (2018: 6 379). Den genomsnittliga handläggningstiden för asylansökningar 2019 var 247 dygn. Asylansökningar som kommit in efter juli 2018 har behandlats inom den målsatta tiden på sex månader.

I slutet av 2019 var antalet verksamma förläggningar 40, varav fem var enheter för minderåriga. Mottagningsystemet har anpassats enligt antalet asylsökande och deras utflöde ur systemet. Mottagningskapacitetens användningsgrad 2019 var cirka 83 procent då målet var 90 procent. De genomsnittliga kostnaderna för mottagandet per asylsökande och dygn var cirka 49 euro (2018:48 euro) då målet var 52 euro.

Antalet asylsökande på förläggningarna har förblivit högt trots att ytterst få nya asylsökande har anlänt efter 2016. Vid utgången av 2019 var 8 382 klienter registrerade i mottagningsystemet (30.12.2018:10 677). Av dem hade 75 procent fått minst ett negativt asylbeslut och väntade på behandlingen av besvär eller förnyade ansökningar. År 2019 var väntetiden för placering i en kommun i genomsnitt 75 dygn då den målsatta tiden var 60 dygn. Flytten till en kommun sker i huvudsak självständigt, men förläggningarna bistår vid flytten, eftersom det system med kommunplatser som administreras av arbets- och näringsministeriet inte fungerar enligt målen.

Avlägsnandet ur landet av dem som fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd har inte fungerat som planerat. År 2019 vidareutvecklades systemet för assisterad återresa och stödet för återresa höjdes avsevärt i början av 2019. Höjningen av stödet påverkade dock inte antalet återvändare i planerad omfattning. Populariteten för systemet för assisterad återresa har minskat från år till år och 2019 var antalet personer som återvände med stöd för återresa endast 391 (2018: 650 personer).

Genom Europeiska unionens asyl-, migrations- och integrationsfond stöddes år 2019 bland annat asyلفörfarandet, utvecklandet av systemet för mottagande av asylsökande, mottagandet av kvotflyktingar, integrationen av tredjelandsmedborgare och åtgärder i anslutning till assisterad återresa.

Tabell 10. Nyckeltal för Migrationsverkets resultat
utfall år 2017 och 2018, mål och utfall år 2019

	2017	2018	Mål 2019	2019
Vid Migrationsverket inledda ärenden (antal)	122 556	133 269	144 250	141 045
Vid Migrationsverket avgjorda/ anhängiggjorda ärenden (procent)	105	103	100	102
Oförändrade överklagade beslut av Migrationsverket (procent)	97,6	97,6	>95	98,9
Förläggningarnas beläggningsgrad i genomsnitt (procent)	93	88	90	83
Högsta väntetid i en förläggning för placering i en kommun efter uppehållsbeslutet i genomsnitt (dygn)	93	72	60	75

Källa: Migrationsverket

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

Systemet för frivillig återresa. Statens revisionsverkets utredningar 2/2019.

Utredning om asylprocessen. Owl Group Ab 27.6.2019.

Effektmål: Säkerheten i vardagen tryggas genom myndighetssamarbete och förebyggande åtgärder.

Måluppfyllelse: God

Polisens förebyggande verksamhet stärktes på ett framgångsrikt sätt och finansieringen utökades. Genomförandet av [Polisens strategi för förebyggande arbete](#) inleddes. I strategin fastställs föremålen för polisens förebyggande verksamhet och de strategiska riktlinjerna för 2019–2023.

Våren 2019 fortsatte utvecklandet av polisens ankarverksamhet. Med hjälp av verksamheten förebyggs brottslighet och gängbildning bland unga. Under berättelseåret publicerades en [handbok](#) och en [webbplats](#) för ankarverksamheten som stöder det multiprofessionella arbetet.

Inrikesministeriet publicerade ministeriernas gemensamma [rekommendationer om effektivisering av åtgärderna mot hatretorik och nätmobbning](#). Även genomförandet av rekommendationerna inleddes.

Statsrådet fattade i december ett principbeslut om ett nationellt [åtgärdsprogram för förebyggande av våldsbejakande radikaliserings och extremism 2019–2023](#). Åtgärdsprogrammet bereddes och genomförs i brett samarbete mellan olika aktörer. I verksamheten i Finland betonas förebyggande verksamhet samt respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.

Under ledning av inrikesministeriet bereddes räddningsväsendets [åtgärdsprogram för förebyggande av olyckor](#). Utgångspunkten för programmet är en trygg vardag utan olyckor 2025.

Sjöbevakningssektionerna upprätthöll kontinuerlig ledningsberedskap inom sjöräddningstjänsten och jour för sjöräddningens nödradiokommunikation. Hjälp kunde anvisas vid samtliga nödsituationer inom sjöräddningen.

Sjöräddningens uppdrag minskade totalt sett jämfört med 2018 års nivå. Hjälp kunde anvisas vid samtliga nödsituationer inom sjöräddningen. Antalet räddade personer ökade. I utvecklingen av sjöräddningstjänsten har tyngdpunkten under de senaste åren legat på beredskapen inför flertypsolyckor och utvecklingen av gemensamma verksamhetsmodeller för sjöräddningen. År 2019 låg tyngdpunkten i beredskapen på att utveckla mottagningen av personer som evakueras.

Beredskapen för bekämpning av miljöolyckor på öppet hav är god. Gränsbevakningsväsendet fick kännedom om 52 oljeutsläpp i Finlands havsområden, vilket är mer än dubbelt så många som 2018. Antalet utredda fall återgick till samma nivå som tidigare år från att ha varit avsevärt högt 2017 och 2018 jämfört med tidigare år. Tyngdpunkterna i övervakningen av oljeutsläpp ligger på den ekonomiska zonen och territorialhavet. Utsläppen i dessa områden har liksom under de senaste åren varit små. Med undantag av tre utsläpp var de övriga utsläppen små enligt den uppskattade mängden utsläppt olja och de inträffade till stor del i hamnområden.

Gränsbevakningsväsendet deltog i cirka tusen (cirka 2 850 år 2017) säkerhetsuppdrag i glesbygden samt uppdrag inom efterspaning, räddning och prehospitat akutsjukvård utanför havsområdena. Antalet uppdrag har minskat betydligt jämfört med tidigare år, eftersom Gränsbevakningsväsendet inte har kunnat sätta in lika många patruller som tidigare.

Genom EU:s fond för inre säkerhet utvecklades under 2019 gränsbevakningen och gränssäkerheten i ett antal projekt för att uppdatera automatiska gränskontrollanordningar, genomföra EU:s in- och utresesystem och förbättra de tekniska systemen för övervakning av de yttre gränserna. Dessutom har myndigheternas beredskap förbättrats genom att stödja polisens exit-verksamhet och utvecklandet av myndigheternas lägesledningssystem samt anskaffningen av skyddsutrustning för polisen och gränsbevakarna. År 2019 uppgick den intäktsförda EU-finansieringen till Gränsbevakningsväsendet till sammanlagt 11,2 miljoner euro, varav 5,7 miljoner euro var jämförbara med året innan. Beloppet påverkas av ändrade periodiseringar i bokföringen.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

[Inrikesministeriets utvärdering av det nationella åtgärdsprogrammet för förebyggande av våldsbekämpande radikaliserings och extremism](#)

Effekt mål: Samhällets kriställighet upprätthålls och förbättras.

Måluppfyllelse: God

Myndigheternas gemensamma, riksomfattande nödcentralsdatasystem (ERICA) togs framgångsrikt i bruk i hela landet 2019. Nödcentralerna kan fungera så att nödsamtal varifrån som helst kan besvaras vid vilken nödcentral som helst.

Gränsbevakningsväsendet har god kapacitet och beredskap för att trygga samhället i alla störningar och undantagsförhållanden. Gränsbevakningsväsendet har uppdaterade beredskaps- och försvarsplaner, den lednings- och aktionsberedskap som situationen kräver samt beredskap att inrätta trupper. Gränsbevakningsväsendet har kontinuerlig förmåga att övervaka och trygga den territoriella integriteten och försvara riket.

Nyckeltalet för territoriell integritet och försvarsberedskap steg från 2018 års nivå. Nästan alla resultatindikatorer visade på en bättre nivå än 2018. Nivån för upprätthållandet av beredskap för störningar och undantagsförhållanden förbättrades från 2018. Orsaken var att planeringsberedskapen och materialberedskapen förbättrades. Utbildningens kvantitet och kvalitet överskred planerna och 2018 års nivå.

Tabell 11. Gränsbevakningsväsendets samhälleliga effekter
utfall år 2017 och 2018, mål och utfall år 2019

	2017	2018	Mål 2019	2019
Samhälleliga effekter (ind.)	107,9	104,1	107,6	101,7
Effekt (ind.)	98,0	97,6	96,6	90,3
Effekt (1-5)	4,1	4,1	4,0	3,8
Gränssäkerhet (1-5)	4,1	4,0	4,1	3,7
Säkerheten i havsområden (1-5)	4,5	4,6	4,1	3,9
Territoriell integritet och försvarsberedskap	3,7	3,6	3,8	3,9
Kostnadseffektivitet (ind.)	117,8	110,7	118,5	113,0
Verksamhetens resultat				
Kvalitet och serviceförmåga (ind.)	98,0	97,6	96,6	90,3
Produktivitet ind.	131,3	124,5	122,8	122,2
Resurshushållning ind.	117,8	110,7	118,5	113,0
Hantering av resurser				
mål Årsverken	2635	2725	2780	2811

Den riksomfattande och regionala kriskommunikationen i olyckssituationer har skötts effektivt. Säkerhetskommunikationen har varit aktiv och till exempel Meteorologiska institutets prognosuppgifter har utnyttjats som grund för att höja beredskapen.

I och med den nya underrättelseagstiftningen accentuerades betydelsen av styrning av och tillsyn över skyddspolisen ytterligare. Därför inrättades vid inrikesministeriet en ny enhet för nationell säkerhet.

Ytterligare uppgifter om resultaten

Inrikesministeriets bokslut

5 Försvarsministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **59 715 mn €**

- Försvarsministeriets andel **3 805 mn €**

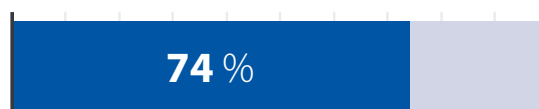

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 2 831 mn €
- Överföringsutgifter 2 mn €
- Investeringsutgifter 0 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

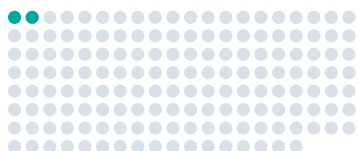
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk **totalt 73 084 årsverken**

- Försvarsministeriet **12 816 årsverken**

Ämbetsverk **2** ST.

- Försvarsmakten
- Försvarsförvaltningens byggverk

Fonder **0** ST.

- Inga fonder

Bolag **0** ST.

- Inga bolag

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Krigstida styrka

280 000 personer

Andel av den krigstida styrkan som fått repetitionsutbildning

6,2 %

Fartygsdygn

1 370 dygn

Flygtimmar för Hornet-jaktplan

8 777 timmar

5.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Säkerhetsläget i Finlands närområde är spänt och svårförutsägbart. Östersjöområdet har fått större militärstrategisk betydelse och den militära aktiviteten i området är stor. De nya påverkansmetodernas utveckling har gjort det svårare att identifiera och reagera på hotsituationer. Tiden för förvarning vid militära kriser har blivit kortare och tröskeln för att ta till maktmedel har sänkts. Utvecklingen i den säkerhetspolitiska miljön ställer ökade krav särskilt på lägesbilden, kapaciteten för tidig förvarning och beredskapen.

Stormakternas motsättningar och det försvagade internationella fördragssystemet ökar oförutsägbarheten i Finlands närområden. Ryssland har fortsatt att stärka sin krigsföringsförmåga och har kapacitet att snabbt och överraskande inleda operationer med ett brett spektrum av metoder. Nato och Östersjöstaterna har reagerat på Rysslands ökade aktivitet bland annat genom att utöka sin militära närvaro och sin övningsverksamhet i Östersjöområdet. Även Förenta staterna har ökat sin närvaro i Europa. Europeiska unionens medlemsländer har intensifierat sitt säkerhets- och försvarssamarbete genom att inom ramen för det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) förbinda sig vid att utveckla försvaret genom nationella åtgärder och djupare samarbete än tidigare.

Den tekniska omvälvningen påverkar alla aspekter av försvaret. Digitaliseringen och nya tekniska lösningar skapar nya möjligheter, men samtidigt utmanar de samhällets vitala funktioner och kritiska infrastruktur, som också det militära försvaret grundar sig på. Även om Finland för närvarande inte är utsatt för något militärt hot, är strategiska överraskningar och snabba förändringar i den säkerhetspolitiska miljön möjliga. För att Finland ska kunna försvaras förutsätts kapacitet att agera både på marken, till sjöss och i luften och dessutom i cyberomgivningen. Viktiga faktorer är bland annat framsyn och de olika förvaltningsområdenas beredskap att agera i situationer som utvecklas snabbt (samarbetsmodellen för den övergripande säkerheten).

5.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

1 Tillräcklig beredskap kan inte upprätthållas inom alla försvarsgrenar på ett sätt som motsvarar förändringarna i omvärlden

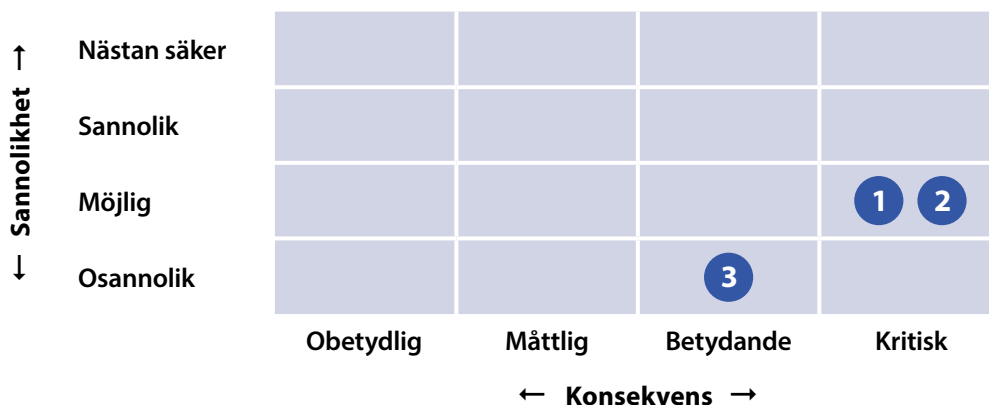
Försvarets preventiva förmåga grundar sig på beredskap och avvärjningsförmåga som har ställts i relation till omgivningen. Försvaret måste kunna svara på militär påtryckning, militära hot som utvecklas snabbt och storskaliga militära angrepp. Försvaret utvecklas så att det kan bemöta de ökande kraven som omvärlden ställer. Prioriteringarna i fråga om att upprätthålla och utveckla försvarssystemet är samtliga försvarsgrenars beredskap, ersättande av kapaciteter som tas ur drift samt spaning, cyberförsvar och fjärrpåverkan. Finland skapar färdigheter att ge och ta emot militärt stöd. Förmågan att ta emot militärt stöd utgör en del av den nationella försvarsförmågan.

2 Utvecklingen av den materiella kapaciteten sker inte planenligt

Försvaret av Finland förutsätter en helhet som utgörs av mark-, sjö- och luftförsvaret och den samlade prestationsförmåga som stöder dem. Marinens och flygvapnets utgående strategiska kapaciteter ska ersättas fullt ut. Arméns verksamhetsförutsättningar tryggas och utrustningen och materialet utvecklas systematiskt. Genom den militära försörjningsberedskapen tryggas funktionsförmågan hos Försvarsmaktens kritiska system vid störningssituationer i samhället. Utvecklingen av organisationen och verksamhetsmodellerna (inklusive partnerskap och förvaltning av lokaler) syftar till kostnadseffektivitet och en balanserad utgiftsstruktur.

3 Det uppstår hinder för försvarssamarbete

Finlands försvarsförmåga består av försvarssystemets militära kapacitet samt av nationellt myndighetssamarbete och internationellt försvarssamarbete. Genom aktivt försvarssamarbete, inklusive internationell övningsverksamhet och internationellt försvarsmaterielsamarbete, stärks Finlands nationella försvar samt förbättras det lagstadgade kravet på att vid behov ge och ta emot militärt bistånd. Det multilaterala försvarssamarbetet utvecklas i synnerhet inom ramen för EU, Natos partnerskapsamarbete och Nordefco. Det bilaterala försvarssamarbetet med Sverige, Förenta staterna och Norge fördjupas. Samarbetet utvecklas också i andra multilaterala sammanhang och med andra viktiga partnerländer.

5.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: En försvarspolitik som främjar Finlands intressen.

Måluppfyllelse: God

Genom genomförandet av statsrådets försvarspolitiska redogörelse från 2017 (SRR3/2017 rd – RSk 23/2017 rd) tryggades Finlands försvarsförmåga i en föränderlig säkerhetssituation. Under 2019 genomfördes strategiska kapacitetsprojekt, förbättrades Försvarsmaktens beredskap, fördjupades försvarssamarbetet, utvecklades den nationella lagstiftningen och genomfördes ändringar i lagstiftningen.

Beredningen av en ny försvarspolitisk redogörelse inleddes genom att tillsätta en förvaltningsövergripande beredningsgrupp. Förberedelser inför tillsättandet av en parlamentarisk kommitté för att utreda utvecklandet av den allmänna värnplikten och fullgörandet av skyldigheten att försvara landet inleddes. Försvarsförvaltningens fastighetssystem utvecklas för att det ska tjäna försvarsförvaltningens behov bättre än tidigare. I ett projekt som tillsatts av finansministeriet bereds grundandet av dotteraffärsverket Försvarsfastigheter, som avses bli en del av den nya affärsverkskoncernen Senatfastigheter.

Försvarssamarbetet och försvarsmaterielsamarbetet utvecklades såväl bilateralt som inom ramen för Europeiska unionen, Natos partnerskapssamarbete och Nordefco. Det förekom också ett intensivt samarbete inom ramen för exempelvis EI2 (European Intervention Initiative, Europeiska interventionsinitiativet), FNC (Framework Nation Concept, Ramstatsgruppen), JEF (Joint Expeditionary Force) och Northern Group (Norra gruppen). Utvecklingen av EU:s försvarsdimension stärktes och Finland främjade denna utveckling under sitt ordförandeskap. Utnyttjandet av kommissionens nya initiativ vid utvecklingen av den nationella militära kapaciteten och stödandet av försvarsindustrin utreddes. Försvarsförvaltningens prioriteringar under EU-ordförandeskapet, artificiell intelligens och bemötandet av hybridhot, fick ett positivt mottagande. De samarbetsmöjligheter som Natos partnerskap för utvidgade möjligheter erbjuder utnyttjades. Nordefcos kriskonsultationsmekanism inrättades.

Exceptionellt många lagändringar som främjar förutsättningarna för förvaltningsområdets verksamhet trädde i kraft eller stadfästes under berättelseåret. Lagändringarna gällde till exempel militär underrättelseverksamhet, utveckling av det frivilliga försvaret, beaktande av den nationella säkerheten i fastighetsinnehav och utnämningar till militära tjänster vid Försvarsmakten. År 2019 upphävdes dessutom lagen om befrielse för Jehovas vittnen från fullgörandet av värnplikt.

Effekt mål: Förebyggande militär försvarsförmåga.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Försvarets preventiva förmåga grundar sig på beredskap och avvärjningsförmåga som har ställts i relation till omgivningen. Försvarsförmågan bedöms i förhållande till en långsiktig målbild och kraven från omvärlden. I konsekvensbedömningen har man beaktat såväl utvecklingen i Finlands säkerhetspolitiska omgivning som interna faktorer i försvarssystemet. Vid bedömningen av utvecklingen är följande frågor väsentliga:

1. lyckas man ersätta de kapaciteter som tas ur bruk enligt planerna
2. lyckas man förbättra beredskapen och utveckla de nya kapaciteter som behövs (underrättelseinhämtning, cyberförsvar och fjärrpåverkan) och
3. följs riktlinjerna i fråga om resurser i 2017 års försvarsredogörelse fullt ut och hur ser balansen mellan Försvarsmaktens uppgifter och resurser ut i fortsättningen?

Försvarsmakten har upprätthållit en omvärldsanpassad förebyggande tröskel för användningen av militära maktmedel och kapacitet att avvärja angrepp mot vårt land. Nivån på territorialövervakningen och beredskapen inom den har justerats för att svara mot förändringarna i omvärlden. Lägesuppföljningen har varit kontinuerlig.

På 2020-talet befinner sig det finska försvaret i en exceptionell situation när både flygvapnets och marinens huvudsystem tas ur bruk så gott som samtidigt. Enligt regeringsprogrammet ska utgående strategiska kapaciteter ersättas fullt ut. Projektet Flottilj 2020 är nu i planerings- och byggnadsfasen. Försvarsmakten undertecknade hösten 2019 upphandlingsavtal om byggande av och stridssystem för fyra fartyg. I HX-projektet skickades en preciserande anbudsförfrågan till fem anbudsgivare. Under nästa förhandlingsfas fastställs innehållen i de slutliga upphandlingshelheterna tillsammans med anbudsgivarna. Statsrådet fattar beslut om Hornet-jaktplanens efterträdare 2021.

Även till övriga delar fortsatte utvecklandet av försvarssystemet med beaktande av det nationella myndighetssamarbetet och den internationella samarbetsförmågan. Tyngdpunkten låg på att upprätthålla och utveckla kapaciteten för omedelbar beredskap, cyberförsvarsförmågan och underrättelseverksamheten samt fjärrpåverkan. Ikraftträdandet av lagen om militär underrättelseverksamhet i juni 2019 gjorde det möjligt att bygga upp och ta i bruk nya kapaciteter. Uppbyggnaden och ibruktagandet av kapaciteterna inom underrättelseinhämtning som avser datanät och personbaserad underrättelseinhämtning framskrider som planerat.

Med anslaget för 2019 genomfördes bland annat följande projekt: ammunition för fjärrpåverkan, utveckling av försvarets eld användning, mobilitet och närstridsförmåga, förlängning av livslängden för sjöförsvarets fartygsmateriel, uppgradering av luftförsvarets jaktplan och upphandling av ett luftvärnsrobotsystem, utrustning av logistiktrupper samt säkerställande av materielunderhållet genom reservdelsupphandling. Bindningen av personalen till strategiska projekt har i viss mån försvagat beredskapen att genomföra alla upphandlingar för upprätthållande av kapaciteten enligt tidsplanen.

Försvarsförmågan utvecklades genom materielanskaffningar samt beredskapsenhetsutbildning för beväringar, Försvarens egna övningar, övningar som arrangerades genom myndighetssamarbete, internationella övningar och internationellt försvarssamarbete. Försvarens fortsatte att utveckla beredskapen för värdlandsstödet samt förmågan att ge och ta emot militärt stöd. Förmågan att ge och ta emot stöd förbättrades under berättelseåret.

Jämfört med året innan minskade flygtiden för flygvapnets huvudsakliga materiel med cirka 120 timmar och för helikoptermaterielen med cirka 220 timmar. Marinens stridsfartygsdygn ökade med cirka 60 dygn jämfört med 2018. Antalet flygtimmar och fartygsdygn beror på det operativa behovet, personalens utbildningsbehov och andra stödbehov.

Försvarens massproduktion inom olika försvarsgrenar överensstämde med Huvudstabens krav. De krigstida trupperna bedöms i Försvarens interna process.

Tabell 12. Utbildning av värnpliktiga
utfall år 2017 och 2018, mål och utfall år 2019

	2017	2018	Mål 2019	2019
Resultat				
Utbildade beväringar (antal)	20 323	20 154	21 000	20 040 ¹⁾
Terrängdygn för beväringarnas krigsövningar och andra terrängdygn (antal)	37	34	35	34
Reservister som utbildats i repetitionsövningar (antal)	18 135	17 616	18 000	17 411
Reservister som fått repetitionsövningsutbildning/antal som placerats i krigstida trupper (%)	7,9	6,3	6,4	6,2
Kvalitetsledning				
Utbildare/utbildningspluton (antal)	2,5	2,4	2,5	2,5
Utbildningens kvalitet ("armétiden" 1–5, slutenkät för beväringar)	4,2	4,2	4,2	4,2
Kvaliteten på utbildningen av reserven (allmänt betyg 1–5, enkät för reservister)	3,9	4,1	4,1	4,1

1) Inbegriper 859 kvinnor som fullgjort frivillig militärtjänst.

Antalet kvinnor som fullgjort frivillig militärtjänst har ökat betydligt under de senaste åren. Försvarsmakten fortsatte med försök enligt programmet Utbildning 2020 i alla försvarsgrenar. Ändringarna gäller en reform av strukturen för värnpliktsutbildningen, utnyttjande av ny teknik i utbildningen samt integrering av den övergripande funktionsförmågan i all utbildning. I beväringstjänsten utnyttjas nätbaserade och virtuella system samt simuleringssystem i allt högre grad.

I repetitionsövningsutbildningen nåddes de kvalitativa målen, men målet för antalet utbildade reservister nåddes inte. Orsaken var det ökade antalet uppgiftsspecifika och förberedande repetitionsövningar, vilket innebär att en och samma person i vissa situationer deltog i fler än en övning. Antalet repetitionsdygn var större än året innan, 111 377 dygn (105 282 dygn år 2018), men färre reservister än tidigare kallades in. Den kompetensnivå som eftersträvas genom repetitionsövningar baserar sig på beredskapskrav, krav på utbildningsnivå och rotation i produktionen av trupper. Antalet repetitionsövningar kommer att utökas, men målet i regeringsprogrammet (+20%) uppnås inte enbart med den tilläggsfinansiering som anvisats för ändamålet.

Tabell 13. Utgifter för det militära försvaret
år 2017–2019

	2017		2018		2019	
	mn euro	%	mn euro	%	mn euro	%
Utgifter för den materiella kapaciteten	850	36,7	938	38,8	973	39,4
Anskaffning av försvarsmateriel	457		517		545	
Utrustande av trupper med omkostnadsanslag (exkl. löner)	49		59		50	
Till omkostnaderna hörande utgifter för materielunderhåll (exkl. löner)	344		362		378	
Fasta personalutgifter	674	29,1	682	28,3	681	27,6
Utgifter för fastigheter	256	11,1	259	10,7	267	10,8
Övriga utgifter för det militära försvaret	537	23,1	537	22,2	550	22,2
Totalt	2 317	100,0	2 416	100,0	2 471	100,0

Leverans- och betalningstiderna för försvarsmaterielupphandlingar påverkar i väsentlig grad de årliga utgifterna för materielupphandling och därmed också den materiella kapacitetens relativa andel av utgifterna för det militära försvaret.

Vid utgången av 2019 hade försvarsmakten 12 138 anställda. Antalet anställda utökades med 100 årsverken i budgeten 2019, och avsikten är att ytterligare öka personalen gradvis med motsvarande antal under innevarande regeringsperiod.

På lång sikt bedöms den förebyggande militära försvarsförmågan vara tillfredsställande, eftersom lösningarna under de kommande åren är förenade med osäkerhetsfaktorer:

- Den förebyggande försvarsförmågan förutsätter tillräcklig materiell beredskap. För upprätthållandet av försvarsförmågan är det således livsviktigt att marinen och flygvapnet lyckas med att ersätta de utgående kapaciteterna fullt ut. Också armén bör kunna vidareutvecklas planmässigt på 2020-talet, samtidigt som en betydande del av upphandlingsanslagen används till projekt inom marinen och flygvapnet.
- Förbättrandet och upprätthållandet av beredskapen, byggandet och upprätthållandet av nya kapaciteter samt det ökade antalet internationella uppdrag kräver utöver ekonomiska resurser också betydande personalresurser. Försvarsmakten bör ha en rätt dimensionerad personal i förhållande till det växande uppgiftsfältet.
- Försvarsmaktens uppgifter och resurser bör vara i balans. Försvarsmaktens uppgifter och resurser granskas i statsrådets försvarsredogörelse som är under beredning.

Effektmål: Ett tryggt samhälle.

Måluppfyllelse: God

Det finländska samhällets beredskap genomförs enligt principen för övergripande säkerhet, vilket innebär att samhällets vitala funktioner tryggas genom samverkan mellan myndigheterna, näringslivet samt organisationerna och medborgarna. Säkerhetsstrategin för samhället, som uppdaterades 2017, förenhetligar de nationella principerna för beredskapen och styr förvaltningsområdenas beredskap. Strategin för cybersäkerheten i Finland 2019 godkändes som ett principbeslut av statsrådet. Fokus i utvecklingen av försvarsmaktens cyberförsvarsförmåga har legat på planering och byggande av kapacitet för cyberskyddet.

Försvarsförvaltningen har den beredskap som krävs för att bistå andra myndigheter med sin kapacitet, sina resurser och sin kompetens i enlighet med principerna i säkerhetsstrategin för samhället. Förmågan att stödja andra myndigheter har utvecklats särskilt i samarbete med polisen och Gränsbevakningsväsendet, som ett led i förbättrandet av Försvarsmaktens beredskap. Stöd till andra myndigheter omfattar handräckning och medverkan i räddningsinsatser. Försvarsmakten genomförde alla handräckningsuppdrag som begärdes och anvisades den med stöd av gällande bestämmelser (519 stycken). De flesta handräckningsuppdrag gällde röjning av militära sprängämnen. Den mest synliga handräckningen gällde stödande av polisen i säkerhetsarrangemangen under EU-ordförandeskapet.

Effektmål: Stärkande av den internationella säkerheten.

Måluppfyllelse: God

Finland främjar säkerheten i Östersjöregionen och Nordeuropa genom att upprätthålla och stärka sin försvarsförmåga. Den nationella försvarsförmågan och samarbetsförmågan utvecklas genom försvarssamarbetet. I enlighet med riktlinjerna i redogörelserna har både det multilaterala och det bilaterala försvarssamarbetet intensifierats under de senaste åren.

I den internationella övningsverksamheten under berättelseåret låg tonvikten på krävande övningar, särskilt på stridsteknisk nivå, samt utveckling av specialkompetensen inom de delområden som förutsatte en internationell lärmiljö.

Inom krishantering har ett centralt kriterium med tanke på bedömningen av effektmålet varit Försvarsmaktens förmåga att genomföra de militära krishanteringsinsatser som statsledningen beslutat om. År 2019 deltog Försvarsmakten i tio militära krishanteringsinsatser i Europa, Afrika och Asien. Truppernas sammansättning och utrustning gjorde det möjligt att utföra uppgifterna på planerat sätt. Försvarsmakten har förmåga att utföra nya utbildnings- och rådgivningsuppgifter. Det är utmanande att rekrytera personal till vissa krishanteringsuppdrag. Detta gäller i synnerhet operationerna i Afrika och rekryteringen av specialister med kort varsel.

Tabell 14. Utgifter för militär krishantering (utrikesministeriet och försvarsministeriet)

miljoner euro år 2015–2019

Användningsändamål	Använt				Disponibelt	Använt
	2015	2016	2017	2018	2019	2019
Krishanteringsinsatsen i Libanon	41	35	36	30	43	27
Utbildningsinsatsen i Irak	5	20	24	28	29	16
Krishanteringsinsatsen i Afghanistan	16	8	10	9	19	12
Övriga krishanteringsutgifter och reservpunkten sammanlagt	43	44	36	37	68	31
Totalt	105	107	106	104	158	86

En exceptionellt stor del av det tvååriga reservationsanslaget överfördes till 2020. Överföringarna berodde bland annat på att materielanskaffningar och service sköts upp till nästa år och på fördröjningar i faktureringen, förändringar i insatsstyrkorna och ett mindre antal kontrollflygningar än väntat.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Försvarsministeriets bokslut 2019](#)

[Försvarsmaktens bokslut 2019](#)

[Försvarsförvaltningens byggverks bokslut 2019](#)

6 Finansministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **59 715 mn €**

• Finansministeriets andel **18 725 mn €**

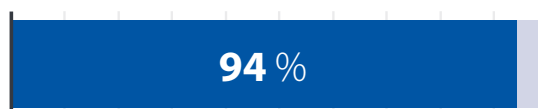

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 5 787 mn €
- Överföringsutgifter 11 725 mn €
- Investeringsutgifter 11 mn €
- Övriga utgifter 49 mn €

Användningsgrad för anslagen

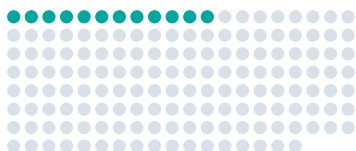
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk **totalt 73 084 årsverken**

• Finansministeriet **12 341 årsverken**

Ämbetsverk **12** ST.

- Skatteförvaltningen
- Tullen
- Palkeet
- Statens informations- och kommunikationstekniska center Valtori
- Statistikcentralen
- Statskontoret
- Befolkningsregistercentralen
- Statens ekonomiska forskningscentral VATT
- Verket för finansiell stabilitet
- Regionförvaltningsverk 6 st.
- Statens ämbetsverk på Åland
- Magistrater 9 st.

Fonder **2** ST.

- Statens Pensionsfond
- Stabilitetsfonden

Affärsverk **1** ST.

- Senatsfastigheter

Bolag **7** ST.

- Fingrid Oyj
- Hansel Ab
- Haus kehittämiskeskus Ab
- Finlands Universitetsfastigheter Ab
- SoteDigi Ab
- Tietokarhu Ab
- Vimana Ab

Centrala förändringar i förvaltningen

Lagen om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata trädde i kraft 1.1.2020.

Befolkningsregistercentralen, magistraterna och Enheten för styrning och utveckling av magistraterna vid regionförvaltningsverket i Östra Finland slogs samman till en myndighet.

6.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tillväxten inom världshandeln var mycket svag 2019 på grund av handelskonflikter och av konjunkturskäl. Den ekonomiska stämningen förbättrades vid årsskiftet när Förenta staterna och Kina kom överens om den första fasen i handelsavtalet mellan länderna. De väsentliga besluten i fråga om Brexit sköts upp till utgången av 2020. Det finns en risk för en plötslig förändring i handelsförbindelserna.

Produktionen i den finländska ekonomin fortsatte att öka 2019, men tillväxten avmattades tydligt från 2018. År 2019 ökade bruttonationalprodukten med 1,0 procent. Trots den långsammare ekonomiska tillväxten steg antalet sysselsatta till 1,1 procent fler än året innan och sysselsättningsgraden till 72,6 procent. År 2020 avstannar ökningen i bruttonationalprodukten. Ökningen i investeringarna förutspås bli klart långsammare 2020.

Landskapsreformen och social- och hälsovårdsreformen bereddes fram till mars 2019. I och med att statsminister Sipiläs regering avgick förföll behandlingen av reformen i riksdagen. Efter valet inleddes beredningen på nytt efter att regeringen dragit upp riktlinjer för genomförandet av strukturreformen inom social- och hälsovården och räddningsväsendet. Det beslutades att SoteDigi Oy och Vimana Oy, som bildats för att stödja genomförandet av den förfallna landskaps- och vårdreformen, ska slås samman till ett enda bolag.

6.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

- 1 De offentliga finanserna står inte på en hållbar grund på lång sikt**
Målet för det nominella saldot i de offentliga finanserna är ett överskott på cirka en halv procent i förhållande till bruttonationalprodukten 2023. De offentliga finanserna stärks genom strukturella reformer. För undersektorerna inom de offentliga finanserna uppställs nominella mål för det strukturella saldot som är i linje med överskottsmålet för de offentliga finanserna. Utgiftsramen för statsfinanserna och de skattepolitiska riktlinjerna fastställs så att de är i linje med uppnåendet av de nominella målen för det strukturella saldot. Balans i det strukturella saldot fastställs som medelfristigt mål för de offentliga finanserna. För det nominella saldot i de offentliga finanserna uppställs fleråriga minimimål som leder till det medelfristiga målet i enlighet med förordningen om en plan för de offentliga finanserna.
- 2 Klimatförändringens indirekta konsekvenser för den globala ekonomin**
Klimatförändringens indirekta ekonomiska konsekvenser utgör en betydande utmaning för kommande generationers välfärd och de offentliga finansernas hållbarhet i Finland. Klimatförändringen kan försämra världsekonomin förmåga att generera välfärd och orsaka förändringar i den globala arbetsfördelningen, markanvändningen och värdekedjorna. Dessa förändringar återspeglas på Finlands ekonomi via världsmarknaden. Det ökade antalet extrema väderfenomen kan öka Finlands kostnader för bistånd i humanitära kriser. Framsteg i arbetet med att motverka och hantera klimatförändringen förutsätter långsiktiga internationella lösningar och samarbeten. Finland utövar aktivt internationellt påverkansarbete i klimatfrågor inom EU och genom internationella finansinstitut. I klimatfrågor arbetar finansinstituten också inom ramen för globala samarbetsnätverk. Vid Internationella valutafondens (IMF) och Världsbankens årliga möte hösten 2018 kom man överens om att inrätta en global klimatkoalition mellan finansministerier. Koalitionens mål är att motverka klimatförändringen med hjälp av ekonomiska och finansiella styrmedel, identifiera bästa praxis och avtala om internationella policyåtgärder.
- 3 Tillväxten inom världshandeln mattas av**
Under 2019 ökade mängden internationella ekonomiska och politiska riskfaktorer. Tillväxten i den globala ekonomin har avtagit, den ekonomiska osäkerheten i euroområdet och spänningarna till följd av handelskriget har ökat och de växande marknaderna är instabilare än tidigare. Samtidigt har såväl staternas som den privata sektorns skuldsättning ökat. Genom EU och det internationella samarbetet har Finland en möjlighet att agera för att stabilisera läget och vara med om att utveckla stabilitetsstödande mekanismer i synnerhet via de internationella finansinstituten.

↑ Sannolikhet ↓	Nästan säker				1 2
	Sannolik			3	
	Möjlig				
	Osannolik				
		Obetydlig	Måttlig	Betydande	Kritisk
		← Konsekvens →			

6.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Sysselsättningsgraden stiger, produktiviteten ökar.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Enligt Statistikcentralens arbetskraftsundersökning fanns det i december 2019 17 000 fler sysselsatta personer än året innan. Antalet arbetslösa var 18 000 fler än i december 2018. Trendtalet för sysselsättningsgraden var 73,0 procent och för arbetslöshetsgraden 6,7 procent. Under det fjärde kvartalet var arbetslöshetsgraden 6,0 procent och låg därmed på samma nivå som i oktober-december 2018. År 2019 var sysselsättningsgraden 72,6 procent mot 71,7 procent 2018.

I slutet av regeringsperioden fanns det färre sysselsättningsåtgärder som gällde 2019 än 2018. Tillväxten i sysselsättningen minskade också i början av 2019 då den ekonomiska konjunkturen försämrades. Även minskningen av arbetslösheten stannade upp. Sysselsättningsgraden var fortsatt hög.

Arbetsproduktivitetsökningen minskade redan under det andra året i följd, även om minskningen avtog från och med 2018. Arbetsproduktivitetsökningen stannade på -0,1 procent, vilket är klart långsammare än målen på medellång sikt. Att produktivitetsökningen stannar upp för en längre tid försvagar också välfärden i samhället. Finansministeriet publicerade år 2019 produktivitetsnämndens första rapport [Läget för produktiviteten i Finland](#).

Effektmål: Stärkning av statsekonomi, minskat hållbarhetsgap och lägre skuldsättningsgrad.

Måluppfyllelse: Försvarlig

Den goda konjunktur som rådde i Finlands ekonomi i slutet av decenniet förbättrade läget för de offentliga finanserna. Underskottet har minskat under tre år och skuldsättningen i den offentliga sektorn i procent av bruttonationalprodukten har sjunkit till cirka 60 procent.

I och med den försvagade konjunkturen har förbättringen av saldot i de offentliga finanserna avstannat. Underskottet har börjat öka igen. Det finns fortfarande svåra strukturella problem i de offentliga finanserna. Det faktum att befolkningen blir allt äldre har redan ökat pensionsutgifterna och kommer att öka också vård- och omsorgsutgifterna i framtiden. En högre sysselsättningsgrad och förbättrad produktivitet inom den offentliga sektorn spelar en nyckelroll för att balansmålet för de offentliga finanserna ska nås samt för att trygga den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.

Tabell 15. Den offentliga sektorns nettoutlåning (+)/nettouplåning (-), miljarder euro

Utfall	2017	2018	2019	Prognos 2020
Statsförvaltningen	-4,0	-2,9	-2,8	-3,5
Lokalförvaltningen	-0,5	-2,1	-2,9	-2,3
Arbetspensionsanstalterna	2,2	2,2	2,2	1,9
Övriga socialskyddsfonder	0,7	0,7	0,7	0,3
Den offentliga sektorns nettouplåning sammanlagt	-1,6	-2,0	-2,7	-3,5

Källa: Ekonomisk översikt, vinter 2019, Statistikcentralen, Nationalräkenskaperna.

Den effektiva kostnaden för statsskulden sjönk och var för första gången under 1 procent. Den effektiva kostnadsprocenten för skulden har minskat oavbrutet sedan 2010 och var 0,86 procent 2019.

Staten har avtalsbaserade kreditbetyg från tre kreditvärderingsinstitut: Fitch Ratings, Moody's Investors Service och S&P Global Ratings. Den 6 mars 2020 var betygen för den långfristiga skulden AA+ (stabila utsikter), Aa1 (stabila utsikter) och AA+ (stabila utsikter).

Effektmål: Det skattemässiga underskottet är lågt.

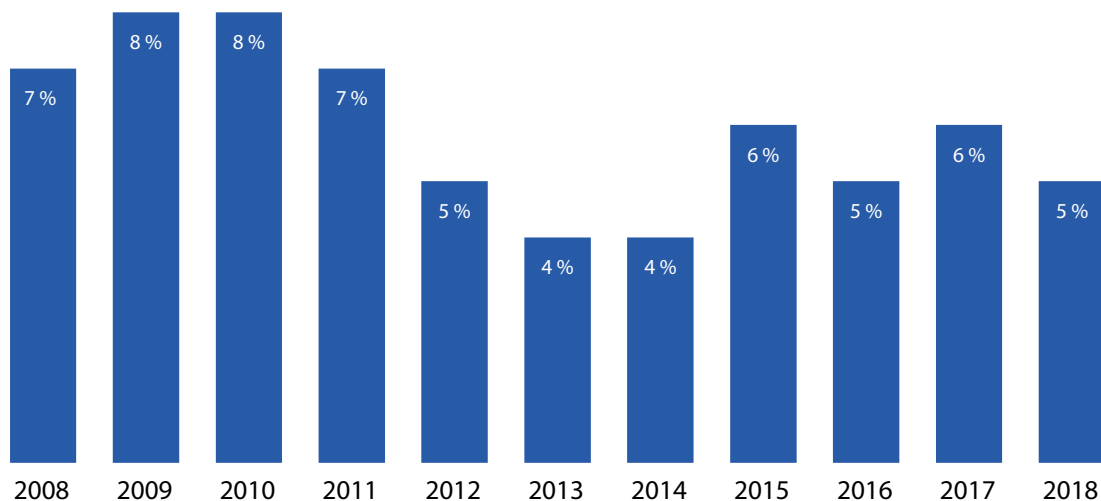
Måluppfyllelse: God

Enligt Skatteförvaltningens bedömning har det under de senaste åren inte skett någon betydande förändring i fråga om momsfelet. Enligt de nyaste tillgängliga preliminära uppgifterna låg skattefelet 2018 på cirka fem procent av det lagenliga skatteutfallet, vilket betyder cirka 1,2 miljarder euro. Internationellt sett är momsfelet i Finland relativt litet. Till exempel i EU är medelvärdet 11,2 procent (2017). Uppskattningen av momsfelet baserar sig på uppgifter i nationalräkenskaperna. Således kan en precisering av uppgifterna i nationalräkenskaperna också leda till en precisering av uppskattningen.

Även skatteresterna för de skatter och avgifter som Tullen tar ut var liksom tidigare år små. Skatteresterna och felaktigheterna i samband med tullklarering uppskattas år 2019 ha orsakat ett skattefel på sammanlagt cirka 109–138 miljoner euro. Det bedöms inte ha skett några större förändringar i fråga om totalbedömningen av skattefelet för ovannämnda delsektorer jämfört med de föregående åren.

Figur 2. Momsfel 2008–2018,
procent av det lagstadgade

Effektmål: Saldot för den kommunala ekonomin förbättras.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Saldot för den kommunala ekonomin beskriver skillnaden mellan den kommunala ekonomins (kommunerna och samkommunerna sammanlagt) totala inkomster och utgifter. Enligt kommunernas och samkommunernas bokslutsprognoser för 2019 försämrades saldot för den kommunala ekonomin jämfört med året innan. År 2017 var ett exceptionellt starkt år i den kommunala ekonomin: kommunernas skatteinkomster ökade snabbt delvis till följd av faktorer av engångsnatur och omkostnaderna ökade måttligt. År 2018 minskade kommunernas skatteinkomster något och ökningen i omkostnaderna accelererade tydligt. Samtidigt försvagades kommunernas och samkommunernas sammanräknade årsbidrag och räckte inte till för att täcka nettoinvesteringarna. Den svaga utvecklingen inom den kommunala ekonomin 2018 verkar ha fortsatt under 2019.

Enligt bokslutsprognoserna för kommunerna och samkommunerna i Fastlandsfinland försvagades verksamhetsbidraget för den *kommunala ekonomin* (kommuner och samkommuner) 2019 med 4,6 procent jämfört med året innan och uppgick slutligen till -29,7 miljarder euro. *Kommunernas* verksamhetsbidrag försvagades med 4,1 procent och uppgick slutligen till -30,3 miljarder euro, medan *sammkommunernas* verksamhetsbidrag försvagades med 13,4 procent och slutligen uppgick till cirka 580 miljoner euro. Inom verksamhetsbidraget för den kommunala ekonomin ökade omkostnaderna med cirka 0,9 miljarder euro och verksamhetsintäkterna minskade med hela 0,6 miljarder euro.

Enligt bokslutsprognoserna ökade kommunernas omkostnader kraftigt medan nettoinvesteringarna ökade måttligt. Statsandelarna och skatteinkomsterna ökade, men kommunernas skatteutfall minskade på grund av de problem och förändringar i förskottsinnehållningsförfarandet som införandet av inkomstregistret

medförde. Av dessa orsaker överförs uppskattningsvis cirka 241 miljoner euro i kommunalskatter för att redovisas under 2020. Som helhet försvagades kommunernas finansiering och lånestocken fortsatte att öka. Utöver kommunernas har också samkommunernas och därmed hela den kommunala ekonomins lånestock fortsatt att öka: År 2019 ökade lånestocken med cirka 2,3 miljarder euro jämfört med 2018.

Samkommunernas omkostnader ökade enligt uppgifterna i bokslutsprognoserna med 7,4 procent jämfört med året innan och investeringarna hölls på en fortsatt hög nivå. Samkommunernas ekonomi förklaras i huvudsak av sjukvårdsdistriktens ekonomi. Endast i två sjukvårdsdistrikt var resultatet noll eller positivt. Lånestocken påverkas i synnerhet av det intensiva sjukhusbyggandet, som pågått en lång tid.

Kommunernas preliminära bokslutsuppgifter, som blir klara i juni 2020, ger en bättre och mer exakt helhetsbild av den kommunala ekonomin. Då finns också preliminära bedömningar av kommunkoncernernas ekonomi tillgängliga.

För att underlätta kommunernas utmanande ekonomiska situation beslutade regeringen hösten 2019 att tidigarelägga betalningen till kommunerna av ökningen av statsandelen av engångsnatur på 237 miljoner euro till 2019 i stället för 2020. Ökningen gällde kompensationen i anslutning till nedskärningarna i semesterpenningen i konkurrenskraftsavtalet.

Effekt mål: Tydlig och enkel regional- och lokalförvaltning och den stöder genomförandet av de målsättningar som ställts upp för den offentliga ekonomin.

Måluppfyllelse: Försvarlig

En del ämbetsverk som tidigare hörde till statens lokalförvaltning ändrades till ämbetsverk med riksomfattande behörighet, exempelvis slogs magistraterna samman med Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata från och med den 1 januari 2020. Ämbetsverkens riksomfattande verksamhetsområden främjar produktiviteten och effektiviteten i statens verksamhet på längre sikt. Den reform av statens regionförvaltning som var kopplad till landskapsreformen blev inte av i och med att regeringen avgick.

Beredningen av landskapsreformen och social- och hälsovårdsreformen inleddes 2015. Avsikten var att inrätta 18 självstyrande landskap som skulle ha ordnat social- och hälso-tjänsterna inom respektive område. Till landskapen skulle också ha överförts andra uppgifter från NTM-centralerna, arbets- och näringsbyråerna, regionförvaltningsverken, landskapsförbunden och andra samkommuner samt från kommunerna. Beredningen av reformen fortsatte fram till den 8 mars 2019, då statsminister Juha Sipiläs regering avgick och det inte längre fanns förutsättningar för att fortsätta beredningen av landskapsreformen och social- och hälsovårdsreformen. Därefter inriktades arbetet med reformen på att avsluta den riksomfattande beredningen samt den förberedande beredningen och IKT-beredningen i regionerna, dokumentering av det utförda arbetet, rapportering och annan kontrollerad nedläggning av beredningsarbetet kring reformen. Sammanslagningen av de specialuppgiftsbolag som inrättats för landskapsreformen och social- och hälsovårdsreformen, SoteDigi Oy och Vimana Oy, bereddes så att den genomfördes den 1 februari 2020. Det nya bolagets uppgift är att stödja regeringens social- och hälsovårdsreform.

Statsminister Antti Rinnes regering inledde en strukturreform av social- och hälso-tjänsterna, och statsminister Sanna Marins regering fortsätter att genomföra den. Vid beredningen beaktas även beredningen under de föregående valperioderna. Reformen innebär att ansvaret för att ordna social- och hälso-tjänster samlas hos självstyrande områden som är större än kommuner. Även ordnandet av räddningsväsendet överförs till landskapen.

Effektmål: Digitaliseringen av den offentliga förvaltningen och en god informationshantering gör de offentliga tjänsterna effektivare och bättre.

Måluppfyllelse: God

År 2019 placerade sig Finland på första plats i Europeiska kommissionens så kallade [DESI-index](#) för digital ekonomi och digitalt samhälle, som med 13 indikatorer jämför EU-ländernas digitala funktionsförmåga och dess utveckling. Finlands poäng är 69,9. Finlands totala poäng ligger betydligt över EU-genomsnittet på 52,5. Därmed tog sig Finland för första gången till toppen inom EU:s digitala sektor. Finlands placering är lägst inom delområdet överföringsförbindelser, eftersom det finns få fasta bredbandsförbindelser. Fast bredband finns tillgängligt för nästan alla hushåll, men användningen ligger i Finland under EU-genomsnittet (Finland 58 procent, EU 77 procent). När det gäller användningen av mobilt bredband placerar sig Finland på första plats med en tydlig marginal. Användningsgraden är nästan dubbel jämfört med EU-genomsnittet. Finland har en stark ställning inom den offentliga förvaltningens digitala tjänster och integrationen av digital teknik. Finlands viktigaste konkurrensfördelar är humankapitalet, eftersom 76 procent av befolkningen har åtminstone grundläggande digitala färdigheter, vilket är betydligt över EU-genomsnittet (57 procent). Digitaliseringen och informationshanteringen inom den offentliga förvaltningen främjas genom olika styrmedel och flera regeringsprogramsprojekt som gäller till exempel utnyttjande och öppnande av information, utnyttjande av artificiell intelligens samt förbättring av den digitala säkerheten.

Betydande resultat 2019 var inrättandet av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och utvecklandet av en riksomfattande verksamhetsmodell för digitalt stöd. Med digitalt stöd från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avses handledning i användningen av e-tjänster och smartenheter. Målet är att stödja regionala samordnare och följa hur målen förverkligas i projekten, erbjuda olika stödformer såsom anvisningar och utbildningar till aktörer som ordnar digitalt stöd, skapa ett riksomfattande nätverk för digitalt stöd samt stärka kännedomen om digitalt stöd och göra det lättare att hitta.

Under berättelseåret behandlades statsrådets redogörelse om informationspolitiken (SRR 7/2018 rd – RSK 53/2018 rd) i riksdagen och lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) godkändes.

Myndigheternas användning av digitala servicekanaler har ökat i enlighet med målen. Användningen av de digitala tjänsterna i [Suomi.fi](#) har ökat: antalet identifieringar ökade med över 25 miljoner från året innan och uppgick 2019 till cirka 107 miljoner. Dessutom har användningen av fullmaktstjänsten ökat avsevärt: i slutet av 2019 gjordes mer än två miljoner fullmaktsförfrågningar per månad (t.ex. apoteken kontrollerar

elektroniskt fullmakter för kunder som hämtar ut läkemedel). Det har redan gjorts sammanlagt över 20 miljoner sådana fullmaktsförfrågningar sedan 2017. Medborgarna och företagen har nu beviljat sammanlagt cirka fyra miljoner fullmakter att utträta ärenden, och antalet ökar hela tiden. Tjänsten Suomi.fi-meddelanden hade i slutet av 2019 över 320 000 användare, det vill säga kunder som gått över till elektronisk kommunikation, och användningen har ökat stadigt. Den ökade användningen av tjänsterna i Suomi.fi ger betydande besparingar jämfört med hanteringen av pappershandlingar och brev och gör det dessutom smidigare för kunderna att utträta ärenden tack vare exempelvis automatiska fullmaktskontroller. Det digitala stödet har ökat medborgarnas digitala kompetens och förebyggt digital marginalisering. Stödmodellen pilottestades först i fem regioner och utvidgades under 2019 till 14 landskap.

Effektmål: Kostnaderna för statsförvaltningens centraliserade tjänster minskar och deras effektivitet ökar i fråga om lokalhantering, IT-tjänster samt ekonomi- och personalförvaltningstjänster.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Omsättningen och resultatet för affärsverket Senatfastigheter, som hör till finansministeriets förvaltningsområde, har motsvarat förväntningarna. Under 2019 avtalade Senatfastigheter om genomförandet av 257 projekt som gällde lokallösningar. Projekten medför en årlig besparing på nio miljoner euro i statens lokalkostnader. Fastigheter som inte behövs säljs årligen till ett värde av cirka 100 miljoner euro. Effektmålet för Senatfastigheter uppnåddes med god marginal. Närmare uppgifter om Senatfastigheters ekonomi finns i kapitel 2 i bilaga 2 och kapitel 2 i bilaga 4 till regeringens årsberättelse.

Produktiviteten på arbete utfört vid statens centraliserade ekonomi- och personalförvaltning ökade med 3,24 procent och den totala produktiviteten ökade med 3,19 procent jämfört med 2018. Effektmålet för Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet) uppnåddes på ett tillfredsställande sätt.

Det viktigaste produktivetsmålet för Statens informations- och kommunikationstekniska center Valtori var harmonisering av kundlösningarna. Framsteg gjordes, men i fråga om utvecklingen av produktiviteten och kostnadsmotsvarigheten som helhet nåddes de uppställda målen inte helt. Effektmålet uppnåddes på ett tillfredsställande sätt.

Ytterligare uppgifter om resultaten

Om personalen, se kapitel 3 i berättelsedelen

Dokument för ämbetsverkens planering och uppföljning på webbplatsen [granskaförvaltningen.fi](https://granskaforvaltningen.fi)

Bokslut för Senatfastigheter 2019

Bokslut för Statens pensionsfond 2019

6.4 Världens bästa offentliga förvaltning

I det nya regeringsprogrammet betonas vikten av en stark offentlig förvaltning som ett fundament för rättsstatens funktion. I enlighet med regeringsprogrammet inleddes beredningen av en [strategi för den offentliga förvaltningen](#) under berättelseåret. Det centrala målet i strategin är det servicelöfte som ska ges till medborgarna. Arbetet med strategin fortsätter under 2020.

I enlighet med målen i regeringsprogrammet inleddes i slutet av oktober ett [strategiprojekt för reformering av regionaliseringen](#). Projektet syftar till att ta fram strategiska riktlinjer för vilken typ av statlig verksamhet och närvaro som eftersträvas i regionerna på 2020-talet. Utgångspunkten för strategiarbetet är den skrivning i regeringsprogrammet enligt vilken arbetsuppgifter inom staten organiseras så att multilokalitet och platsoberoende sätt att arbeta som möjliggörs av smarta tekniklösningar utnyttjas.

Dessutom inleddes under berättelseåret det [reformprogram för statens personalledning](#) som ingår i regeringsprogrammet genom att inleda nio förvaltningsövergripande försök eller utvecklingsåtgärder och koppla in ministeriernas och ämbetsverkens personalledning i arbetet.

I september 2019 inleddes ett [åtgärdsprogram för verkningsfull offentlig upphandling](#) (Samarbetsforum för offentlig upphandling), vars syfte är att främja de offentliga finansernas hållbarhet och samhällseffekterna av medel som används för offentlig upphandling. För att främja effekterna av offentlig upphandling utarbetas Finlands första gemensamma nationella strategi för offentlig upphandling. I slutet av 2019 färdigställdes utkast till mål för den nationella strategin för offentlig upphandling och det lades fram tiotals konkreta åtgärdsförslag.

Skapandet av världens bästa offentliga förvaltning fortsätter också bland annat genom att [utveckla den kunskapsbaserade ledningen](#) och genom [partnerskapsprogrammet för öppen förvaltning](#).

7 Undervisnings- och kulturministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **59 715 mn €**

- Undervisnings- och kulturministeriets andel **6 701 mn €**

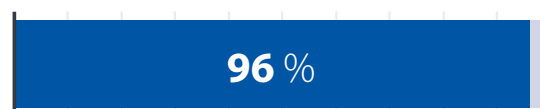

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 399 mn €
- Överföringsutgifter 5 990 mn €
- Investeringsutgifter 30 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

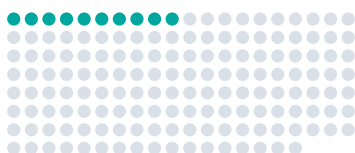
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk **totalt 73 084 årsverken**

- Undervisnings- och kulturministeriet **2 575 årsverken**

Ämbetsverk **10** ST.

- Museiverket
- Riksarkivet
- Centret för konstfrämjande
- Nationella audiovisuella institutet KAVI
- Finlands Akademi
- Institutet för de inhemska språken
- Förvaltningsnämnden för Sveaborg
- Celia – Biblioteket för synskadade
- Depåbiblioteket
- Utbildningsstyrelsen

Fonder **0** ST.

- Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **2** ST.

- CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Ab
- Hästinstitut Ab

7.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Förändringen i befolkningsstrukturen och den sjunkande nativiteten

Förändringen i befolkningsstrukturen och den sjunkande nativiteten påverkar ministeriets verksamhetsområde. Förvaltningsrådets viktigaste uppgift är att säkerställa tillgången till bildningstjänster och rikta dem rätt. Den sjunkande nativiteten inverkar snabbast på småbarnspedagogiken och den grundläggande undervisningen. När befolkningen åldras är det ytterst viktigt att värna om allas kompetens och kontinuerliga lärande. Bildningstjänsterna främjar den växande invandrarbefolkningens integration. För att trygga den ekonomiska och sociala välfärden måste hela befolkningens utbildnings- och kompetensnivå höjas.

Omvälvningarna i arbetslivet och tekniken

Med hjälp av vetenskap och teknik kan man stärka ekonomins förnyelseförmåga för att möjliggöra välfärd och hållbar tillväxt. Digitaliseringen påverkar människors liv på många sätt, och det är viktigt att kunna utnyttja de positiva möjligheterna och bekämpa de negativa effekterna. Kompetens, vetenskap och kreativitet spelar en central roll i utnyttjandet av tekniken. Genom teknik och digitalisering kommer utbildningens, vetenskapens, kulturens och konstens innehåll allt närmare människornas vardag. Den snabba tekniska omvälvningen och förändringarna i arbetslivet kräver att hela befolkningen har tillräcklig baskompetens och förmåga att kontinuerligt upprätthålla sitt kunnande. Alla har rätt till kontinuerligt lärande. De kreativa branscherna och den kreativa kompetensen stärker näringsstrukturen.

Den växande ojämlikheten

Ojämlikheten och polariseringen ökar i samhället. En central utmaning inom verksamhetsområdet är att motarbeta den ökande ojämlikheten mellan olika befolkningsgrupper och regioner. Regionala, socioekonomiska och könsrelaterade skillnader samt utbildning som går i arv syns i lärande och utbildningsvägar och i utnyttjandet av kulturtjänster. Psykisk ohälsa har ökat oroväckande bland barn och unga. Jämlika möjligheter till utbildning, kultur, hobbyer och motion kan motverka den växande ojämlikheten. I synnerhet bekämpningen av marginalisering bland barn och unga är en central uppgift för ministeriet. Åtgärderna inom verksamhetsområdet ska ge förutsättningar för ett meningsfullt liv för alla.

De växande värde- och attitydskillnaderna

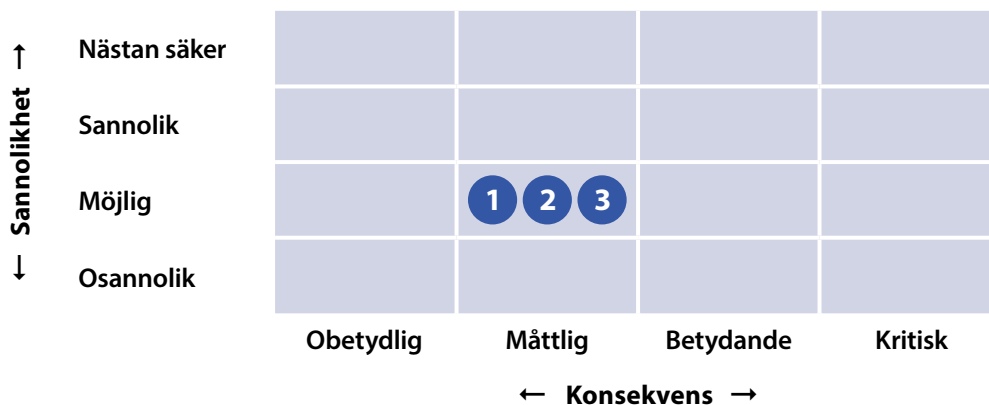
Den kulturella mångfalden och internationaliteten berikar och förändrar samhället. De ökande skillnaderna i värden och attityder är mycket synliga i samhället. Värde- och attitydsklimatet håller på att skärpas. Ministeriets verksamhetsområde kan främja människornas förmåga att förstå och acceptera olikhet och mångfald, trygga demokratin och yttrandefriheten och stärka jämställdheten, likabehandlingen och den ömsesidiga respekten.

Klimatförändringen

Kampen mot klimatförändringen är global och påverkar ministeriets verksamhetsområde på många sätt. Med början i småbarnspedagogiken bör ämnet tas upp för att förbättra kunskaperna och kompetensen utan att framkalla ångest. För att hitta lösningar behövs gedigen vetenskapsbaserad utbildning och forskning. Om klimatförändringen tas på allvar på alla utbildningsstadier och i alla sektorer kan Finland bli en spjutspets inom utbildning, forskning och kompetens också i klimatfrågor.

7.3 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

- 1** **Kärnfunktionerna på verksamhetsområdet misslyckas med att reagera på oönskade signaler eller förändringar i omvärlden, målen uppnås inte**
En strategi fram till 2030 har beretts för verksamhetsområdet. Med hjälp av strategin och regeringsprogrammet följer man kärnfunktionerna på verksamhetsområdet och reagerar om måluppfyllelsen äventyras. För att säkerställa detta utvecklas verksamhetsområdets och ministeriets faktabaserade lednings- och styrsystem och framsynen i fråga om förändringar i omvärlden.
- 2** **Den ekonomiska struktumvandlingen och hållbarhetsunderskottet i de offentliga finanserna**
Faktaunderlaget i beslutsfattandet stärks och framsynen förbättras. Man stärker ett ledarskap och en verksamhetskultur som uppmuntrar förnyelse. Uppgifter prioriteras och strukturella och innehållsrelaterade reformer genomförs. Man bereder sig på en försämrad avkastningsutveckling från penningspelsverksamheten inom vetenskap, konst, idrott och ungdomsarbete genom att öka planmässigheten och prioriteringen i anslagsanvändningen och genom att göra statsunderstödsverksamheten effektivare.
- 3** **Den digitala miljön hanteras inte som en helhet**
Man ser till att förvaltningsområdet och intressentgrupperna deltar i reform- och utvecklingsprojekt som främjar digitaliseringen. Samarbete bedrivs på förvaltningsområdet och i statsrådet. Innovativitet och kreativitet uppmuntras.

7.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Kunskandet, delaktigheten, bildningen och kreativiteten stärks.

Måluppfyllelse: God

Småbarnspedagogik, förskoleundervisning, grundläggande utbildning och det fria bildningsarbetet

Lagen om småbarnspedagogik och lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn ändrades under berättelseåret så att alla barn från och med den 1 augusti 2020 har lika rätt till småbarnspedagogik. Familjens socioekonomiska ställning eller bostadsort påverkar inte längre omfattningen av barnets rätt till småbarnspedagogik eller nivån på stödet för privat vård. Personaldimensioneringen i småbarnspedagogiken ändrades så att det på daghemmen finns sju barn per pedagog. Det nya relationstalet gäller barn som fyllt tre år och tillbringar över fem timmar per dag på daghemmet. Förordningen om grundläggande utbildning ändrades så att språkundervisningen från och med 2020 inleds redan i årskurs ett. Till stöd för ändringen genomfördes en omfattande fortbildningshelhet inom språkundervisningen.

I OECD:s [PISA-undersökning](#) placerade sig Finland bland de fem bästa länderna på huvudområdet läskunnighet. Den sjunkande trenden för läskunnighetsnivån vände. I den internationella multilitteracitetsundersökningen [ICILS](#) placerade sig finländska unga på fjärde plats i bedömningen av multilitteracitet och på tredje plats i programmeringstänkande. De nationella riktlinjerna för bedömningen av elevens lärande som berör alla årskurser i den grundläggande utbildningen samt slutbedömningen har setts över för att öka likabehandlingen och stärka likvärdigheten. [Bedömningsriktlinjerna](#) publicerades i februari 2020.

Gymnasieutbildning och yrkesutbildning

Den legislativa grunden för gymnasieutbildningen och studentexamen reformerades under berättelseåret. Studiehandledningen till de studerande utökades. Efterhandledningen till stöd för övergången till fortsatta studier samt stödet för lärandet blev lagstadgade.

För att förbättra inlärningsresultaten och förutsättningarna för lärandet bland yrkesstuderande anvisades utbildningsanordnarna under berättelseåret 20 miljoner euro i tilläggsfinansiering för att anställa lärare, handledare och annan stödpersonal. Yrkesstuderandenas delaktighet stärktes genom utveckling av den fortlöpande ansökningsprocessen, en personlig utvecklingsplan för kunskandet för varje studerande och utbildningsanordnarens generellt inriktade studerandevård och studerandekårverksamhet.

Endast få unga faller helt utanför utbildningssystemet i övergången mellan den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet. Knappt tre procent (2018 cirka 4 %) av alla som gick ut årskurs nio i grundskolan på våren lät bli att ansöka i den gemensamma ansökan till gymnasie- och yrkesutbildning. Mindre än en procent av de sökande blev utan studieplats. Cirka fyra procent av sökandena som avslutat den grundläggande utbildningen tog inte emot den studieplats de fått. Andelarna låg på samma nivå som året innan. En del av dem som inte sökte studieplats eller hamnade utanför utbildningssystemet i denna ansökningsomgång har emellertid kunnat söka och bli antagna till handledande utbildningar efter grundläggande utbildning eller yrkesutbildning som ordnas som specialundervisning. Antalet studerandeår i utbildning som leder för yrkesutbildning ökade med sju procent under berättelseåret.

Högskoleutbildning och forskning

En färdplan och utvecklingsprogram utarbetades för [visionen](#) för högskoleutbildningen och forskningen 2030. Utvecklingsprogrammen för att uppnå visionen inleddes. Andelen högskoleutbildade höjs genom högre examensmål och från och med 2021 med hjälp av incitamenten i de nya finansieringsmodellerna för högskolorna. Beslutet om finansieringsmodellerna fattades 2019. Reformen av det kontinuerliga lärandet genomförs som en parlamentarisk reform. Reformerna av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten genomförs i samarbete mellan olika förvaltningsområden.

Forsknings- och utvecklingsutgifternas andel av bruttonationalprodukten vände nedåt 2019 (2,7 %). I undervisnings- och kulturministeriets sektor används cirka 60 procent av forsknings- och utvecklingsutgifterna i statsbudgeten (universiteten, yrkeshögskolorna och Finlands Akademi). Universitetens forskningsutgifter har ökat med cirka 200 miljoner euro 2010–2018. Budgetfinansieringens, Finlands Akademis och EU-finansieringens andel har ökat samtidigt som Business Finlands och företagens andel minskat avsevärt. Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhetens volym vid yrkeshögskolorna har ökat med cirka 42 procent 2009–2018 till nästan 178 miljoner euro.

Under berättelseåret har den digitala tjänstemiljön främjats genom utveckling av biblioteket för öppna lärresurser och en gemensam arkitektur för utbildningsinformation. Informationen om utbildningsutbudet sparas en enda gång, och syns via gränssnitten i högskolornas egna, i gemensamma och i nationella tjänster.

Ett lärarutbildningsforum tillsattes för en andra period 2019–2022 för att fortsätta arbetet med att genomföra utvecklingsprogrammet för lärarutbildningen. Utvecklingsprojekten har genererat handlingsmodeller för att förnya strukturerna i lärarutbildningen. Tutorlärarverksamheten utvidgades, de regionala nätverken befästes och webbtjänsten för öppna lärresurser öppnades.

OECD:s internationella undersökning om undervisning och lärande ([TALIS](#)) offentliggjorde sina resultat sommaren 2019. Enligt resultaten är lärarna i Finland nöjdare med sitt yrke än kolleger i andra länder, utvecklar aktivt sin egen kompetens, framhäver betydelsen av elevernas välbefinnande och upplever att deras arbete uppskattas. I Finland har användningen av informations- och kommunikationsteknik i undervisningen ökat mest bland de jämförda länderna.

Riktlinjerna för att främja internationaliseringen av finländsk högskoleutbildning och forskning 2017–2025 har följts upp och genomförts planenligt. En [rapport](#) om uppföljningen och utvecklingen av riktlinjerna publicerades i februari 2020.

Konst och kultur

Museernas statsandelssystem och finansieringssystemet för det fria fältet inom performativ konst förnyades. De 17 museerna med riksansvar och de 31 museerna med regionalt ansvar som utnämndes i reformen ersätter systemet med landskapsmuseer, regionala konstmuseer och riksomfattande specialmuseer. Tilläggsfinansieringen stärker i synnerhet den regionala verksamheten. Lagen om statlig finansiering för främjande av filmkulturen trädde i kraft. Lagen förtydligar ställningen och rollen för Finlands filmstiftelse i ärenden som gäller statsunderstöd för film och stärker växelverkan mellan filmstiftelsen och filmbranschen.

Sysselsättningen i kulturnäringsgrenar och kulturyrken började öka 2018. Enligt Statistikcentralens [arbetskraftsundersökning](#) var tillväxten i kulturnäringsgrenarna sex procent och i kulturyrkena sju procent. Den gynnsamma utvecklingen kan antas ha fortsatt också under berättelseåret. Utifrån uppgifterna för 2018 uppskattas också omsättningen i kulturbranschen öka (15 miljarder euro 2018, 13,9 miljarder euro året innan). Av de enskilda näringsgrenarna har till exempel musikbranschens totala värde ökat årligen (2018: 945 miljoner euro). [Musikexportens marknadsvärde](#) steg med en tredjedel jämfört med året innan och var 78,5 miljoner euro. [Förväntningarna](#) på de kommande årens utveckling i branschen är i huvudsak positiva. De samlade åtgärderna i projektet Turism 4.0, som genomfördes 2018–2019, [stärkte kulturturismen i Finland](#) och stödde den hållbara utvecklingen av turismen.

Idrott

Den nationella strategin [Förändring i rörelse](#) för motion som främjar hälsan och välbefinnandet förbättrade möjligheterna till motion för dem som rör på sig för lite. Enligt [Move!-mätningarna](#) 2019 har åttondeklassarnas fysiska funktionsförmåga utvecklats positivt, medan inga betydande förändringar skett i femteklassarnas funktionsförmåga. Det förekommer också stora regionala skillnader i femte- och åttondeklassarnas fysiska funktionsförmåga.

Med hjälp av utvecklingsstödet för föreningsverksamhet har man förbättrat barns och ungas möjligheter att delta i hobbyer med låg tröskel i motions- och idrottsföreningar. Idrottsmöjligheterna för barn och unga i mindre bemedlade familjer har förbättrats med ett separat utvecklingsstöd. De riksomfattande programmen [Småbarnspedagogiken i rörelse](#), [Skolan i rörelse](#) och [Studier i rörelse](#) har ökat barnens, de ungas och personals kunskaper och delaktighet i arbetet för att införa mer fysisk aktivitet i småbarnspedagogiken, skolan och studierna. I slutet av 2019 deltog cirka 2 300 enheter i 165 kommuner (50 % av småbarnspedagogiken) i programmet Småbarnspedagogiken i rörelse, cirka 2 100 grundskolor (90 % av skolorna) i cirka 290 kommuner (93 % av kommunerna) i Skolan i rörelse och nästan 260 läroanstalter (47 % av gymnasierna, 42 % av yrkesläroanstalterna, 33 % av högskolorna) i Studier i rörelse. Sammanlagt omfattades cirka en miljon barn och unga av åtgärderna.

Den fysiska aktiviteten bland befolkningen i arbetsför ålder och äldre har främjats med hjälp av det riksomfattande programmet *I form för livet*, motionsfrämjande program för äldre samt utvecklingsstöd. Inom ramen för *I form för livet* fanns 216 projekt riktade till befolkningen i arbetsför ålder, 127 kommuner hade etablerat motionsrådgivning och antalet Motionärens Apotek var 207. I de 48 kommuner som deltog i programmet *Kraft i åren* infördes många nya motionsfrämjandeåtgärder för äldre som bor hemma och riskerar nedsatt funktionsförmåga, till exempel styrke- och balansträning och utbildning av kamrathandledare och hälsovårdspersonal.

Allt fler barn och unga deltar i föreningsverksamhet. Enligt undersökningen *LIITU 2018* deltar hälften av barnen och de unga i åldern 9–15 år aktivt och regelbundet i föreningsidrott. Undersökningar visar att idrott på egen hand verkar vara vanligt. Enligt *undersökningen om barns och ungas fritid* (2018) utövar 88 procent av 6–29-åringarna någon form av motion eller idrott. Olika undersökningar visar att knappt hälften av grundskoleeleverna och mindre än en fjärdedel av studerandena på andra stadiet rör på sig enligt rekommendationerna. Enligt undersökningen *FinHälsa* (2017) ökade den fysiska aktiviteten på fritiden bland 30–59-åriga män statistiskt signifikant 2011–2017. I de övriga åldersgrupperna förblev fritidsmotionen bland män oförändrad. Bland kvinnor som fyllt 70 år minskade motionen på fritiden.

Unga

Under berättelseåret bereddes det riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitik (RUNGPO) 2020–2023. Programmet innehåller regeringsperiodens viktigaste ungdomspolitiska mål och åtgärder, Finlands mål för det internationella och europeiska samarbetet inom ungdomssektorn samt riktlinjerna för stödet till ungdomsarbete och ungdomsverksamhet och prioriteringarna för godkännande av rätten till statsbidrag för riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet.

Enligt *Ungdomsbarometern 2018* upplever 75 procent av de unga att de är en del av det finländska samhället. Andelen har förblivit oförändrad. De unga är mer politikintresserade än tidigare, men intresset varierar beroende på utbildningsnivån. Samhällsaktiviteten har ökat bland unga och förtroendet för samhällets institutioner är starkt. De unga upplever ökande osäkerhet, bland annat i samband med klimatförändringen, men ser samtidigt positivt på framtiden.

I 97 procent av kommunerna finns ett ungdomsfullmäktige eller en motsvarande påverkansgrupp i enlighet med kommunallagen. Påverkansmöjligheter för unga erbjuds av läroanstalterna i studiemiljön och av kommunerna på fritiden. Tyngdvikten i fritidsutbudet ligger på föreningsverksamhet och verksamhet på egen hand.

Effekt mål: Jämlikheten, öppenheten och stabiliteten i samhället ökar.

Måluppfyllelse: God

Undervisnings- och kulturministeriet tog 2019 fram riktlinjer för jämställdhet och likabehandling som styr ministeriets arbete 2020–2023.

Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Utbildningsstyrelsen delade ut 32,2 miljoner euro för åtgärder som främjar den utbildningsmässiga jämlikheten, för kvalitetsutveckling inom specialundervisningen i förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, för därmed relaterad rekrytering av skolgångsbiträden samt för minskning av gruppstorlekarna. Utvecklingsprogrammet **Utbildning för alla** offentliggjordes för att uppnå målen för småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen med ett anslag på 305 miljoner euro 2020–2022.

Gymnasieutbildning och yrkesutbildning

År 2019 inleddes sammanlagt 21 nätverksprojekt i samarbete mellan utbildningsanordnare i gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. I projekten utvecklades öppna digitala läromedel och materialbanker och nya undervisningssätt för att minska kostnaderna för de studerande. Vid utgången av 2019 hade pilotprojekten för läromedel resulterat i 21 läromedel eller materialhelheter för gymnasiet, 18 material för yrkesutbildningen och modeller för återanvändning och utlåning av läromedel och hjälpmedel i undervisningen samt modeller för gemensam upphandling som minskar studerandenas material- och utrustningskostnader.

Under berättelseåret gjordes en **utredning** om hur sammanhängande utbildningsvägarna för studerande inom yrkesutbildning som behöver krävande särskilt stöd är och om vilka utbildningsmöjligheter dessa studerande har. Utvecklingsförslagen gäller bland annat fungerande övergångar och handledning i olika övergångskeden, hur flexibiliteten i olika examina och utbildningar kan utnyttjas och hur kontinuerligt lärande ska möjliggöras. Dessutom förutsätter samordningen av de olika stödtjänsterna och servicenätverket som stöder studierna bättre samordning av tjänsterna och mer regionalt samarbete än i dag.

I en granskning enligt modersmål ökade deltagandet i yrkesutbildning bland studerande med invandrarbakgrund med över 15 procent från året innan. Antalet invandrare i gymnasieutbildning har däremot knappt ökat under de senaste åren.

Studiestöd

Under berättelseåret bereddes ändringar för att studiestödet bättre ska räcka till och bli mer omfattande. Studiestödets försörjarförhöjning höjdes vid ingången av 2020 med 25 euro och studiepenningens olika delar indexbinds från och med den 1 augusti 2020. Bostadstilläggets belopp för personer som studerar utomlands förenhetligas (210 euro per månad). Försörjarförhöjningen förbättrar försörjningen för studerande som är vårdnadshavare för barn, och indexjusteringarna i studiepenningen bidrar till studerandenas köpkraft och stödets tillräcklighet. Läromedelstillägget, den lindrade behovsprövningen och den förlängda stödtiden i gymnasieutbildningen som trädde i kraft 2019 förbättrade jämlikheten och försörjningen i synnerhet bland studerande på andra stadiet.

Under berättelseåret fick 318 988 personer studiestöd, vilket var 7 017 (2 %) fler än året innan. Antalet studerande som fått statsborgen för studielån var 249 675, vilket var 1 037 fler än året innan. Studiestödsutgifterna uppgick till sammanlagt 564,7 miljoner euro, vilket är 24,4 miljoner euro mer än föregående år. Studiepenings- och statsborgensbeloppen förblev oförändrade 2019.

Konst och kultur

Förutsättningarna för likvärdigt tillgängliga konst- och kulturtjänster stärktes genom den nya lag om kommunernas kulturverksamhet som trädde i kraft den 1 mars 2019. Den lagstadgade utvecklingsuppgiften stöder den likvärdiga tillgången till tjänsterna. Den likvärdiga tillgången till bibliotekstjänster främjades genom att finansiera de riksomfattande [nät- och kommunikationstjänster](#) som alla biblioteksanvändare behöver. Kulturen integrerades också i uppföljningsindikatorerna för kommunernas hälso- och välfärdsfrämjande verksamhet och i datainsamlingen (den så kallade TEA-visaren för kultur). Kulturen och konsten håller på att finna sin plats i kommunernas hälso- och välfärdsfrämjande verksamhet. Likvärdigheten i kulturverksamheten varierar, men i en del av kommunerna är personalresurserna mycket små.

Ett spetsprojekt under valperioden 2015–2019 utökade barnens konst- och kulturhobbyer i samband med skoldagen. I projektet deltog 1 000 skolor, 350 daghem och i dem totalt 90 000 barn och unga. En stor del av barnen som deltog fick en ny konst- eller kulturhobby, som för många var deras första. Nya [riktlinjer för mediekompetens](#) utarbetades som en del av det tväradministrativa mediepolitiska programmet. Målet är att förbättra alla finländares mediekompetens.

Det tillstånd som ger rätt att få lektionsspecifik statsandel för grundläggande konstundervisning beviljades 13 nya utbildningsanordnare, och de tidigare tillstånden för fem utbildningsanordnare utvidgades. Ökningen i antalet undervisningstimmar i andra konstområden än musik är nästan 30 procent. De ovannämnda tillstånden är sammanlagt 139 till antalet, och antalet undervisningstimmar i statsbudgeten cirka 1,8 miljoner.

Digitaliseringsutvecklingen är särskilt tydlig i lagringen av kulturarvsinformation. Den digitala kulturarvstjänsten Finna blev användbarare och användningen ökade ytterligare med nästan 12 miljoner besök. [Digitala kanaler](#) och miljöer utnyttjas också av kulturinstitutionerna, i synnerhet i kommunikationen och marknadsföringen, men digitaliseringen utnyttjas ännu bristfälligt när det gäller att involvera publiken.

Antalet besök på kulturevenemang varierar mellan konst- och kulturområdena. Enligt museistatistiken besöktes museerna 7,6 miljoner gånger 2019 (cirka 7,1 miljoner gånger 2018 och 2017). De allmänna biblioteken användes fortsatt flitigt. Finland Festivals medlemsfestivaler hade totalt cirka en procent fler besökare (cirka två miljoner besök). Enligt uppgifter från Finlands filmstiftelse minskade biografbesöken 2019 jämfört med jämförelseåret 2015, men filmer ses allt oftare i olika nättjänster.

Idrott

Arbetet för att utveckla understödssystemet för idrotten har inletts och avsikten är att det nya systemet ska tas i bruk gradvis från och med 2021. Målet under berättelseåret har varit att förtydliga och förenkla understödkriterierna och göra systemet transparentare och långsiktigare, så att föreningarna kan få preliminära uppgifter om understödsnivån för flera år i taget. Bedömningen av omfattningen, kvaliteten och samhällseffekterna av de idrottsfrämjande organisationernas verksamhet utvecklas. Undervisnings- och kulturministeriet understödde 124 riksomfattande idrottsfrämjande organisationer med nästan 43 miljoner euro. I 11 500 lokala föreningar deltar 1,5 miljoner människor i idrottsrelaterad frivilligverksamhet. År 2019 beviljades totalt 2,3 miljoner euro i träningsstipendier för 270 idrottare i sommar- och vintergrenar. Etiska åtgärder inom motion, idrott och elitidrott stärktes genom understöd till verksamheten vid Finlands centrum för etik inom idrotten (FCEI).

I Finland finns cirka 38 000 idrottsanläggningar (2019), varav 72 procent ägs av kommuner, samkommuner eller kommunägda företag. Kommunerna står för 64 procent av underhållet av idrottsanläggningar. Behovet av renoveringar och nybyggen av idrottsanläggningar är stort.

I [undersökningen om barns och ungas fritid](#) (2018) uppgav färre barn och unga med funktionsbegränsning än andra barn och unga att de utövar någon form av idrott. Vart femte barn och ung med en funktionsbegränsning verkar inte ha någon hobby, medan andelen bland andra i samma ålder är åtta procent. Barn och unga med funktionsbegränsningar utsätts klart mer och oftare än sina jämnåriga för mobbning, diskriminering och osakligt beteende. Nästan en tredjedel av barnen och de unga har någon gång eller ofta upplevt mobbning, diskriminering eller annat osakligt beteende i samband med en idrottshobby.

Unga

Enligt [Ungdomsbarometern](#) (2018) har 10 procent av 15–29-åringarna blivit diskriminerade under det senaste året. Enligt enkäten [Hälsa i skolan](#) har nio procent av barnen i grundskoleåldern ingen nära vän. Andelarna är oförändrade jämfört med tidigare år. Enligt Ungdomsbarometern (2017) känner 85 procent av 15–29-åringarna att de har kontroll över sina liv. Enligt undersökningen om barns och ungas fritid har 89 procent av 7–29-åringarna en hobby. [Ungdomsbarometerns](#) (2017) uppgifter visar emellertid att 39 procent av 15–29-åringarna låtit bli att börja med en hobby på grund av brist på pengar. Enligt Kommunenkäten (180 svarande kommuner) har tre av fyra kommuner inte vidtagit några åtgärder för att alla barn och unga ska ha möjlighet till en hobby som intresserar dem.

Under berättelseåret stöddes ungdomsverkstäder, uppsökande ungdomsarbete och ungdomscentrens NUOTTA-träning som en del av ungdomsgarantin och det sociala stärkandet av unga genom statsunderstöd och målstyrd kompetenscenterverksamhet. OECD:s rapport [Investing in Youth in Finland](#) som publicerades under berättelseåret innehåller rekommendationer bland annat för att förebygga avbruten utbildning, underlätta övergången mellan utbildningsstadier och till arbetslivet, förenkla socialskyddssystemet och stärka handledningstjänsterna. Under berättelseåret publicerades också [Strategin för hobbyverksamhet 2019](#), som fokuserar på att utöka hobbyverksamheten i samband med skoldagen och bättre nå de barn och unga som

inte har möjlighet att utöva en intressant hobby. År 2019 färdigställdes också en rapport som behandlade faktorerna bakom ungas utbildningsval och metoder för att minska könssegregeringen mellan olika utbildningar och yrken.

Effektmål: Tillgången på kompetent arbetskraft samt nivån på vetenskapen, dess genomslag och kommersialiseringen av innovationer förbättras.

Måluppfyllelse: God

Gymnasieutbildning och yrkesutbildning

Den långsamma övergången till högskoleutbildning är en utmaning för utbildningssystemet och leder fortfarande till en sen övergång från högskolorna till arbetslivet. Endast cirka en tredjedel av de nya studenterna 2019 fortsatte med examensinriktade studier under samma år. Smidiga övergångar och gymnasieelevernas orientering mot fortsatta studier har understötts genom ett stärkt samarbete mellan gymnasierna och högskolorna. Enligt gymnasielagen ska en del av studierna i gymnasieutbildningens lärokurs ordnas i samarbete med en eller flera högskolor. Under berättelseåret publicerades en [arbetsgruppsrapport](#) med målen för samarbetet mellan gymnasier och högskolor och förslag till utveckling av samarbetet och till nationella verksamhetsmodeller. Arbetsgruppen bedömer att ett omfattande, samordnat och huvudsakligen nätbaserat utbud av orienteringskurser skulle tjäna de flesta gymnasieelever. Även gymnasiernas samarbete med högskolorna och arbetslivet [utreddes](#).

I februari 2020 lämnades regeringens proposition (RP 4/2020 rd) om en bindande minimidimensionering för omsorgspersonalen. Den föreslagna höjningen av personaldimensioneringen kräver att yrkesutbildningen och högskoleutbildningen snabbt bemöter utbildnings- och kompetensbehoven för den vård- och omsorgspersonal som behövs och säkerställer tillgången på utbildad arbetskraft i ett läge där de unga åldersklasserna krymper och branschens attraktivitet minskat samtidigt som pensionsavgångarna i branschen är stora. Undervisnings- och kulturministeriet allokerade proaktivt 500 studerandeår till utbildningsanordnarna inom social- och hälsoområdet för att bygga ut närvårdarutbildningen med särskild vikt på vård och rehabilitering för äldre. På detta sätt försökte ministeriet påskynda rekryteringen av studerande och säkerställa att nya utbildningar startas upp i tillräcklig omfattning från och med ingången av 2020.

Högskoleutbildning och forskning

Enligt regeringsprogrammet ska det i Finland utarbetas en långsiktig plan genom vilken förhållandena för forskning, utveckling och innovationer förbättras, och därigenom eftersträvas att den privata och offentliga investerings- och finansieringsnivån uppgår till fyra procent av bruttonationalprodukten. Arbetet med färdplanen inleddes sommaren 2019 och den ska vara klar i mars 2020.

Under berättelseåret främjades också reformen av högskolornas studentantagning, som träder i kraft fullt ut 2020. Yrkeshögskolorna införde hösten 2019 ett gemensamt digitalt urvalsprov.

Ministeriet och högskolorna inledde förberedelserna inför avtalsperioden 2021–2024. Den växelverkande och gradvisa processen har stött beredningen och genomförandet av högskolornas strategier och främjat samarbetet mellan högskolorna och växelverkan med intressentgrupperna. Med de vidtagna åtgärderna avancerar sektorn mot målen i [visionen för högskoleutbildningen och forskningen 2030](#).

I januari 2019 fattades beslut om lagstiftningsändringar som reformerar yrkeshögskolornas och universitetens finansieringsmodeller. Förordningarna tillämpas första gången när statsfinansiering för 2021 beviljas. I finansieringsmodellerna betonas stabilitet, verksamhetens resultat och framtidsorientering.

Staten kapitaliserade yrkeshögskolorna 2019 med 24 miljoner euro medfinansiering som fördelades i förhållande till det privata kapital som yrkeshögskolorna samlat in. Nätverkandet som är förknippat med medelsanskaffningen stärker yrkeshögskolornas samhällskontakter och verksamhetens genomslag. Staten bildade också en stiftelse som stöder flaggskeppsverksamheten inom forskningen, och överlät vederlagsfritt ett grundkapital på 60 miljoner euro i aktier i börsbolag och 150 000 euro i övrigt kapital för att starta upp stiftelsens verksamhet.

[Strategin för nationella forskningsinfrastrukturer 2020–2030](#) utarbetades under 2019. En superdator för forskningsändamål placerades i företaget CSC Tieteen tietotekniikan keskus Oy:s datacenter i Kajana. På beslut av Europeiska kommissionen inrättades Euro-BioImaging ERIC, den europeiska forskningsinfrastrukturen för avbildningstekniker inom biologisk och biomedicinsk vetenskap, med säte i Finland.

Åtta högskolor beviljades 2,57 miljoner euro i specialunderstöd för utbildning och handledning av högskoleutbildade invandrare. De projekt som finansieras stärker, utvidgar och vidareutvecklar ansvarshögskolornas verksamhet i invandrarfrågor och invandrarnas vägar till högskoleutbildning och arbetslivet. Arbetslivets akuta behov har bemötts med tidsbundna ökningar av studieplatserna bland annat inom småbarnspedagogik, informations- och kommunikationsteknik och i sjukskötarutbildningen.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Undervisnings- och kulturministeriets bokslut 2019](#)

8 Jord- och skogsbruksministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **59 715 mn €**

- Jord- och skogsbruksministeriets andel **3 161 mn €**

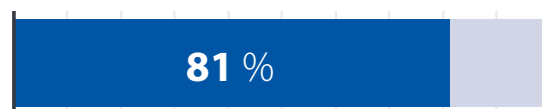

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 286 mn €
- Överföringsutgifter 2 288 mn €
- Investeringsutgifter 0 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

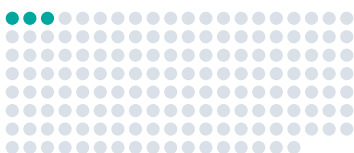
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk **totalt 73 084 årsverken**

- Jord- och skogsbruksministeriet **4 109 årsverken**

Ämbetsverk **3** ST.

- Naturrekursinstitutet
- Lantmäteriverket
- Livsmedelsverket

Fonder **2** ST.

- Gårdsbrukets utvecklingsfond Makera
- Interventionsfonden för jordbruket Mira

Affärsverk **1** ST.

- Forststyrelsen

Bolag **0** ST.

- Inga bolag

8.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Klimatförändringen

I och med klimatförändringen blir extrema väder- och vattenförhållanden vanligare. Livsmiljöerna, artbestånden och den ärftliga mångfalden för såväl vilda som odlade djur och växter förändras till följd av uppvärmningen. Vegetationszonerna förskjuts norrut.

Under berättelseåret bereddes en uppdaterad **prognos** för referensnivån för brukad skogsmark i Finland som en del av genomförandet av EU:s förordning om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF). Den uppdaterade referensnivån för brukad skogsmark gäller inte enskilda skogsägare eller industri-företag utan den påverkar kalkylmässigt hur EU:s klimatmål kan uppnås på statsnivå.

Den tekniska omvälvningen

För att säkerställa en hållbar och konkurrenskraftig produktion behövs snabbt nya tekniska lösningar inom både naturresursekonomin och livsmedelsproduktionen. De centrala målen för ny teknik och kompetens är att förbättra produktiviteten och resurseffektiviteten samt sänka produktionskostnaderna. Samtidigt är det möjligt att utveckla nya slags tjänster och produkter som tillför allt högre mervärde. Positionering och teknik för geografisk information skapar förutsättningar för ett effektivt utnyttjande av ny teknik. Nya krav ställs på informationens kvalitet och interoperabilitet samt på god informationshantering och informations säkerhet.

Hållbar användning av naturresurser

Naturresursernas knapphet ökar globalt, vilket skapar behov av att utveckla mer resurseffektiva sätt att utnyttja dem. De sinande icke-förnybara naturresurserna skapar efterfrågan på alternativ som är hållbart tillverkade av förnybara råvaror.

Målet för den europeiska gröna giv som kommissionen lagt fram (Green Deal) är att EU ska vara klimatneutralt före 2050. I programmet ägnas uppmärksamhet åt bland annat en miljövänlig livsmedelskedja, biologisk mångfald och förhindrande av avskogning. Ett av målen är att öka kolsänkorna i skogarna.

Befolkningsstrukturen och urbaniseringen

När landsbygden avfolkas förfaller infrastrukturen, bland annat den ekonomiska grunden för väg, vattenförsörjnings- och telekommunikationsnätet. Detta innebär stora utmaningar för utvecklingen av landsbygden. Urbaniseringen och den åldrande befolkningen bidrar till att regionstrukturen förändras. Granskningen av befolkningsutvecklingen blir mångsidigare när man utöver antalet permanenta invånare också beaktar säsongsinvånare. Multilokalitet innefattar flyttning, arbetspendling, utförande av arbete utanför boendeorten och boende på flera olika orter. Detta gör bilden av växande regioner och regioner på tillbakagång mångsidigare. Trots att multilokalitet i fråga om boende och arbete har blivit allt vanligare beaktas effekterna ännu inte i tillräcklig utsträckning i beslutsfattandet och planeringen i samhället eller i statistikföringen av befolkningsmängden.

8.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

1 Jordbrukets svaga lönsamhet är ihållande

De faktorer som inverkar på jordbrukets inkomst- och lönsamhetsutveckling följs noga. De ekonomiska grundförutsättningarna för den inhemska livsmedelsproduktionen säkerställs och utvecklingen av jordbrukets konkurrenskraft främjas på olika sätt. Stödhelheten för den kommande EU-finansieringsperioden (2021–2027) beaktas. Projekt som gäller jordbrukarnas orkande i arbetet främjas. Livsmedelskedjans funktion utvecklas, och genom myndighetsåtgärder skapas förutsättningar för livsmedelsexport och ökad variation i exportprodukterna och exportländerna.

2 Smittsamma djursjukdomar och farliga växtskadegörare och invasiva främmande arter sprids

Tillräcklig beredskap för prognostisering, övervakning och åtgärder med avseende på smittsamma djursjukdomar, farliga växtskadegörare och invasiva främmande arter upprätthålls. Aktiv information om riskerna i anslutning till djursjukdomar, växtskadegörare och främmande arter. Beredskap för att bekämpa i synnerhet spridningen av afrikansk svinpest genom att följa sjukdomsläget och upprätthålla reaktionsförmågan. Nätverk skapas med aktörerna inom branschen. Myndigheternas samarbete på nationell och internationell nivå effektiviseras. Riskhanteringen i fråga om skogsskador utvecklas i syfte att förutse snö- och vindskador samt skador orsakade av granbarkborre.

3 Hållbarheten i skogsanvändningen ifrågasätts

Åtgärderna inom den nationella skogsstrategin 2025 förverkligas inom alla delområden för hållbarhet. Genom finansieringen av handlingsplanen METSO främjas mångfalden i ekonomiskogar. Forskningsrön utnyttjas för att definiera den biologiska mångfalden i skogarna, markanvändningen, skogarnas kolsänkor, skogsprodukternas klimathållbarhet och kriterierna för hållbarhet, liksom även i den mångsidiga, samordnade och föregripande kommunikationen och påverkan. Nya verksamhetssätt utvecklas och tas i bruk för skötseln och användningen av torvmarksskogar.

4 Klimatrisker

Anpassningen till klimatförändringen kopplas nära samman med den nationella beredskapen och riskbedömningen. Det har utarbetats rekommendationer till anpassningsåtgärder för jord- och skogsbruket, vilt-, fiskeri-, ren- och vattenhushållningen. På marknaden finns försäkringsprodukter för skörde- och skogsskador samt översvämningsskador på fastigheter och lösöre. Medvetenheten om hur störningar i elddistributionen påverkar livsmedelsproduktionens kontinuitet har ökat. Åtgärder som fastställts i bedömnings- och riskhanteringsplanerna för översvämningsskador genomförs. Varningssystemet för översvämningar och torka samt beredskapen för störningar i vattentjänsterna förbättras.

↑ Sannolikhet ↓	Nästan säker				
	Sannolik			1 4	
	Möjlig			2 3	
	Osannolik				
		Obetydlig	Måttlig	Betydande	Kritisk
		← Konsekvens →			

8.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Landsbygden är en livskraftig plats att bo och bedriva företagsverksamhet på.

Måluppfyllelse: God

Genomförandet av åtgärderna inom [programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland](#) har framskridit väl. Delmålen för programmet fram till utgången av 2019 uppnåddes. Före utgången av året var redan nästan 90 procent av periodens finansiering bunden. Över 5 800 företag hade beviljats investeringsstöd och över 800 startstöd. Över 6 000 husdjurslägenheter har förbundit sig till åtgärder för djurens välbefinnande. Över 90 procent av den tillgängliga jordbruksarealen omfattas av miljöersättningsåtaganden och stöd har beviljats nästan 2 500 företag på landsbygden. Tillgången till snabba bredbandsförbindelser har förbättrats genom närmare 50 projekt som omfattar en sträcka på över 3 000 kilometer.

Det färdigställdes flera utvärderingar av genomförandet av landsbygdsprogrammet (se nedan Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet) där det redogörs för effekterna och resultaten av programmets åtgärder. Utvärderingen av landsbygdsprogrammets [effekter på den regionala ekonomin och sysselsättningen](#) visade att programmet totalt sett har haft en positiv inverkan på sysselsättningen och den regionala ekonomin och att programmets inriktning i regel har varit lyckad. Utvärderingarna har också tagit upp bland annat programmets effekter på innovation, utbildning och samarbete. Genomförandet av utbildnings- och informationsförmedlingsprojekten hade i huvuddrag framskridit som planerat. Kompetensen har utökats inom alla sektorer. Ett stort antal samarbetsprojekt har inriktats på utveckling av småföretagens verksamhet, lokal utveckling av landsbygdsområdena och bättre integration av primärproducenterna i livsmedelskedjan.

Sysselsättningseffekterna och de regionala effekterna har bedömts enligt situationen för landsbygdsprogrammet 2018. Med beaktande av resultaten av de pågående projekten är sysselsättningsmålet nära att uppnås. Antalet landsbygdsföretag i de regioner som omfattas av programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland har minskat något jämfört med början av programperioden. Målet att göra näringarna mångsidigare skulle stödjas av en tilläggsatsning i synnerhet på företag och arbetsplatser inom servicesektorn. Tillväxtföretagen kan inte stödjas i en sådan utsträckning att det skulle ha en betydande inverkan på uppnåendet av målet för forskning och utveckling i Europa 2020-strategin.

En stor del av de över 40 åtgärdsförslagen i [rapporten](#) från den parlamentariska arbetsgruppen för glesbygder ingår i statsminister Marins regeringsprogram. Uppföljningen av genomförandet av åtgärderna hör till den parlamentariska arbetsgrupp för glesbygder som tillsätts våren 2020. År 2019 utfärdades statsrådets förordning om stöd för dagligvarubutikstjänster i form av mångservicecenter i glest bebyggda landsbygdsområden åren 2019–2021 (357/2019). Livsmedelsverket beviljade 85 bybutiker stöd för dagligvarubutiker på glesbygden. I september 2019 tillsattes en ny parlamentarisk skärgårdsdelegation som också inledde beredningen av det nationella skärgårdspolitiska programmet.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

Utvärderingar som gäller genomförandet av programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland

Effektmål: Det finns goda förutsättningar för en konkurrenskraftig ökning av affärsverksamhet som baserar sig på bioekonomi och livsmedel.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

I fråga om tryggheten av inhemsk livsmedelsproduktion framskred genomförandet av de instrument som ingår i EU:s gemensamma jordbrukspolitik effektivt och resultatrikt. En betydande del av de tjänster som erbjuds jordbrukarkunderna fungerar helt elektroniskt. Jordbrukets lönsamhetsproblem har underlättats med gemensamma och nationella medel. Det totala beloppet av stöd till jordbrukare hölls på en stabil nivå och dessutom underlättades lönsamhetskrisen med en nationell tilläggsfinansiering på drygt 20 miljoner euro. Sektorns konkurrenskraft påverkas också genom stärkandet av exportförutsättningarna, verkställandet av livsmedelsmarknadslagen och inrättandet av tjänsten livsmedelsmarknadsombudsman samt genomförandet av redogörelsen om livsmedelspolitiken (SRR 2/2017 rd – RSk 21/2017 rd). Jordbruksproduktionens konkurrenskraft förbättrades genom investeringar som förbättrade produktionsstrukturen och produktionens effektivitet. I och med att stöden riktas in på investeringar går de till gårdar som satsar på framtiden och aktivt utvecklar sin verksamhet. Livsmedelsindustrins omsättning ökade måttligt (2,6–3,3% jämfört med föregående års kvartal).

Naturresursinstitutet [renbetesinventering](#) 2016–2018 visar att vinterbetesmarkerna fortfarande har minskat, försämrats och fragmenterats. Detta beror till stor del på de separata och samverkande effekterna av renskötseln, skogsbruket och den ökande markanvändningen. Också arbetsgruppens förslag om [det högsta tillåtna renantalet](#) blev färdigt i slutet av året. Arbetsgruppen föreslår att det högsta tillåtna renantalet ska vara 203 700 livrenar för den tioårsperiod som inleds. Det föreslås inga ändringar i antalet livrenar per renbeteslag.

Värdet av livsmedelsexporten 2019 var 1,75 miljarder euro (1,55 miljarder euro 2018). Denna siffra är rekordhög. Värdet av exporten har ökat tack vare nya marknader och dessutom högre exportvolym och exportpriser. Särskilt exporten av mjölkförädlingsprodukter, havre, andra livsmedel och alkoholprodukter varit på uppgång. Bland annat exporten till Kina och Tyskland har ökat tack vare det långsiktiga arbetet i dessa länder. I Marins regeringsprogram har tilläggsfinansiering anvisats för främjande av livsmedelsexport. Särskilt fokus läggs på ekologiska produkter och fisk. Rådgivnings- och utbildningsverksamhet för exportbranschen har integrerats i Livsmedelsverkets grundläggande verksamhet och dess myndighetsuppgifter har skrivits in i livsmedelslagen.

Utifrån resultaten av utvärderingen av programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland (se ovan Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet) har man genom landsbygdsprogrammets åtgärder och finansiering inte lyckats förbättra gårdsbruksenheterens ekonomiska prestanda så att konsekvenserna syns på övergripande nivå. Investeringar och generationsväxlingar som är väsentliga med tanke på utvecklandet av konkurrenskraften har dock genomförts väl i synnerhet i starka jordbruksdominerade områden. Utifrån detta kan det bedömas att landsbygdsprogrammets åtgärder stärker jordbrukssektorns konkurrenskraft på lång sikt.

Den avstannade tillväxten i den globala ekonomin och handeln 2019 minskade efterfrågan på skogsindustriprodukter jämfört med högkonjunkturen 2018. År 2018 uppgick förädlingsvärdet i skogssektorn till 9,1 miljarder euro och skogsindustrins andel av Finlands varuexport till 20,7 procent.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

Utvärdering av samarbetsprojekt inom spannmåls-, olje- och proteingrödor

Effektmål: Förnybara naturresurser används på ett hållbart sätt samtidigt som användningen av naturresurserna och behovet av skydd samordnas.

Måluppfyllelse: God

Genom åtgärderna i [den nationella skogsstrategin](#) ökas skogarnas tillväxt långsiktigt och hållbart. Enligt preliminära uppgifter fälldes sammanlagt 72 miljoner kubikmeter stamved. Det var drygt sex miljoner kubikmeter mindre än under toppåret 2018. Avverkningsvolymerna varierar årligen beroende på marknadsläget. Det är möjligt att uppnå ekologisk hållbarhet med en avverkningsnivå på 80 miljoner kubikmeter per år genom att effektivisera tryggandet av mångfalden. I projektet [Monimetsä](#) testades nya verksamhetssätt som ökar skogsägarnas kompetens och mångfaldskänedom. Projekten [Luontolaatu](#) och [Lajiturva](#) producerade mångfaldsinformation enligt planerna.

En uppdaterad [prognos](#) av referensnivån för brukad skogsmark i Finland bereddes. Den är en del av genomförandet av EU:s förordning om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF). Den uppdaterade referensnivån för brukad skogsmark gäller inte enskilda skogsägare eller industriföretag utan den påverkar kalkylmässigt hur EU:s klimatmål kan uppnås på statsnivå i Finland.

Genomförandet av [åtagandet för vattenansvar](#) främjades för att förbättra hanteringen av vattenrelaterade risker, företagens ansvar och konkurrenskraften. I samarbete mellan lokala aktörer och regionförvaltningen utvecklades användningen och förvaltningen av vattendrag i många regioner genom att samordna målen för till exempel hantering av översvämningar och torka, fiskerihushållningen, rekreationsanvändning och affärsverksamhet som utnyttjar vattenresurser. Övergripande lösningar för utvecklingen av vattendragen bereddes i arbetet med en vattendragsvision som ett samarbete mellan lokala aktörer, förvaltningen och forskningen. Ministeriets riktlinjer för genurspolitiken och Finlands nationella [genursprogram](#) för jord- och skogsbruk samt fiskerihushållning genomfördes.

När Finland var ordförande för Europeiska unionens råd och **BALTFISH**, samarbetsorganet för EU:s östersjöländer, nåddes inom fiskekvoterna för 2020 lösningar som stöder målen för den gemensamma fiskeripolitiken. De begränsar fiskedödigheten till en hållbar nivå i alla havsområden som används av EU:s medlemsstater.

Jord- och skogsbruksministeriet samarbetade med Gränsbevakningsväsendet och Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland samt Europeiska fiskerikontrollbyrån (EFCA) för att stoppa det olagliga laxfisket i södra Östersjön. Detta bidrog till att vandringen av lax till Torne älv och Simojoki var den tredje bästa i mätningshistorien.

Under berättelseåret färdigställdes en **utvecklingsstrategi** för fritidsfisket. Strategin syftar till att styra utvecklingen av förutsättningarna för fritidsfiske inom fiskeriförvaltningen, forskningen, fiskeriområdena och rådgivningsorganisationerna.

Förvaltningsplanen för vargstammen **blev klar** och genomförandet av den inleddes. Planen är ett verktyg för att reglera vargstammen och hantera vargrelaterade konflikter. Planens syfte är att sammanjämka behoven hos människor som bor och arbetar i vargrevir med skyddet av vargstammen och internationella åtaganden. Det kortsiktiga målet för förvaltningsplanen för vargstammen är minsta livskraftiga vargpopulation och det långsiktiga målet en gynnsam skyddsstatus.

I programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland ingick många åtgärder för att begränsa växthusgasutsläppen från jordbruket och öka åkermarkens koldioxidbindning. Effekterna av åtgärderna har dock varit begränsade, eftersom växthusgasutsläppen från jordbruket har hållits på nästan samma nivå under 2000-talet. Programmet har spelat en central roll i upprätthållandet av hotade vårdbiotoper.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

Halvtidsutvärdering av genomförandet av den nationella planen för anpassning till klimatförändringen 2022

Effektmål: Människors, djurs och växters hälsa, välbefinnande och säkerhet har säkerställts genom en ansvarsfull verksamhet.

Måluppfyllelse: God

Under berättelseåret rapporterades färre livsmedels- och vattenburna epidemier än året innan och antalet personer som insjuknade i epidemierna minskade (48 epidemier och 638 insjuknade). Ny EU-lagstiftning om medicinsk behandling av djur och läkemedelsrester i livsmedel av animaliskt ursprung utvecklades. I bekämpningen av antimikrobiell resistens satsades det på att ytterligare minska behovet av användning av antimikrobiella medel, utveckla lagstiftningen om forskning inom antimikrobiell resistens samt på EU-ordförandeskapet och det internationella och nationella samarbetet. Åtgärder vidtogs för att säkerställa ett nära samarbete

mellan de nationella referenslaboratorierna, tillgång och försörjningsberedskap i fråga om laboratorietjänsterna, inbördes utvärderingar mellan referenslaboratorierna och ett tillräckligt sakkunnignätverk.

Totalreformen av livsmedelslagen (RP 262/2018) förföll våren 2019 vid utgången av valperioden. En del av de föreslagna ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2020 genom lagen om ändring av livsmedelslagen (1397/2019). Aktörernas administrativa börda minskades genom att lindra kraven på egenkontroll och göra det lättare att få hygienpass. I lagen föreskrivs också om nya tillsynsverktyg, såsom myndighetens rätt att ta prov utan att identifiera sig, inspektion i lokaler som huvudsakligen används för boende och nedläggning av webbplatser. I lagen finns också en bestämmelse om att livsmedelsföretagaren ska vara tillförlitlig och om bedömning av tillförlitligheten. För att främja människors välbefinnande publicerades näringsrekommendationer för [barnfamiljer](#) och [studerande på andra stadiet](#).

Djurens hälsa låg på en fortsatt god nivå. Man lyckades hålla den afrikanska svinpesten och andra allvarliga smittsamma djursjukdomar utanför landets gränser. År 2019 ålades aktörerna inom turistbranschen en skyldighet att informera om en allvarlig risk för spridning av djursjukdomar mellan medlemsstaterna. Dessutom informerades det om den ökade risken för afrikansk svinpest.

Växthälsan låg på en fortsatt god nivå 2019, och inga nya farliga växtskadegörare etablerades permanent i Finland. Bestånden av skogsskadegörare och antalet skogsbränder hölls under kontroll. Genom den nya växtskyddslagen (1110/2019), som trädde i kraft den 14 december 2019, kompletterades EU:s växtskyddsförordning om skyddsåtgärder mot växtskadegörare. Målet är att förebygga växtskadegörare och upptäcka skadegörare så tidigt som möjligt. Den internationella handeln och den tilltagande klimatförändringen har ökat hotet om att skadegörare ska spridas också till Finland.

Djurskyddstillsynen genomfördes som planerat. Lagen om införselkontroll av djur och vissa varor (1277/2019, den så kallade lagen om införselkontroll), som trädde i kraft i december 2019, innehåller bestämmelser om tillämpningen av Europeiska unionens kontrollförordning (EU) 2017/625. Förordningen syftar till att utveckla den offentliga kontrollen av import från tredjeland av djur, embryon och könsceller från djur, livsmedel, foder, animaliska biprodukter samt förpacknings- och kontaktmaterial för livsmedel.

Med kontroll av översvämningsrisker och övervakning av dammsäkerheten minskades de risker som extrema väder- och vattenfenomen utgör för samhällets säkerhet. Övningar inför torka och översvämningar ordnades, upprättandet av planer för störningar i vattenförsörjningen främjades och övervakningen av vattentjänsterna effektiviserades. Torkan i början av året och på sommaren och grundvattenavsänkningen riktade uppmärksamheten på behovet av att säkerställa vattenförsörjningen. Vatten- och översvämningsjouren fungerade väl. Vattenlägestjänsten producerade information utan driftavbrott.

Effektmål: Naturresursinformationen, fastighetsuppgifterna och den geografiska informationen tjänar i stor utsträckning samhällets behov och stöder konkurrenskraften.

Måluppfyllelse: God

Uppgifterna i fastighetsdatasystemet har uppdaterats och uppgifternas kvalitet har förbättrats genom programmet för grundlig förbättring FDS-2023. Användningen av elektronisk information i samhällets olika processer har ökat med fem procent. Processerna för fastighetsförrättningar och registreringsuppgifter har utvecklats för att trygga en god arbetsproduktivitet i fortsättningen.

Bostadsdatasystemet togs i bruk 2019. Utvecklingen av tjänsterna och datainnehållet i systemet var fortfarande i övergångsfasen. Registreringstjänsterna för ägande- och pantsättningsuppgifter om aktier i bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag som bildats från och med ingången av 2019 har tagits i bruk. Insamlingen av uppgifter om bolag som bildats före detta har kommit igång långsammare än väntat bland annat på grund av avvikelser som framkommit i samband med utvecklandet av de elektroniska tjänsterna.

Genomförandet av statsrådets [redogörelse](#) om politiken för geografisk information (SRR 2/2018 rd – RSk 30/2018 rd) inleddes. Det nya riksomfattande adressdatasystemet och terrängdatasystemet för hantering av grundläggande geografisk information utvecklades. En bredbasig samarbetsmodell och ett riksomfattande program för datainsamling i anslutning till flygfotoverksamhet och laserskanning inleddes. Förvaltningsövergripande säkerhetsfrågor kring geografisk information utreddes.

Ytterligare uppgifter om resultaten

Bokslut för förvaltningsområdets bokföringsenheter 2019:

Naturresursinstitutet

Lantmäteriverket

Forststyrelsen

Livsmedelsverket

9 Kommunikationsministeriet

Andel av statsbudgeteten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **59 715 mn €**

- Kommunikationsministeriets andel **3 927 mn €**

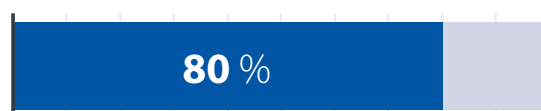

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 1 878 mn €
- Överföringsutgifter 824 mn €
- Investeringsutgifter 452 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

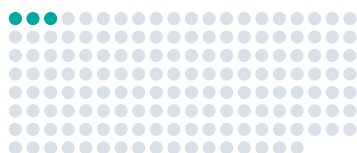
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk **totalt 73 084 årsverken**

- Kommunikationsministeriet **2 160 årsverken**

Ämbetsverk **3** ST.

- Meteorologiska institutet
- Transport- och kommunikationsverket
- Trafikledsverket

Fonder **1** ST.

- Statens televisions- och radiofond

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **4** ST.

- Traffic Management Finland Ab
- Nordiska Järnvägar Ab
- Cinia Ab
- Rundradion Ab

Centrala förändringar i förvaltningen

Transport- och kommunikationsverket och Trafikledsverket inledde sin verksamhet 1.1.2019. Trafiksäkerhetsverkets och Kommunikationsverkets samt vissa av Trafikverkets uppgifter överfördes till Transport- och kommunikationsverket. Trafikledsverket svarar för Trafikverkets tidigare farledshållningsuppgifter. Trafikverkets trafikstyrnings- och trafikledningstjänster bytte form och blev aktiebolag 1.1.2019. Trafikstyrningskoncernen **Traffic Management Finland Ab** grundades och **Air Navigation Services Finland Ab** och **Finrail Ab** övergick till den nya koncernen.

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Personuppgiftsincidenter och misstankar om sådana (CERT)

22 279 st.

Automatiskt behandlade personuppgiftsincidenter

154 000 st.

Registreringar av fordon

4 677 403 st.

Landsvägar på statens ansvar

77 942 km

9.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Det ömsesidiga globala beroendet och digitaliseringen kommer att präglade vår omvärld i allt högre grad under de kommande åren. För trafik- och kommunikationssektorn är de viktigaste förändringarna i omvärlden klimatförändringen, urbaniseringen och den tekniska omvälvningen.

Den globala uppvärmningen är på väg att före mitten av århundradet överskrida den gräns på 1,5 grader som ansetts vara trygg. Åtgärder för att minska utsläppen måste vidtas betydligt snabbare än man hittills har gjort eller planerat att göra. Inom sektorn för trafik och transport kräver bekämpningen av klimatförändringen en kraftig minskning av koldioxidutsläppen och energikonsumtionen.

Urbaniseringen och befolkningsstrukturens utveckling kommer att bli en utmaning för trafik- och kommunikationssektorn bland annat när det gäller servicestrukturen. När befolkningen koncentreras i tätorterna måste städerna utvecklas genom trafik- och kommunikationslösningar som är miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbara.

Den tekniska omvälvningen har stora konsekvenser för samhället och trafiksystemet. Trafikledernas skick och kommunikationsnätets kapacitet blir allt viktigare i takt med att de digitala tjänsterna och automationen utvecklas. Automation i trafiken, sakernas internet och andra fenomen och tjänster som utvecklas som håller på att utvecklas kräver snabbare och effektivare dataöverföringsförbindelser. Tjänstefieringen i trafik- och kommunikationssektorn fortsätter och den globala marknaden för trafik- och transporttjänster beräknas öka betydligt under de kommande åren, i synnerhet tack vare nya tjänster och affärsmodeller.

Bättre användbarhet och delning av information gör det möjligt att på ett nytt sätt utnyttja datalager och information för tjänste- och transportlösningar. Användarnas kunskaper om kontrollen över sina egna uppgifter blir samtidigt en nödvändighet. Behovet av driftsäkra datanät och säker informationshantering och stärkandet av användarnas förtroende accentueras när de samhällsliga processerna blir mer automatiserade och tekniska och mängden data som samlas in om personer ökar. Störningar i transport- och kommunikationsnäten (bland annat cyberattacker och brister i informations säkerheten eller eldistributionen) kan orsaka olägenheter i hela landet. Betydelsen av transport- och kommunikationsnät som har en förmåga att återhämta sig blir allt större.

9.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

1 Det går inte att trygga trafik- och kommunikationsförbindelsernas driftsäkerhet och tillgänglighet, framför allt inte vid störningar, och ett välfungerande trafiksystem kan inte tryggas

Lagstiftningen och nya handlingsmodeller utvecklas för att säkerställa att näten fungerar tillförlitligt. Beredskapsplanerna på förvaltningsområdet hålls uppdaterade och beredskap upprätthålls för kommunikation i kris- och undantagsförhållanden. Dessutom utarbetas planer inför allvarliga störningar. Följderna av skador som orsakas av väderförhållanden och naturfenomen minimeras och återhämtningen påskyndas genom väderprognoser av hög kvalitet. Olika modeller och alternativ utreds och förslag läggs fram för att säkra en tillräcklig service- och finansieringsnivå för trafiksystemet.

2 De möjligheter som den tekniska omvälvningen medför utnyttjas inte

Genom kontinuerlig utvärdering och utveckling av lagstiftningen säkerställer man en miljö som möjliggör nya lösningar och tar hänsyn till samhällets behov. Information tas fram som underlag för införandet av nya service- och verksamhetsmodeller. Utnyttjandet av ny teknik främjas genom att 5G-nät tas i bruk och automation främjas planmässigt. Påverkansarbete bedrivs för en människocentrerad dataekonomi i EU, EU:s cybersäkerhetsinitiativ samt verkställandet av EU:s reglering av integritets-skyddet vid elektronisk kommunikation. Tillgången till data och rättigheterna att använda uppgifterna utökas.

3 Man misslyckas med att införa och främja ny teknik, bioekonomi och rena lösningar och förnya prissättningen av trafiken. Energieffektiviteten inom trafiken förbättras inte i enlighet med målen

För att förnya prissättningen av trafiken och beskattningen tar man fram olika lösningsmodeller. Med hjälp av tidsbegränsade, rätt dimensionerade stöd och övrig ekonomisk styrning medverkar man till att bilparken förnyas och elbilar och alternativa drivmedel blir vanligare. De åtgärder vidtas som fastställts i programmet för att främja gång och cykling samt i energi- och klimatstrategin och den klimatpolitiska planen på medellång sikt. Vid ledningen av förvaltningsområdet och konsekvensbedömningen av lagstiftningsprojekt beaktas miljökonsekvenserna av mobilitet och transporter.

↑ Sannolikhet ↓	Nästan säker				
	Sannolik				3
	Möjlig			2	1
	Osannolik				
		Obetydlig	Måttlig	Betydande	Kritisk
		← Konsekvens →			

9.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Innovativa kommunikations- och trafik tjänster upprätthåller välfärden och skapar hållbar tillväxt och en nationell konkurrens fördel. Prioriteringar inom förvaltningsområdet som förverkligar effektmålen är marknaden och tjänsterna i fråga om trafik och kommunikation, energireformen inom trafiksektorn samt livskraftiga medier.

Måluppfyllelse: God

Flera lagändringar som förbättrar verksamhetsbetingelserna i trafik- och kommunikationssektorn, möjliggör olika funktioner och minskar den administrativa bördan bland annat genom att ersätta tillståndsförfaranden med anmälningsförfaranden trädde i kraft 2019. Genom reviderad lagstiftning har utveckling av verksamhetsmodeller och tjänster möjliggjorts och hinder för tillträde till marknaden eliminerats. En gynnsam verksamhetsmiljö som utnyttjar ny teknik, till exempel automation och robotteknik, har systematiskt utvecklats och tillgången till data förbättrats så att innovationer och information kan utnyttjas fullt ut och ny kompetens utvecklas för att stärka hållbar tillväxt och den nationella konkurrenskraften. Målet med förnyelserna och utvecklingen är att förbättra servicen.

Enligt en [bedömningspromemoria](#) om taxilagstiftningen har det framkommit missförhållanden i reformen av taxilagstiftningen, och avsikten är att problemen ska åtgärdas under 2020. Avregleringen har ökat utbudet på nya typer av tjänster, men också ökat osäkerheten när det gäller tillgången till tjänsterna och tjänsternas tillförlitlighet.

Växthusgasutsläppen från trafiken har inte minskat i den målsatta omfattningen. Enligt Statistikcentralens [preliminära uppgifter](#) ökade utsläppen från trafiken med nästan två procent 2018 (det senaste statistikförda året). Antalet personbilar med alternativ drivkraft av alla första registreringar [har enligt Transport- och kommunikationsverket](#) ökat mycket snabbt i Finland under de senaste två åren (5,7 % 2018, 8,8% 2019), men det totala antalet sådana bilar är fortfarande litet. De styrmetoder och modeller för prissättning av trafiken som tillämpas för närvarande har inte lett till tillräckliga förändringar i bilparken eller trafikens utveckling i förhållande till målen. Beredningen av en färdplan för fossilfria transporter och en miljö- och klimatstrategi för IKT-branschen har inletts för att minska utsläppen.

En reform av lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation har under berättelseåret beretts för att främja tillgången till bredbandsnät och kommunikationstjänster, tillgänglighetsanpassade tjänster och slutanvändarens rättigheter, och beredningen fortsätter 2020. Reformen ska bland annat påskynda byggandet av supersnabba kommunikationsförbindelser på minst 100 megabit per sekund (MBit/s) och höja minimihastigheten för samhällsomfattande bredbandstjänster till fem megabit per sekund (Mbit/s) från nuvarande två megabit per sekund. Åtgärderna stödjer också distributionen av medieinnehåll och tillgången till innehållet.

Effektmål: Genom utnyttjande av information uppkommer ny affärsverksamhet samt användarorienterade och tillförlitliga tjänster. Prioriteringar inom förvaltningsområdet som förverkligar effektmålen är utnyttjandet av information och affärsmöjligheter samt förtroendet för de digitala tjänsterna.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Samarbetet inom trafik- och transportsektorn och i synnerhet utnyttjandet av rese- och företagsinformation, utvecklingen av ny affärsverksamhet, digitaliseringen av logistik och hamnar samt tillgången till säkerhetsinformation har utökats. Arbetet för att öka tillgången till information och möjligheterna att dela den samt för att utveckla en människocentrerad dataekonomi i hela EU har förbättrat förutsättningarna för databaserad affärsverksamhet.

Förutsättningarna för att utnyttja automation och robotteknik och förutsättningarna för ett trafiksystem som vilar på interoperabel och generell kommunikationsteknik har förbättrats och utvecklingen av internationell automationsfrämjande lagstiftning har avancerat betydligt inom alla transportformer. Utvecklingsarbetet har möjliggjort försök i svåra förhållanden i sjöfarten, vägtrafiken och med drönare. Resultaten har kunnat utnyttjas i synnerhet i utvecklingen av lagstiftningen. Den nya vägtrafiklagen bidrar också till beredskapen inför de möjligheter som automatisering och digitalisering medför, samtidigt som den förbättrar trafiksäkerheten, gör trafiken smidigare och förnyar systemet med straff för trafikförseelser. Den reviderade lagen träder i kraft den 1 juni 2020.

Den finländska lagstiftning som tangerar informations- och kommunikationsteknik är progressiv, och den juridiska miljön stöder utveckling och tillämpning av ny teknik. Mätt med dessa indikatorer intar Finland plats två och tre i Digitaliseringsbarometern 2019. Enligt den skyldighet som föreskrivs i lagen om transportservice har tillhandahållarna av mobilitetstjänster gjort uppgifterna om rutter, tidtabeller och priser tillgängliga i NAP (National Access Point), den nationella katalogen med mobilitetstjänster. Skyldigheten har bland annat bidragit till utvecklingen av dataekonomi och möjliggjort nya typer av transporttjänster, även om det förekommit problem med insamlandet av uppgifter för NAP-tjänsten. Inom logistiksektorn har Finland i synnerhet arbetat för införandet av den elektroniska fraktsedeln (eCMR) och digitaliseringen av hamnanmälningar och logistikinformation. Enligt Digitaliseringsbarometern 2019 utnyttjar företagen massdata i något högre grad än tidigare. I transport- och speditorsbranschen har antalet företag som utnyttjar massdata fördubblats på två år. Digitaliseringsbarometern 2019 visar att Finland håller på att falla efter jämförelseländerna när det gäller digitaliseringens effekter på den ekonomiska tillväxten.

Finland hör fortfarande till de främsta länderna i världen när det gäller informationssäkerheten, men företagens beredskap inför digitala säkerhetshot har i många branscher upplevts vara otillräcklig. Den kritiska infrastrukturen måste också tryggas bättre och särskild uppmärksamhet bör fästas vid beredskapen på kommunivå. Allmänhetens medvetenhet om och metoder för att hantera sina egna uppgifter inom ramen för EU:s allmänna dataskyddsförordning har ökat. Finland har under sitt EU-ordförandeskap tagit fram principer för att främja en förtroendebaserad, människocentrerad dataekonomi.

Effektmål: Trafik- och kommunikationsnäten skapar förutsättningar för utveckling och förnyelse i samhället. Prioriteringar inom förvaltningsområdet som förverkligar effektmålen är trafik- och kommunikationsnäten samt finansieringen och den ekonomiska styrningen av trafiksystemet.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Målen för trafikledernas skick uppnåddes huvudsakligen. Antalet landsvägs- och järnvägsbroar i dåligt skick har fortsatt öka. En avsevärd del av landsvägsbroarna är så gamla att de behöver totalrenoveras och finansieringen för bastrafikledshållningen räcker inte för att åtgärda det eftersatta underhållet av broarna. Antalet belagda vägar i dåligt skick har ökat sedan 2018. Ökningen var ändå mindre än väntat och målet för 2019 uppnåddes. Antalet belagda vägar i dåligt skick har ökat allt snabbare utanför det livligt trafikerade nätet och på en del av de mindre trafikerade vägarna utförs endast lagningsåtgärder. Antalet fasta säkerhetsanordningar i dåligt skick i farlederna för handelssjöfarten minskade klart. Målen för rese- och transportkedjorna uppnåddes. Antalet förseningar i järnvägstrafiken orsakade av banhållningen minskade i synnerhet i fjärrtrafiken. Finansieringen för programmet för det eftersatta underhållet har möjliggjort reparationer och förbättringar av kritiska punkter i bannätet. Väntetiden inom vintersjöfarten understeg målnivån på fyra timmar med bred marginal.

Tabell 16. Trafikledsnätets servicenivå
utfall år 2017 och 2018, mål och utfall år 2019

	2017	2018	Mål 2019	2019
Trafikledernas skick				
Landsvägs- och järnvägsbroar i dåligt skick, antal	734	820	800	853
Belagda vägar i dåligt skick (det livligt trafikerade nätet/annat nät), kilometer	728/5910	853/6163	1100/7020	992/6719
Fasta säkerhetsanordningar i dåligt skick i farleder för handelssjöfarten längs kusten och på inre vattenvägar, procent	8,9	8,8	8	6,5
Rese- och transportkedjornas funktion				
Förseningar i fjärrtrafiken orsakade av banhållningen, maximalt procent (andel tåg som var 5 minuter försenade vid ankomsten till ändstationen)	8,7	9,1	9,0	7,4
Förseningar i närtrafiken orsakade av banhållningen, maximalt procent (andel tåg som var 3 minuter eller mer försenade vid avgångs- eller ändstationen)	3,2	3,7	3,6	3,6
Väntetid inom vintersjöfarten, timmar i genomsnitt	3,91	4,28	4,0	2,5

Källa Trafikledsverket

Nivåhöjningen på 300 miljoner euro för finansieringen av bastrafikledshållningen från och med 2020 möjliggör i fortsättningen en bättre kontroll över det eftersatta underhållet i trafikledsnätet. Det finns stora förväntningar på investeringar som såväl säkerställer som förbättrar den dagliga servicenivån. I och med den permanent höjda finansieringsnivån kan behoven uppfyllas på lång sikt. Den riksomfattande 12-åriga trafiksystemplanen (Trafik 12) som är under beredning görs långsiktigare och mer övergripande för att öka genomslaget. Trafiksystemplanen ska vid in-gången av varje regeringsperiod ses över och samordnas med planen för de offentliga finanserna samt vid behov ses över då planen för de offentliga finanserna ändras.

I enlighet med finanspolitiska ministerutskottets beslut av den 10 september 2019 inledde kommunikationsministeriet förhandlingar om att bilda projektbolaget Entimmeståget till Åbo och projektbolaget Finlandsbanan. Den 13 februari 2020 uppnåddes samförstånd om att bilda projekt-bolag för planeringen av Finlandsbanan och Entimmeståget till Åbo och om de olika parternas finansiella bidrag.

Den totala tillgången till det fasta kommunikationsnätet är god och omfattar 93 procent av hushållen. Också mobilnätet är mycket omfattande med en täckning på 99,9 procent. Det finns dock fortfarande brister både i städer och glesbygdsområden när det gäller täckningsgraden för det supersnabba fasta bredbandet med en hastighet på minst 100 megabit per sekund (Mbit/s). I hela landet har 58 procent av alla hushåll tillgång till detta bredband (läget den 31 december 2018). År 2019 tog flera städer i bruk de första 5G-näten, som möjliggör snabbare trådlösa för-bindelser än för närvarande och dataöverföring med ökad synkroni och tillförlitlighet. 5G-näten väntas också ge upphov till nya tjänster och affärsmöjligheter.

Tabell 17. Bredbandsutveckling (bredband i det fasta nätet och mobilnätet)

Bredband i det fasta nätet	2016	2017	2018	2019
Område med tillgång till anslutningar, procent av hushållen (DL ≥ 2 Mbit/s)	-	92	93	93
Mobilnätet				
Område med tillgång, procent av hushållen	99,9	99,9	99,9	99,9

Källa Transport- och kommunikationsverket

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Kommunikationsministeriets bokslut för 2019](#)

[Transport- och kommunikationsverkets bokslut 2019](#)

[Trafikledsverkets bokslut 2019](#)

[Meteorologiska institutets bokslut 2019](#)

10 Arbets- och näringsministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **59 715 mn €**

- Arbets- och näringsministeriets andel **3 243 mn €**

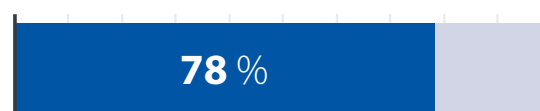

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 644 mn €
- Överföringsutgifter 1 657 mn €
- Investeringsutgifter 225 mn €
- Övriga utgifter 5 mn €

Användningsgrad för anslagen

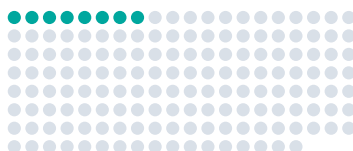
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk **totalt 73 084 årsverken**

- Arbets- och näringsministeriet **8 027 årsverken**

Ämbetsverk **8** ST.

- Geologiska forskningscentralen
- Patent- och registerstyrelsen
- Säkerhets- och kemikalieverket
- Innovationsfinansieringscentret Business Finland
- Energimyndigheten
- Konkurrens- och konsumentverket
- NTM-centralernas och TE-byråernas utvecklings- och förvaltningscenter
- NTM-centraler 15 st. och deras underlydande TE-byråer

Fonder **3** ST.

- Statsgarantifonden
- Försörjningsberedskapsfonden
- Kärnavfallshanteringsfonden

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **5** ST.

- Finnvera Abp
- Finlands Industriinvestering Ab
- Teknologiska forskningscentralen VTT Ab
- Finlands Malmförädling Ab
- Business Finland Oy

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Arbetsstillfredsställelse, skala 1–5

3,62

Bedömning av arbetshälsan, skala 4–10

7,98

10.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Den måttliga ekonomiska tillväxten fortsatte under berättelseåret med en uppskattad takt på 1,5 procent, vilket i stora drag motsvarar nivån 2018. Konjunkturförväntningarna sjönk under slutet av året. Den internationella efterfrågan försvagades. Skillnaderna mellan branscherna var dock stora: till exempel i elektronik- och elindustrin ökade omsättningen under det första halvåret och antalet nya beställningar ökade kraftigt också på hösten. Omsättningen har också utvecklats positivt i maskin- och metallindustrin, medan utsikterna för metallförädlingsindustrin har försämrats sedan slutet av 2018.

De ekonomiska utsikterna påverkas fortfarande av risken för eskalerande handelskonflikter och den geopolitiska osäkerheten. Trots att handelskonflikten mellan Förenta staterna och Kina, som redan pågått i mer än ett och ett halvt år, trappades ned och Storbritanniens utträde ur EU bekräftades var riskerna i anslutning till världsekonomin, dess stabilitet och avtalsbaserade växelverkan fortsättningsvis relativt höga. När efterfrågan på exportmarknaden sjunker är Finlands ekonomiska tillväxt helt beroende av inhemsk efterfrågan och den offentliga sektorns åtgärder.

Företagens tillgång till finansiering är generellt sett god i Finland. Bankregleringen blir allt striktare. Även i fortsättningen kommer det att råda brist på säkerheter. Till följd av striktare bankreglering och näringsstrukturen i Finland (kryssningsfartyg, telekommunikation, skog) spelar den offentliga exportfinansieringen en viktig roll. Kapitalinvesteringsmarknaden i Finland och i synnerhet utbudet på venture capital-finansiering har utvecklats gynnsamt under det senaste årtiondet, vilket bland annat återspeglas i en breddad finansieringsbas och ett inflöde av utländskt kapital till finländska företag.

Sysselsättningsgraden fortsatte stiga och arbetslöshetsgraden sjönk ytterligare. Genom den positiva sysselsättningsutvecklingen uppfylldes regeringen Sipiläs mål – en sysselsättningsgrad på 72 procent i slutet av regeringsperioden. Den minskande arbetslösheten och den ökande efterfrågan på arbete har medfört matchningsproblem, och i många regioner och branscher har det blivit allt svårare att hitta tillräckligt med kompetent arbetskraft. En fortsatt trend är också omvälvningen på arbetsmarknaden, som gör det nödvändigt att utveckla de offentliga tjänsterna och lagstiftningen för att de ska motsvara de allt mer splittrade arbetsformerna. Den reform av tillväxttjänsterna som bereddes under den avslutade valperioden och regeringens relaterade propositioner förföll, och den planerade överföringen av arbetskraftstjänsterna till landskapens ansvarsområde blev inte av. Staten, i praktiken Närings-, trafik- och miljöcentralerna och arbets- och näringsbyråerna, ansvarar fortsättningsvis för att ordna den offentliga arbetskrafts- och företags servicen. Statsminister Rinnes regering inledde och statsminister Marins regering fortsätter beredningen av åtgärder för att öka sysselsättningen.

De faktorer som tydligast påverkar regionutvecklingen, regionstrukturen och livskraften är befolkningens åldersstruktur och koncentrerings till de största städerna. Huvudstadsregionens betydelse som ekonomisk motor ökar ständigt. Enligt färsk befolkningsprognoser väntas urbaniseringen fortsätta under de närmaste åren. Befolkningen åldras och nativiteten sjunker, vilket försämrar försörjningskvoten i alla regioner. Befolkningen i arbetsför ålder minskar till följd av flyttningsrörelsen och pensionsavgångarna, vilket försämrar tillgången till arbetskraft och därigenom regionernas konkurrenskraft. Även distributionen av utbildningsmöjligheter och tillgången till kompetent arbetskraft påverkar regionernas utveckling.

Med tanke på regionutvecklingen blir det allt viktigare att identifiera hur läget är i olika typer av regioner och inrikta och skräddarsy platsbaserade åtgärder. Arbets- och näringsministeriets redskap för att påverka utvecklingen är dels att revidera lagstiftningen om regionutveckling, verkställa regionutvecklingsbeslutet och påverka EU:s region- och strukturpolitik, dels strukturfondsprogrammen, stadspolitiken och fungerande arbetskrafts- och företagstjänster.

Energisektorn präglas av en tydlig strävan efter en klimatneutral ekonomi, bland annat genom ökad användning av utsläppsfria energiformer. Andelen förnybar, varierande produktion ökar i synnerhet tack vare vindkraften. Även kärnenergis andel ökar i och med kraftverksenheten Olkiluoto 3 som kommer att tas i bruk. Samproduktionen av el och värme har i hög grad byggt på stenkol och brännstovv. Stenkolförbudet och energitorvens svaga konkurrenskraft till följd av utsläppshandeln påskyndar också fjärrvärmens omvandling. Olika värmepumpar och integrerade energilösningar blir vanligare. Landet elektrifieras och också därför är det viktigt att utveckla en intelligent elmarknad. Avregleringen av Finlands och Baltikums elmarknader vid ingången av 2020 har öppnat upp för nya möjligheter.

Strävan efter kostnadseffektiva och verkningsfulla klimatneutrala lösningar framhävs också mer generellt i genomförandet av klimatpolitiken. Ett exempel är industribranschernas färdplaner. För ett skifte i den energiintensiva industrin krävs nya tekniska lösningar. Samtidigt är det fortfarande viktigt att främja energieffektiviteten genom frivilliga arrangemang.

10.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

- 1 Beredskap saknas inför omvälvningarna i arbetslivet**
 Matchningsproblemen på arbetsmarknaden har ökat och den bristande tillgången till arbetskraft försämrar företagets tillväxtmöjligheter. Åtgärderna i regeringsprogrammets sysselsättningspaket bemöter matchningsproblemet och säkerställer tillgången till kompetent arbetskraft. Förberedelserna inför förnyandet av de sysselsättningsfrämjande tjänsterna inleddes 2019 (lönesubventionsreformen, kommunförsöken inom sysselsättning, utvecklingen av ungdomsgarantin, satsningarna på korta arbetslivsorienterade utbildningar samt arbetet med att förnya det kontinuerliga lärandet, beredningen av åtgärder som stöder internationell rekrytering, utvecklingen av läroavtalsutbildningen och omställningsskyddet samt andra åtgärder till stöd för matchningen och tillgången till arbetskraft).
- 2 Exportfinansieringsmarknadens funktion störs**
 Statens befogenheter för exportfinansiering har höjts och ansvarsstocken växer. Riskerna är att buffertfondmedlen som uppgår till cirka 1,45 miljarder euro inte räcker till för att täcka eventuella säkerhets- och borgensförluster även om Finnvera Abp:s och statsgarantifondens buffertmedel enligt riskbedömningskalkylerna är tillräckliga. För att upprätthålla riskberedskaperna utvecklar man Finnveras riskhanteringssystem och upprätthåller och samlar tillräckliga buffertmedel och buffertfonder, och Statskontoret vidtar skyddsarrangemang för ränteutjämning vid stora exportprojekt. Tillväxtutsikterna i världsekonomin har försämrats, vilket kan påverka sannolikheten för att risker i exportgaranti-verksamheten realiserar.
- 3 Innovations- och näringspolitiken tappar effekt och förmåga att reagera på näringslivets behov**
 Business Finland-reformen misslyckas, vilket leder till att personal- och kundnöjdheten minskar och de offentliga åtgärdernas effekt på forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten, ekosystemutvecklingen och internationaliseringen försvagas. Riskberedskaperna upprätthålls genom aktiv resultatstyrning och vid behov snabba korrekturåtgärder.
- 4 Begränsningarna i utnyttjandet av biomassa har stora konsekvenser för skogs- och energisektorerna**
 I EU har bestämmelser trätt i kraft som påverkar utnyttjandet av skogsbiomassa i skogsindustrin och produktionen av biobränslen och energi. Det centrala målet i EU:s bioekonomiska strategi bör vara att öka mervärdet i bioekonomin. Riskberedskaperna upprätthålls genom att man försöker ta sig an frågan ur ett alleuropeiskt perspektiv. De regionala skillnaderna i biomassa och skillnaderna i användningsbehovet, inte skogsaspekten, framhävs.

↑ Sannolikhet ↓	Nästan säker				
	Sannolik				
	Möjlig			1 – 4	
	Osannolik				
		Obetydlig	Måttlig	Betydande	Kritisk
		← Konsekvens →			

10.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Finland utvecklas till ett konkurrenskraftigt land att arbeta och idka företagsverksamhet.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Finlands placering i konkurrenskraftsjämförelser förblev oförändrad i relation till jämförelseländerna. Sysselsättningen förbättrades liksom i andra länder, med utvecklingen vände i slutet av året. Arbetets låga produktivitet och den långsamma förnysetakten i ekonomin ger anledning till oro.

Finlands innovationssystem får vanligen ett gott betyg i internationella jämförelser, men flaskhalsar uppstår ofta då innovationerna ska införas snabbt och tillämpas omfattande. Genom ytterligare satsningar på forskning och utveckling stärks företagets förnyelse, som också stöds av en omriktning av systemet med företagsstöd. Omfattande och kontinuerlig kompetensutveckling har blivit allt viktigare. En större del av resultaten av utvecklingen i den globala ekonomin bör tillfalla det finländska värdeskapandet och arbetet. Det är viktigt att utnyttja tillväxtpotentialerna i omvälvningen i klimat- och energisektorn för att minska kostnadsbelastningen. Balans i den offentliga ekonomin och starkare hållbara tillväxtutsikter behövs för att stimulera investeringarna, förnyelsen av ekonomin och sysselsättningsutvecklingen.

Tabell 18. Finland utvecklas till ett konkurrenskraftigt land att arbeta och idka företagsverksamhet

utfall år 2017 och 2018, mål och utfall år 2019

	2017	2018	Mål 2019	2019
Placering i WEF:s (World Economic Forum) konkurrenskraftsbedömning	10.	11.	< 10.	11
WEF, poäng (0–7)*	5,4	-	> 5,4	-
WEF, poäng (0–100)*	80,3	-	> 80	80,2
Placering i IMD:s (Institute for Management and Development) konkurrenskraftsbedömning	15.	16.	< 15.	15.

* WEF:s poängsättningssystem har ändrats och siffror enligt samma skala finns inte tillgängliga för alla år

Effektmål: Innovationssystemet förnyas och Finland hålls med bland innovationsledarna.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Finland behöll sin plats bland innovationsledarna i den internationella jämförelsen [European Innovation Scoreboard 2019](#). Finlands styrkor är det kontinuerliga lärandet, antalet internationella vetenskapliga sampublicationer och antalet internationella patentansökningar (PCT) jämfört med genomsnittet i EU-länderna.

Mätt i forsknings- och utvecklingsintensitet (forsknings- och utvecklingsutgifternas andel av bruttonationalprodukten) har Finland förlorat sin världsledande ställning ([OECD Main Science and Technology Indicators](#)). År 2008 var Finland på andra plats (forsknings- och utvecklingsutgifternas andel av bruttonationalprodukten 3,55 %), men 2017 på elfte plats (2,76 %). Världsledarna är Sydkorea (4,55 %) och Israel (4,54 %). Av de europeiska länderna investerar Sverige (3:e plats), Schweiz (4:e plats), Österrike (7:e plats), Danmark (8:e plats) och Tyskland (9:e plats) relativt sett mer i forsknings- och utvecklingsverksamhet. Under 2017 började forsknings- och utvecklingsutgifterna öka efter flera års nedgång. Enligt Statistikcentralens uppskattningar förblev de reella utgifterna 2019 på samma nivå som 2018.

Den statliga finansieringen för forsknings- och utvecklingsverksamhet ökade med cirka 40 miljoner euro jämfört med 2018. Största delen gick till universitetens basfinansiering och finansieringen för Finlands Akademi, och riktades huvudsakligen till allmänt främjande av vetenskap. Finansieringen för industriell produktion och teknikfrämjande minskade med cirka 11 miljoner euro jämfört med 2018. I enlighet med regeringsprogrammet utökades Business Finlands finansieringsfullmakter för forsknings- och innovationsverksamhet i budgeten 2020. Det här möjliggör mer samarbete mellan företag, högskolor och forskningsorganisationer. Samarbetet stöder överföringen av kompetens som uppstår i forskningen till företagen för utveckling av produkter och tjänster, vilket stöder företagens förnyelse och tillväxt och höjer produktiviteten.

Tabell 19. Innovationssystemet förnyas och Finland hålls med bland innovationsledarna

utfall år 2017 och 2018, mål och utfall år 2019

	2017	2018	Mål 2019	2019
De totala utgifterna för forskning och utveckling, miljarder euro	6,0	6,4	7,0	6,6
Forsknings- och utvecklingsutgifternas andel av bruttonationalprodukten, procent	2,7	2,75	2,9	2,72
Statens forsknings- och utvecklingsfinansiering, miljarder euro	1,8	1,95	2,0	1,99
Statens forsknings- och utvecklingsfinansiering, andel av bruttonationalprodukten, procent	0,80	0,83	0,84	0,82
EU:s Innovation Scoreboard, placering	3.	3.	3.	2.

Effekt mål: Utvecklingen gällande sysselsättning, arbetslöshet och ekonomisk tillväxt är positiv.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Arbetslöshetsgraden sjönk från 7,4 procent till 6,7 procent då målet var 7,5 procent. Sysselsättningsgraden steg till 72,6 procent då målet var 71,9 procent (*Statistikcentralens arbetskraftsundersökning 2019*). Måluppfyllelsen för de ovannämnda huvudmålen överträffade målsättningarna tack vare sysselsättningsåtgärderna och den fortsatt positiva allmänna konjunkturutvecklingen. Satsningarna på långtidsarbetslösa bar frukt, men målen för den ekonomiska tillväxten och kortvarig arbetslöshet uppnåddes inte. Dessutom har matchningsproblemen fortsatt öka.

Den målsatta andelen verksamhetsställen med rekryteringsproblem var högst 33 procent. Det slutliga utfallet var ännu okänt när årsberättelsen utarbetades, men medeltalet för årets tre första kvartal och det sista kvartalet 2018 var 44 procent, vilket innebär att målet inte uppnåddes.

Antalet svårssysselsatta var i genomsnitt 142 750 personer, vilket klart understiger det målsatta maximiantalet (*Arbetsförmedlingsstatistiken*). Åtgärderna för att minska långtidsarbetslösheten var lyckade, och den fortsatt positiva allmänna ekonomiska utvecklingen bidrog till måluppfyllelsen. Inflödet till arbetslöshet i över tre månader var i genomsnitt 43 procent av de inledda arbetslöshetsperioderna då målet var högst 32 procent. Målet för denna indikator uppnåddes inte. Motsvarande inflödesindikator för unga och invandrare uppnåddes inte heller. Ungas inflöde till arbetslöshet i över tre månader var 31,9 procent (mål högst 20 %) och invandras 44,4 procent (mål högst 36 %). Åtgärderna har eventuellt inriktats för aktivt på långtidsarbetslösa medan kortvariga arbetslöshetsperioder fått mindre uppmärksamhet.

Antalet nya företag som uppstått genom olika finansieringsåtgärder har sammanförts från flera olika åtgärder, och uppgifterna om utfallet fanns inte tillgängliga när årsberättelsen utarbetades. Enligt preliminära uppföljningsdata uppfylldes inte målet på 8 500 nya företag som inlett sin verksamhet med hjälp av en åtgärd som omfattas av indikatorn, utan utfallet ser ut att bli cirka 1 000 företag färre.

Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020 – strukturfondsprogrammet för Finland har avancerat planenligt. I slutet av året var 72 procent av den tillgängliga finansieringen bunden (mål minst 85 %), vilket innebär att målet för bevillningsfullmaktens grad av bundenhet inte uppnåddes. Detta förklaras delvis av att fullmakterna förhandsbudgeterades från 2020 till 2019. Vid en jämförelse av betalningsgraden på EU-nivå har Finland behållit sin ledande ställning bland medlemsstaterna i fråga om båda fonderna (ERUF och ESF).

Strukturfondsprogrammet genomfördes på ett balanserat och resultatrikt sätt i alla regioner. Enligt målnivåerna som programmets uppföljningskommitté justerade på sommaren eftersträvas bland annat 10 500 nya arbetstillfällen och 600 nya företag fram till 2023. Vid utgången av året hade 7 917 nya arbetstillfällen och 414 nya företag uppstått. Eftersom de så kallade resultatramsmålen (sammanlagt 17 stycken) uppställda till utgången av 2018 uppnåddes kunde resultatreserven på sex procent som var bunden till måluppfyllelsen tas in i programmets finansieringsram för 2019.

Antalet platser anvisade för flyktingar i kommunerna var 1 367 stycken medan målet var minst 3 200. Även om det uppställda målet inte uppnåddes har nätet av kommuner som tar emot flyktingar förblivit stort. Antalet platser anvisade för kvotflyktingar i kommunerna var större än antalet kvotflyktingar som kom till Finland, och därför indelades flyktingkvoten i regionala kvantitativa kvoter för att styra en jämn placering av kvotflyktingar i alla regioner. En del platser i kommunerna utnyttjades inte eftersom önskemålen hos dem som fått uppehållstillstånd och förläggningarnas läge inte alltid stämde överens med de platser som förhandlats fram för flyktingar i kommunerna. Antalet personer som får uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd har också minskat jämfört med åren innan.

Tabell 20. Utvecklingen gällande sysselsättning, arbetslöshet och ekonomisk tillväxt är positiv

utfall år 2017 och 2018, mål och utfall år 2019

	2017	2018	Mål 2019	2019
Arbetslöshetsgrad, procent	8,6	7,4	7,5	6,8
Sysselsättningsgrad, procent	69,6	71,7	71,9	72,6
Förändring av bruttonationalprodukten, procent	3,1	1,7	2,2	1,6*

*FM, ekonomisk översikt, vintern 2019

Effekt mål: De offentliga satsningarna på energiteknik ökar.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Business Finland finansierade energirelaterade projekt med cirka 121 miljoner euro. Beloppet minskade med 30 miljoner euro jämfört med året innan, bland annat på grund av slumpmässig variation och för att tidsbestämda finansieringsinstrument upphörde.

De innovationsprojekt i energisektorn som Business Finland har finansierat sedan ingången av 2014 har uppskattats generera nästan 2 900 arbetstillfällen och nästan 1,5 miljarder euro i intäkter fram till utgången av 2019. De har haft en betydande utsläppsminskande effekt i Finlands energisektor. Växthusgasutsläppen i energisektorn har minskat från cirka 60 miljoner ton CO₂-ekvivalenter 2010 till cirka 40 miljoner ton CO₂-ekvivalenter 2017. Projekten har också förbättrat förutsättningarna för att trygga försörjningsberedskapen och öka kostnadseffektiviteten i energisystemet.

Smart Otaniemi, som lanserades 2018 och som bygger upp ett ekosystem för innovationer genom att sammanföra experter, företag, teknik, pilotprojekt och byggstenar för en intelligent energisektor, utvidgade sin verksamhet avsevärt. Finansieringsbesluten för den andra fasen fattades 2019. Ekosystemet bestod av 70 företag och sex forskningsinstitut och universitet. Dessutom fick tillväxtmotorerna Flexens (Smart Energy Åland) och Compensate (kompensering av koldioxidutsläpp) finansiering och har inlett sin verksamhet.

Tabell 21. De offentliga satsningarna på energiteknik ökar
utfall år 2017 och 2018, mål och utfall år 2019

	2017	2018	Mål 2019	2019
Offentliga satsningar på energiteknik, miljoner euro	61,7	42,4	> 42,4	*

*Uppgifter tillgängliga hösten 2020

11 Social- och hälsovårdsministeriet

Andel av statsbudgeteten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **59 715 mn €**

- Social- och hälsovårdsministeriets andel **15 161 mn €**

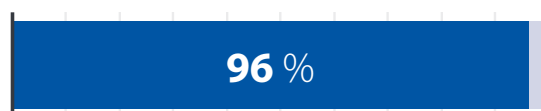

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 260 mn €
- Överföringsutgifter 14 331 mn €
- Investeringsutgifter 0 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

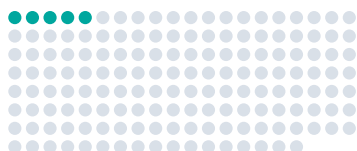
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk **totalt 73 084 årsverken**

- Social- och hälsovårdsministeriet **3 708 årsverken**

Ämbetsverk **5** ST.

- Strålsäkerhetscentralen STUK
- Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea
- Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården
- Besvärskommittén för social trygghet
- Institutet för hälsa och välfärd

Fonder **0** ST.

- Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **2** ST.

- Alko Ab
- STUK International Ab

11.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Enligt statistiken har finländarna kontinuerligt blivit allt friskare och mår allt bättre. Det finns ändå skillnader mellan olika socioekonomiska grupper, kön, befolkningsgrupper och geografiska områden. Utsattheten anhopas hos samma personer och i samma områden. Den ökande polariseringen leder till skillnader mellan befolkningsgrupperna i upplevelser av otrygghet och vilka saker som upplevs som hotfulla. Till följd av den snabba tekniska utvecklingen och den ökande livslängden uppstår skilda tekniska verkligheter i samhället.

Digitaliseringen, robottekniken, den artificiella intelligensen och den övriga tekniska utvecklingen förändrar de globala värde- och förtjänstkedjorna. En fortsatt långsam ekonomisk tillväxt förutspås även för 2020-talet. Befolkningen åldras, antalet personer i arbetsför ålder minskar och nativiteten sjunker. En utveckling som är negativ för välfärdssamhället kan i framtiden förebyggas med hjälp av arbetskraftsinvandring och längre yrkesbanor. På lång sikt måste arbets-, försörjnings- och välfärdsstrukturerna kritiskt bedömas.

Det viktigaste är att värna om människornas arbets- och funktionsförmåga och tillräcklig service och omsorg. Det centrala målet för det pågående programmet Framtidens social- och hälsocentral är att flytta fokus i verksamheten till förebyggande och föregräpande arbete och se till att tjänsterna är sektorsövergripande och interoperabla. Samtidigt dämpar man kostnadsökningen och bemöter de utmaningar som samhällsförändringarna medför.

På grund av omvälvningen i arbetslivet är det centralt att stödja sysselsättningen, företagandet, aktiviteten, initiativförmågan, delaktigheten och det livslånga lärandet. Balansen mellan individens rättigheter och skyldigheter samt principerna och värderingarna för den sociala tryggheten bör diskuteras.

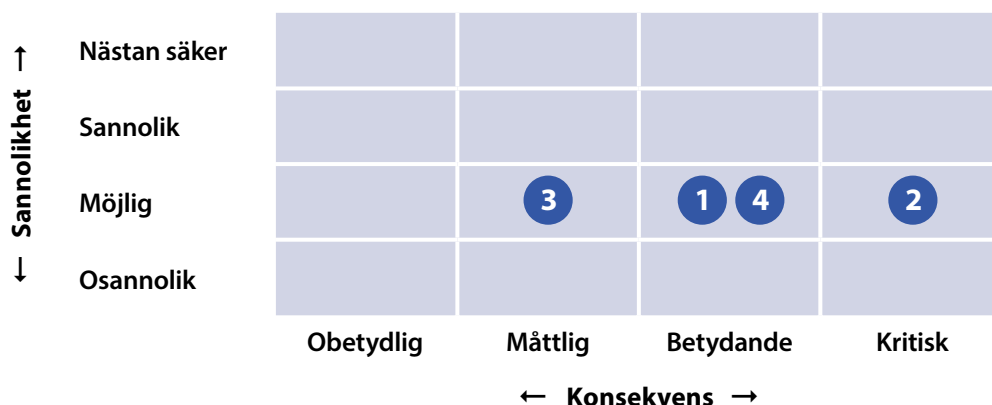
Genom att uppnå en sysselsättningsgrad på 75 procent kan en hållbar finansiell bas säkerställas för att minska ojämlikheten. Det är viktigt att öka utbudet och efterfrågan på arbetskraft och lösa matchningsproblemet. Den tekniska utvecklingen förändrar olika branscher kraftigt och skapar samtidigt nya arbetsuppgifter. Målet för det nya utvecklingsprogrammet för arbetet och välbefinnandet i arbetet är att som Finlands konkurrensförordel stärka en arbetskultur baserad på samarbete och förtroende och att göra Finland till en ledande utvecklare av arbetslivsinnovationer under den digitala tidsåldern. Ett program för arbetsförmåga hjälper partiellt arbetsföra att sysselsättas. Programmet ska ta fram kundorienterade servicekedjor och i reformen av den sociala tryggheten säkerställa att förmånerna och tjänsterna för partiellt arbetsföra bidrar till att dessa personer övergår till arbetslivet och stannar kvar där.

Jämställdheten mellan könen har förbättrats. Det finns fortfarande utmaningar i synnerhet i fråga om lika lön och kvinnornas ställning i arbetslivet, där atypiska anställningar är vanligast bland kvinnor.

Våldet och hatretoriken mot kvinnor har delvis flyttat över till nätet. Regeringsprogrammet innehåller cirka 70 åtgärder som främjar jämställdheten mellan könen. Som bäst bereds regeringens jämställdhetsprogram, som är ett viktigt verktyg i regeringens jämställdhetspolitik. Genom att förbättra kvinnornas ställning kan man eventuellt också höja nativiteten.

11.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

- 1 Ojämligheten och marginaliseringen ökar**
 Det centrala målet för programmet Framtidens social- och hälsocentral är att flytta fokus i verksamheten till förebyggande och föregripande arbete och se till att tjänsterna är sektorsövergripande och interoperabla. De regionala särdragen och utmaningarna i befolkningens hälsa och funktionsförmåga beaktas i styrningen av social- och hälsovården.
- 2 Den nuvarande nivån på tjänster och förmåner kan inte upprätthållas när arbets- och befolkningsstrukturen förändras**
 På grund av omvälvningen i arbetslivet är det centralt att stödja sysselsättningen, företagandet, aktiviteten, initiativförmågan, delaktigheten och det livslånga lärandet. I arbetet utnyttjas resultaten från den föregående regeringsperiodens projekt för en totalreform av grundskyddet och aktiviteten. Servicekedjornas funktion, bedömningen av servicebehoven och utnyttjandet av digitaliseringen bör granskas på nytt.
- 3 Genomförandet av social- och hälsovårdsreformen fördröjs eller man misslyckas med att nå målen**
 Regeringen Sipiläs social- och hälsovårdsreform kunde inte genomföras. Målet med den nya regeringens beredning är att säkerställa tillgången till högklassig primärvård och socialservice i rätt tid. Före verkställigheten av lagstiftningen och strukturreformen stöds utvecklingsarbetet med statsunderstöd.
- 4 Reformen av social- och hälsovårdens informationssystem och den nya tekniken fördröjs**
 Förnyandet av social- och hälsovårdens informationssystem och teknik integreras i den övriga verksamhetsutvecklingen för att säkerställa investeringsnyttan (bland annat statsunderstödsutlysningar 2020, informationsledningsprogrammet TOIVO, utveckling av Kanta-tjänsterna).

11.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

De nya effektmålen och indikatorerna i social- och hälsovårdsministeriets koncernstrategi godkändes sommaren 2019. Därför rapporteras verksamhetsområdets resultat utifrån dessa nya effektmål. I utvärderingen har man beaktat såväl den långsiktiga utvecklingen som de senaste åtgärderna. För indikatorerna rapporteras förutom de senaste årens uppgifter om möjligt även siffrorna för 2009 eller 2013 för att belysa utvecklingen under en längre tidsperiod.

Utgifter för den sociala tryggheten och hälso- och sjukvården

Största delen av finansieringen för social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde går till den sociala tryggheten och hälso- och sjukvården, som på många sätt påverkar alla förvaltningsområdets effektmål. Statistiken för 2019 över utgifterna för den sociala tryggheten och hälso- och sjukvården är ännu inte tillgänglig, utan de senaste uppgifterna gäller 2018.

Enligt Statistikcentralen uppgick [den offentliga sektorns socialskyddsutgifter](#) 2018 till 56,6 miljarder euro, vilket var cirka 45,5 procent av den offentliga sektorns totala utgifter. Ökningen jämfört med året innan var 1,9 procent. För finansieringen står arbetsgivarna och de försäkrade via socialskyddsfonderna samt kommunerna och staten med skattemedel. De offentliga utgifterna för hälso- och sjukvården uppgick enligt Statistikcentralen till 16,4 miljarder euro 2018. Ökningen jämfört med året innan var 3,4 procent.

Den största utgiftsposten i den sociala tryggheten är ålderdomsrelaterade utgifter, som 2018 utgjorde över 56 procent av socialskyddsutgifterna. De ålderdomsrelaterade utgifternas andel har tydligt ökat under hela 2000-talet från cirka 40 procent i början av millenniet. Ålderspensionerna utgör största delen av utgifterna. Den största relativa förändringen under de senaste åren har gällt utgifterna för arbetslöshetsförmåner, som tack vare det förbättrade sysselsättningsläget minskat från cirka fem miljarder euro 2015 till 3,6 miljarder euro 2019 (Folkpensionsanstaltens statistikdatabas [Kelasto](#)).

Effektmål: Skillnaderna i välfärd och hälsa har minskat.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper har inte minskat märkbart även om hälso- och välfärdsutvecklingen på lång sikt generellt har varit positiv. Enligt [Eurostat](#) upplever rätt många finländare jämfört med genomsnittet i EU att de inte fått den hälso- och sjukvård de behöver. Skillnaderna mellan väntetiderna inom primärvården och företagshälsovården och de i vissa fall tämligen höga kundavgifterna leder till ojämlik tillgång till vård i olika socioekonomiska grupper.

Allt fler finländare upplever att de har en god livskvalitet. Det stora språnget mellan 2017 och 2018 torde dock åtminstone delvis bero på ändringar i enkätmetodik. Både det subjektiva och det objektiva hälsotillståndet har också i genomsnitt förbättrats. Även skillnaderna mellan könen har minskat något. På lång sikt är trenden alltså positiv. De regionala skillnaderna är emellertid stora (se till exempel [Institutet för hälsa och välfärds sjuklighetsindex](#)), och detsamma gäller skillnaderna i utbildningsnivå. Antalet förlorade levnadsår ligger på en betydligt högre nivå för männen än för kvinnorna. Den upplevda hälsoutvecklingen bland unga har varit sämre än bland den vuxna befolkningen.

Tabell 22. Uppföljningsindikatorer för målet
utfall år 2009 och 2016–2019

	2009	2016	2017	2018	2019
Förlorade levnadsår (PYLL) i åldrarna 0–80 per 100 000 invånare					
Män	10 609	8 610	8 514	8 429*	8 345*
Kvinnor	4 774	4 166	4 190	4 194*	4 198*
Andel (%) 20–64-åringar som upplever att deras hälsa är medelmåttig eller sämre					
Män	33,4	31,0	29,0	28,1	27*
Kvinnor	33,1	30,1	27,4	27,0	26*
Andel elever i årskurs 8 och 9 (%) som upplever att deras hälsotillstånd är medelmåttigt eller dåligt					
Män	14,2	..	13,9	14*	14,7
Kvinnor	19,9	..	23,4	25*	26,8
Andel 20–64-åringar (%) som upplever att deras livskvalitet är god (EuroHIS-8)					
Män	..	55,4	54,5	60,9	62*
Kvinnor	..	58,1	60,5	66,1	67*

Källa: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet *Uppskattning

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

OECD: Finland: Landsspecifik hälsoprofil 2019

Effekt mål: Funktions- och arbetsförmågan har förbättrats.

Måluppfyllelse: God

Sjuk- och invalidpensioneringarna minskar på lång sikt och en större del av de partiellt arbetsföra än tidigare arbetar. Allt fler tror att de orkar arbeta fram till åldern för ålderspension, och de äldres funktionsförmåga har förbättrats.

Både äldre och personer i arbetsför ålder bedömer att deras funktionsförmåga är bättre än tidigare. Antalet sjuk- och invalidpensioneringar har länge minskat, delvis till följd av striktare villkor, men ökade tydligt 2018. Enligt en [undersökning av Pensionsskyddscentralen](#) berodde detta sannolikt delvis på aktiveringsmodellen. Åtminstone för aktiveringsmodellens del torde pensioneringstoppen jämnas ut i och med det ackumulerade trycket bland arbetslösa och avvecklingen av aktiveringsmodellen 2020. Orsakerna till pensioneringstoppen har dock inte klarlagts helt, och därför är den framtida trenden svår att prognostisera. En allt större del av invalidpensioneringarna är delinvalidpensioneringar. Även om den övergripande trenden är positiv är i synnerhet det ökande antalet sjuk- och invalidpensioneringar på grund av psykiska problem bland unga oroande. I europeisk jämförelse upplever också en anmärkningsvärt stor andel av befolkningen i Finland att hälsoproblem försvårar deras arbete (T.ex. Eurostat: [Absence from work due to personal health problems by sex, age and educational attainment level](#)).

Tabell 23. Uppföljningsindikatorer för målet
utfall år 2013 och 2016–2019

	2013	2016	2017	2018	2019
Antal personer som gått i sjuk- eller invalidpension					
Fullt		16 080	15 145	16 560	15 250*
Partiellt		5 224	5 594	5 585	6 500*
Under 25 år		2 108	1 933	2 145	2 000*
Andel 20–64-åringar (%) som tror att de sannolikt inte orkar arbeta ända till åldern för ålderspension					
Totalt	26,0	25,8	24,8	23,2	22*
Män	27,2	24,8	26,2	24,5	24*
Kvinnor	24,8	26,6	23,4	21,9	21*
Andel 75-åringar eller äldre (%) som upplever sig ha åtminstone stora svårigheter att ta hand om					
Totalt	14,2	15,9	12,2	11,1	11*
Män	13,4	15,1	12,3	10,5	11*
Kvinnor	14,7	16,4	12,2	11,5	11*

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, Pensionsskyddscentralen * Uppskattning

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

Alla med i arbetslivet: Resultat och rekommendationer från spetsprojektet Väger in i arbetslivet för partiellt arbetsföra (OTE)

Effektmål: Livs- och arbetsmiljön har blivit sundare och tryggare.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Uppföljningsindikatorerna för målet har inte förbättrats märkbart under de senaste fem åren. Förekomsten av familjevåld och våld i nära relationer är hög i europeisk jämförelse. De vattenburna epidemierna och olycksfallsdödligheten har ändå minskat klart på lång sikt.

Olycksfallsdödligheten i hemmen och på fritiden har minskat klart sedan millennieskiftet i synnerhet på grund att alkoholförgiftningarna blivit betydligt färre. Under de senaste åren har utvecklingen dock avstannat. [Den nationella undersökningen om olycksoffer](#) visar att olycksfall bland personer över 20 år leder till cirka 400 000 läkarbesök varje år. Förekomsten av olycksfall i arbetet har inte förändrats i någon betydande grad under de senaste åren, men jämfört med nivån före 2010-talet har de enligt Olycksfallsförsäkringscentralen klart minskat, i synnerhet när det gäller olycksfall som leder till arbetsförmåga i minst fyra dagar.

Tabell 24. Uppföljningsindikatorer för målet
utfall år 2013 och 2016–2019

	2013	2016	2017	2018	2019
Antal döda i olyckor i hemmet och på fritiden					
100 000 invånare*	42	41	42	41*	40*
Fall av våld i familjen eller nära relationer som kommit till polisens kännedom					
Sammanlagt, antal	9 422	9 905	9 546	9 886	9 850*
Män som offer, %	29,0	29,2	29,8	30,9	30*
Kvinnor som offer, %	72,2	70,8	70,2	69,1	70*
Olycksfall i arbetet					
per miljoner arbetstimmar	29,7	28,4	29,0	29,1*	29*
Vattenburna epidemier					
Antal	4	3	1	2	3

Källor: Institutet för hälsa och välfärd, Statistikcentralen/Brott och tvångsmedel

*Uppskattning

** Indikatorn ändrad från antalet döda till dödlighet/100 000 invånare, eftersom den senare är offentligt tillgänglig i Sotkanet.

Antalet fall av familjevåld och våld i nära relationer som kom till polisens kännedom låg på ungefär samma nivå under hela 2010-talet. Enkäten [Hälsa i skolan](#) ger vid handen att ungas erfarenheter av fysiska hot inte eller ökat eller minskat märkbart, men att förekomsten av mobbning minskat något.

Det årliga antalet vattenburna epidemier har minskat klart under de senaste två årtiondena. Under de senaste åren har antalet varit en till tre epidemier per år då det under 2000-talet ofta förekom fler än tio epidemier per år.

Effektmål: Den sociala tryggheten uppmuntrar människorna att arbeta.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Under de senaste åren har [sysselsättningsutvecklingen](#) varit stark. Även om sysselsättningen klart ökade jämfört med 2019 sjönk inte arbetslöshetsgraden i motsvarande. Konjunkturen och befolkningsutvecklingen har en stor inverkan på den positiva sysselsättningsutvecklingen, och effekterna av ändringar i den sociala tryggheten är svåra att särskilja från den utvecklingen. Långtidsarbetslösheten och den strukturella arbetslösheten är fortfarande på en klart högre nivå än före finanskrisen.

Avigsidan av omfattande och tillräckliga förmåner som garanterar försörjningen är problem med förmånstagarnas ekonomiska incitament för att arbeta. Till exempel enligt [Utvärderingsrapporten om grundtrygghetens tillräcklighet](#) stärktes incitamenten för olika förmånstagare att arbeta mätt med deltagandeskatten 2015–2019 samtidigt som förmånsnivån försämrades något.

I internationell jämförelse är det i Finland lönsamt att till exempel deltidsarbeta samtidigt som man får en arbetslöshetsförmån ([Kyyrä, Matikka & Pesola 2018: Työttömyysturvan suojaosa ja työttömyyden aikainen työskentely](#)). Arbete har också blivit klart vanligare bland personer som får arbetslöshetsförmåner. Det har också blivit vanligare att sammanjämka arbete med andra sociala förmåner, till exempel sjukdagpenning och invalidpension. Den här utvecklingen har sannolikt påverkats av att deltidsarbete blivit vanligare men framför allt av skyddsdelarna som infördes i arbetslöshetsförmånerna och bostadsbidraget på 2010-talet. Incitamenten för deltidsarbete kan emellertid också minska incitamenten att ta emot heltidsarbete i stället för deltidsarbete.

Den nedre åldersgränsen för rätten till tilläggsdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa höjdes genom en lag som trädde i kraft vid ingången av 2020, vilket ökar sysselsättningen bland äldre. I synnerhet bland äldre är sysselsättningen dock fortfarande klart lägre än i de andra nordiska länderna. Regeringens proposition som upphävde de nedsättningar och skyldigheter som ingick i aktiveringsmodellen lämnades till riksdagen 2019 och lagändringen trädde i kraft vid ingången av 2020.

Tabell 25. Uppföljningsindikatorer för målet
utfall år 2013 och 2016–2019

	2009	2016	2017	2018	2019
Sysselsättningsgrad					
20–29 år	66,5	65,1	66,0	67,5	68,5
20–69 år	68,6	66,8	67,6	69,6	70,6
55–64 år	55,5	61,4	62,6	65,4	66,4
Långtidsarbetslösa					
% av arbetskraften	1,6	4,7	4,0	2,9	2,4
Den förväntade pensioneringsåldern					
för en 25-åring	59,8	61,1	61,2	61,3	61,3*

Källa: Statistikcentralen/Arbetskraftsundersökning, ANM/Arbetsförmedlingsstatistik, Pensionsskyddscentralen

*Uppskattning

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

Alla med i arbetslivet: Resultat och rekommendationer från spetsprojektet Vägar in i arbetslivet för partiellt arbetsföra (OTE)

Effektmål: Fattigdomen och antalet marginaliserade har minskat.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Inga betydande förändringar i inkomstfördelningsindikatorerna har skett under 2010-talet, även om inkomstskillnaderna minskat något från toppåret 2007. I internationell jämförelse är antalet fattiga och marginaliserade litet i Finland både enligt relativa och absoluta indikatorer ([EU statistics on income and living conditions \(EU-SILC\)](#)).

Enligt utvärderingsrapporten om grundtrygghetens tillräcklighet förblev inkomstnivån för personer som är beroende av grundtryggheten så gott som oförändrad 2015–2019 när även utkomststödet beaktas. Utkomststödet roll för att fylla luckorna i grundtryggheten fick större vikt under den aktuella perioden, och det stabila antalet långtidsarbetslösa trots ett förbättrat sysselsättningsläge är eventuellt också ett tecken på detta. Sedan 2016 har andelen låginkomsttagare ökat något, sannolikt på grund av indexfrysningar och nedskärningar i förmånerna. Framför allt den låga sysselsättningsgraden bland personer med utländsk bakgrund och marginaliseringen bland unga är fortfarande allvarliga problem, trots den i övrigt positiva utvecklingen.

Grundtryggheten, de lägsta pensionerna, barnbidraget för ensamförsörjare och utkomststödet höjdes genom lagändringar som trädde i kraft vid ingången av 2020. Dessa åtgärder minskar i synnerhet antalet pensionärer med små inkomster i viss mån.

Tabell 26. Uppföljningsindikatorer för målet
utfall år 2009 och 2016–2019

	2009	2016	2017	2018	2019
Låginkomsttagarnas andel, %					
Hela befolkningen	13,2	11,5	12,1	12,0*	11,9*
Under 18 år	11,5	10,2	11,1	11,0*	10,9*
Löntagare	2,2	1,4	1,7	1,5*	1,5*
65+		12,4	13,3	13,3*	13,2*
18–24-åringar som riskerar att bli marginaliserade, %					
Av befolkningen i motsvarande ålder	..	18,6	16,9	17*	17*
25–64-åringar som fått utkomststöd en längre tid, %					
Av befolkningen i motsvarande ålder	2,1	2,5	2,8	2,9	2,8
Privathushåll utan inkomst					
Antal	..	..	41 377	39 158	38 474
Utländska arbetslösa arbetssökande, % av den utländska arbetskraften					
Män	21,8	22,9	19,0	16,7**	19*
Kvinnor	26,5	31,4	27,8	25,2**	25*

Källor: Statistikcentralen/Sysselsättningsstatistik, inkomstfördelningsstatistik; Folkpensionsanstalten/Analytik- och statistikgruppen

*Uppskattning,

**Preliminära uppgifter

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

Utvärderingsrapporten om grundtrygghetens tillräcklighet 2015–2019

Effektmål: Verkningsfulla tjänster och utkomstskyddet bildar en fungerande helhet.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Enligt indikatorerna har samordningen av utkomstskydd och tjänster förbättrats i viss mån under de senaste åren. Allt färre unga hamnar utanför utbildning och allt färre äldre behöver skära ner på mat eller vård på grund av brist på pengar. Andelen som får partiell sjukdagpenning har också ökat i jämn takt. Även om personer över 65 år upplever att de är friskare än tidigare verkar deras upplevda livskvalitet snarare försämrats. Det kan dock åtminstone delvis bero på ändringar i genomförandet av intervjuundersökningen snarare än en verklig förändring. Tjänster och förmåner har ofta utvecklats åtskilt, och därför motsvarar de inte alltid människornas behov. Människorna har inte heller alltid tillgång till den tjänst eller förmån de behöver.

Tabell 27. Uppföljningsindikatorer för målet
utfall år 2009 och 2016–2019

	2009	2016	2017	2018	2019
0–17-åringar placerade utom hemmet, %					
	1,3	1,4	1,4	1,5	1,4*
Andel som fått otillräckliga tjänster för barnfamiljer, % av dem som behövt tjänster					
	..	..	..	36,6	36*
17–24-åringar som hamnat utanför utbildning, % av befolkningen i motsvarande ålder					
Män	13,1	9,4	9,4	9,2*	9*
Kvinnor	9,7	7,0	6,7	6,7*	7*
Personer som får partiell sjukdagpenning, % av alla som får sjukdagpenning					
Män	0,4	3,8	4,2	4,4	4,9
Kvinnor	0,8	7,3	8,2	8,6	9,4
65-åringar och äldre (%) som på grund av penningbrist varit tvungna att skära ner på mat, mediciner eller läkarbesök					
Män	..	10,4	7,9	9,0	9*
Kvinnor	..	14,4	10,7	11,6	12*
Andel 65-åringar och äldre (%) som upplever att deras livskvalitet är god (EuroHIS-8)					
Män	..	58,2	57,3	50,6	52*
Kvinnor	..	51,8	54,9	51,6	53*
75-åringar och äldre som bor hemma, % av befolkningen i motsvarande ålder					
Män	92,7	93,5	93,6	93,8	94*
Kvinnor	87,6	89,2	89,5	89,7	90*

Källa: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, Folkpensionsanstalten

*Uppskattnng

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

Utvärdering av social- och hälsovårdsministeriets spetsprojekt

Reform av hemvården för äldre och närståendevården för alla ålderskategorier 2016–2018:

Resultat och verksamhetsmodeller

Effekt mål: Tillförlitliga tjänster i rätt tid motsvarar kundernas behov.

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Den social- och hälsovårdsreform som bereddes av statsminister Sipiläs regering föll i början av 2019, och därför har inte tjänstereformerna på systemnivå avancerat enligt tidsplanen.

Antalet personer som väntat i mer än sju dagar på icke brådskande läkarbesök i primärvården ökar, även om den snabba ökningen 2019 åtminstone delvis kan bero på rapporteringsproblem förknippade med informationssystemen och inte på att väntetiderna blivit längre. Samtidigt verkar antalet personer som väntat i mer än tre månader minskat, och till den delen har läget inte försämrats. Trots långa väntetider får de flesta den vård de behöver.

Tabell 28. Uppföljningsindikatorer för målet
utfall år 2016–2019

Utfall	2016	2017	2018	2019
Väntetid på över 7 dygn för icke brådskande besök hos läkare i den öppna sjukvården inom primärvården, % av genomförda besök				
Totalt	55,3	55,0	55,9	61,5
Män	53,9	53,9	55,4	60,3
Kvinnor	56,3	55,8	56,2	62,3
Andel som fått otillräckliga läkarmottagningstjänster, % av dem som behövt dem				
Totalt	..	..	15,8	15*
Män	..	..	13,9	14*
Kvinnor	..	..	17,3	17*
Specialiserad sjukvård, antal som väntat längre än 6 månader 31.12 /10 000 invånare				
	3,4	2,4	3,2	3,1*
Bedömningar av ett eventuellt servicebehov inom barnskyddet som färdigställts inom den lagbestämda tidsfristen på 3 månader under tiden 1.10–31.3, %				
	94,5	93,6	93,1	94,1

Källa: Institutet för hälsa och välfärd * Uppskattning

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

Utvärdering av spetsprojektet för utvecklingen av barn- och familjetjänster

Utvärdering av spetsprojektperioden för valfrihetsförsöket, social- och hälsocentralerna

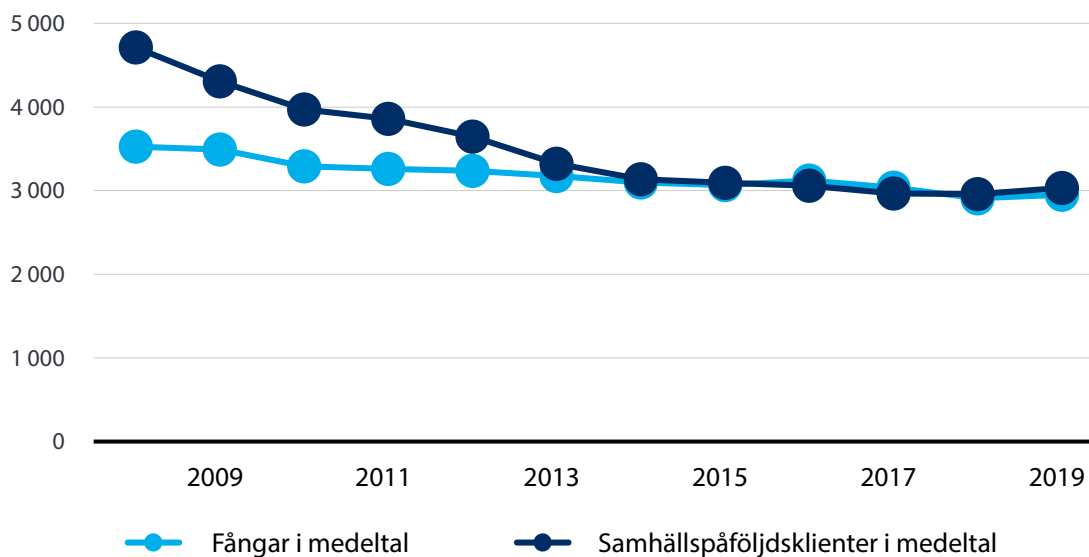
Effektmål: Må bra-branschen skapar affärsmöjligheter och export.

Måluppfyllelse: God

Hälsotekniken är en av de snabbast växande högteknologiska exportbranscherna i Finland. Exporten har ökat med i genomsnitt 5,7 procent per år. Finlands takt motsvarar tillväxtprognosen för världsmarknaden. Tillväxtstrategin för hälsobranschen har intensifierat samarbetet mellan aktörerna och bidragit till tillväxten i branschen. Branschen gynnas av de möjligheter som nya produktkoncept och tekniker som artificiell intelligens och robotteknik medför. Överskottet i handelsbalansen i branschen har varit drygt 1 miljard euro.

Enligt en branschutredning för hälsoteknik väntade sig över 90 procent av hälsoteknikföretagen tillväxt i affärsverksamheten 2020. I synnerhet små företag anser att marknadstillträdet för innovationer inom hälsoteknik är en utmaning för branschen i Finland.

Figur 3. Finlands handel med hälsoteknikprodukter 2009–2018
miljoner euro

Källa: Healthtech Finland april 2019/Tullen

Ytterligare uppgifter om resultaten

Verksamhetsberättelserna för förvaltningsområdets organisationer:

[Social- och hälsovårdsministeriet](#)

[Institutet för hälsa och välfärd](#)

[Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira](#)

[Besvärsnämnden för social trygghet](#)

[Strålsäkerhetscentralen](#)

[Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea](#)

12 Miljöministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **59 715 mn €**

- Miljöministeriets andel **319 mn €**

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 88 mn €
- Överföringsutgifter 99 mn €
- Investeringsutgifter 0 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

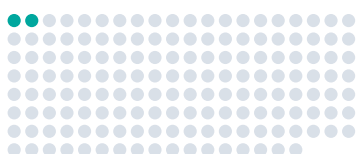
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk **totalt 73 084 årsverken**

- Miljöministeriet **892 årsverken**

Ämbetsverk **2** ST.

- Finlands miljöcentral
- Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet

Fonder **2** ST.

- Statens bostadsfond
- Oljeskyddsfonden

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **1** ST.

- A-kruunu Oy

Centrala förändringar i förvaltningen

Kommunfinans Abps värdepapper som ingår i anläggningstillgångarna, 20 mn euro, överfördes till statsrådets kansli.

12.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Förändringar i den internationella ordningen

De internationella miljöavtalen och miljöåtagandena har en central betydelse i vår strävan att uppnå hållbar utveckling. Antagandet av Parisavtalet om klimatförändringar och Agenda 2030 för hållbar utveckling visar att det finns en politisk vilja till förändring. Samma vilja måste finnas i genomförandet både nationellt och internationellt. Det är nödvändigt att fortsätta att stärka den internationella miljöförvaltningen genom att se till att miljöavtalen är fortsatt verkningfulla och att FN:s miljömöte befäster sin ställning som FN-auktoret i miljöfrågor.

Klimatförändring och cirkulär ekonomi

Klimatförändringen kan dämpas genom att man stoppar ökningen av halterna av växthusgaser i atmosfären. Övergången till ett koldioxidsnålt samhälle kräver insatser på alla samhällsområden. I styrningen av område-samvändningen och byggandet har koldioxidsnåla lösningar ökat i betydelse. En anpassning till förändrade klimatförhållanden blir nödvändig oberoende av om insatserna för att stävja klimatförändringen lyckas. Lösningar för cirkulär ekonomi minskar växthusgasutsläppen, utsläppen i vattendrag, främjar en hållbar användning av naturresurser och ökar konkurrenskraften.

Miljöns och naturens tillstånd

Den biologiska mångfalden har försvagats och allt fler arter och naturtyper blir hotade. Ekosystemtjänster som är nödvändiga för människan, såsom pollineringen av näringsväxter, kan drabbas av allvarliga störningar. På grund av klimatförändringen och utsläppen av näringsämnen och farliga ämnen har tillståndet i världshaven, Östersjön, insjöarna, vattendragen och grundvattnet inte förbättrats enligt målen. Farliga kemikalier används alltjämt i stor skala, och utsläppen av farliga ämnen och småpartiklar är för stora med tanke på miljön och hälsan. Den ständigt ökande produktionen av plaster återspeglar sig i både världshavens och insjövattnens tillstånd.

Befolkningsstrukturen och urbaniseringen

Befolkningen ökar i de största stadsregionerna medan en stor del av landet avfolkas. Samtidigt åldras befolkningen och nativiteten minskar. Utvecklingen i de växande stadsregionerna förutsätter hållbara lösningar för att producera bostäder, förebygga bostadslöshet, förtäta samhällsstrukturen, förebygga social segregation och ordna den service som den geografiskt koncentrerade befolkningen behöver. Det blir allt viktigare att bekämpa och anpassa sig till klimatförändringen och utveckla den cirkulära ekonomin. I avfolkningsområden finns det ett överutbud av bostäder, vilket gör det svårare att underhålla och reparera dem.

12.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

- 1 Klimatet fortsätter att bli varmare och det blir svårare att förutspå klimatförändringen**
För att begränsa klimatförändringen måste växthusgasutsläppen snabbt minskas globalt och klimatförändringens konsekvenser beaktas i allt nationellt beslutsfattande. Det nationella målet är ett klimatneutralt Finland 2035. Risken är att inga beslut på global, EU- och nationell nivå fås till stånd om de åtgärder som behövs. Genomförandet av Parisavtalet, EU-lagstiftningen och andra åtgärder främjas, målen uppdateras utifrån aktuella uppgifter och samarbetet inom statsrådet ökas.
- 2 Överkonsumtionen av naturresurser och dess negativa effekter ökar**
Om överkonsumtionen av naturresurser inte fås under kontroll minskar den biologiska mångfalden och tillgången på viktiga naturresurser äventyras. Arbetet för att främja en hållbar och trygg cirkulär ekonomi stärks nationellt, inom EU och internationellt. Nationella mål ställs upp för den cirkulära ekonomin och de styrmedel som behövs för att uppnå dem tas i bruk.
- 3 Växande ojämlikhet mellan regioner och bostadsområden**
Urbaniseringen och invandringen ökar riskerna för segregering och ojämlikhet mellan regioner och bostadsområden. I regioner med krympande befolkning minskar servicen och skillnaderna i ekonomiska resurser i städerna hotar den sociala balansen mellan bostadsområdena. Det vidtas åtgärder för att upprätthålla regionernas livskraft och bostadsområdenas sociala och ekologiska hållbarhet, och för att säkerställa att det kan byggas tillräckligt många bostäder till skäligt pris.
- 4 Miljöbelastande skadliga ämnen och kemikalier samt miljöskador**
Skadliga ämnen som belastar miljön eller den fara för miljön som olika verksamheter orsakar identifieras inte eller det finns inte tillräcklig beredskap för dem. NTM-centralernas resurssituation kan begränsa omfattningen av tillsynen inom miljöskyddet och utvecklandet av tillsynen. Det säkerställs att systemen för förhandskontroll och tillsyn enligt miljöskyddslagen fungerar och systemet med subsidiärt miljöansvar utvecklas till att bli mer omfattande än i dag. Riskhanteringsåtgärderna för att bemöta nya kemikaliefrågor utvecklas. Utsläppen av små partiklar, sot och andra skadliga ämnen som sprids genom långväga transport minskas. Samarbetet mellan förvaltningen, forskarna och verksamhetsutövarna samt den internationella påverkan utvecklas.

↑ Sannolikhet ↓	Nästan säker				1
	Sannolik			2 3	
	Möjlig			4	
	Osannolik				
		Obetydlig	Måttlig	Betydande	Kritisk
		← Konsekvens →			

12.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: En god miljö och biologisk mångfald.

- God miljöstatus har uppnåtts i Östersjön och i vattendragen
- Förlusten av biologisk mångfald har stoppats och ett gynnsamt tillstånd tryggats
- Livsmiljön bidrar till människors välbefinnande
- Miljöriskerna har identifierats och är under kontroll.

Måluppfyllelse: God

God miljöstatus har uppnåtts i Östersjön och i vattendragen

Enligt de reviderade bedömningarna av yt- och grundvattnens och havets tillstånd har yt- och grundvattnens tillstånd i Finland inte förbättrats. Finlands havsområden är fortfarande övergödda, även om trenden för Finlands fosforbelastning på Östersjön var sjunkande och något sjunkande för kväveutsläppen åren 1995–2018. Näringsbelastningen från mänsklig verksamhet, särskilt jordbruket, fortsätter att försämra vattendragens tillstånd.

För att förbättra Östersjöns och yt- och grundvattnens tillstånd inledde miljöministeriet ett program för effektiviserat vattenskydd (*Vattnens tur 2019–2023*). Programmet baserar sig på de mål för vatten- och havsvården som statsrådet har godkänt. Genomförandet av programmet inleddes inom alla temaområden: minskad näringsbelastning från jordbruket, hantering av vattenhushållningen inom jord- och skogsbruket, istandsättning av vattendrag, minskning av utsläpp av skadliga ämnen i vatten från städer samt forskning och utveckling som främjar programmets mål. Inom temat sanering av vrak som är farliga för Östersjöns miljö var det första objektet mudderverket VELL som sjönk utanför Hangö. Dieselolja som blivit kvar i bränsletankarna avlägsnades. Insatsen var samtidigt ett utbildningsobjekt för dykarna.

Övergångsperioden för effektivisering av behandlingen av avloppsvatten i fastigheter som byggts före 2004 och som inte hör till avloppsnätet gick ut den 31 oktober 2019. Övergångsperioden hade förlängts tre gånger och ändrats till att gälla endast fastigheter i strand- och grundvattenområden. Våren 2019 gjordes på basis av uppgifter om fastigheternas läge och tidigare års rådgivningsbesök en bedömning av effektiviseringsbehovet, och det uppskattades att det ännu gäller cirka 115 000 fastigheter. På grund av att rådgivningen har upphört finns det inget material för att bedöma huruvida läget har förändrats. Genomförandet övervakas av kommunerna.

Genom den nya webbportalen för vatten- och havsvården säkerställs att aktuell information om det nationella genomförandet av åtgärderna finns tillgänglig för alla intressentgrupper i åskådlig form. De finländska marina skyddsområdenas arealandel av Finlands havsområde har överskridit 10 internationella mål för hållbar utveckling.

Förlusten av biologisk mångfald har stoppats och ett gynnsamt tillstånd tryggats

Ett strategiskt mål i det nya regeringsprogrammet är att förlusten av biologisk mångfald i Finland ska stoppas. Den mest omfattande nya åtgärden är det handlingsprogram för att förbättra livsmiljöernas tillstånd ([Helmi](#)) som inleddes hösten 2019. För de centrala temana i handlingsprogrammet, det vill säga skydd och restaurering av myrar samt restaurering av fågelvatten och vårdbiotoper, uppställdes kvantitativa mål för 2020–2023.

Den femte [bedömningen av hotade arter](#) publicerades i mars 2019. Resultaten visade att arternas mångfald har fortsatt att utarmas, även om det samtidigt har skett en positiv utveckling i en del av arterna. Av de uppskattningsvis över 22 000 arterna i Finland är 11,9 procent hotade, jämfört med 10,5 procent vid den föregående bedömningen. Satsningarna på att stoppa den negativa utvecklingen för den biologiska mångfalden har ökat betydligt under året bland annat med hjälp av Helmi-programmet.

Lagberedningen om naturskyddsområden på statlig mark framskred och 126 nya skyddsområden inrättades (13 400 hektar). Det sammanlagda antalet skyddsområden som inrättades under den lagberedning som inleddes 2011 uppgick vid utgången av 2019 till 342 områden och 292 104 hektar, vilket är cirka 41 procent av projektets totala mål på 720 000 hektar. Skyddsmålet för handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland, METSO, uppnåddes med ett resultat på 4 696 hektar. Det viktigaste var det goda resultatet av handlingsplanen METSO i Tavastland och Södra Österbotten och en tydlig förbättring av resultatet inom områdena för NTM-centralerna i Egentliga Finland, Sydöstra Finland och Södra Savolax jämfört med året innan. Resultatet beror delvis på kommunikationen om METSO till markägarna i södra Finland i syfte att öka utbudet av skyddsområden.

Livsmiljön bidrar till människors välbefinnande

Beredningen av totalreformen av markanvändnings- och bygglagen fortsatte i enlighet med regeringsprogrammet. Reparationsunderstöden utvidgades till att gälla undersökning av skicket i fukt- och mikroskadade bostäder och bostadsbyggnader som har problem med inomhusluften samt planeringskostnader för ombyggnad av sådana byggnader. I budgeten för 2020 anvisades 1,3 miljoner euro för detta ändamål. Inom programmet Sunda lokaler 2028, som syftar till att förebygga problem med inomhusluften i offentliga byggnader, ökades medvetenheten om lösningar på problem med inomhusluften genom att sprida information om god praxis från olika aktörer. ([Statsrådets principbeslut om åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028, 3.5.2018](#)).

Enligt en extern [slututvärderingen](#) ökade miljöministeriets projekt KIRA-digi som genomfördes 2016–2019 antalet nya försök och utvecklade samarbetet inom fastighets- och byggbranschen, men en mer bestående förändring kräver att arbetet fortsätter också efter att projektet avslutats. Interoperabla informationsstrukturer skapades i samarbete med Befolkningsregistercentralen.

Inom projektet [Markanvändningsbeslut](#) som genomfördes 2017–2019 och inom projektet [Framtidens markanvändningsbeslut](#) som genomfördes 2019 främjades digitaliseringen av markanvändningsplaneringen och markanvändningen. I dem presenterades en målbild för 2030 och en färdplan för digitalisering av beslut som gäller markanvändningsplanering och byggande. Samtidigt främjades med hjälp av ordlistor och datamodeller interoperabiliteten mellan processernas informationsstrukturer och införandet av öppna standarder.

Miljörisker har identifierats och är under kontroll

Revideringen av miljöskyddslagen och utvecklandet av bestämmelserna om smidigare tillståndsförfaranden slutfördes 2019. Arbetet för en smidigare lagstiftning fortsätter i samarbete med regionförvaltningsverken och NTM-centralerna vid verkställandet av lagarna och utvecklandet av förfarandena.

[Det nationella luftvårdsprogrammet](#) godkändes i början av 2019. Programmet innehåller åtgärder för att fullgöra skyldigheterna enligt direktivet, det vill säga att minska luftutsläppen av svaveldioxid, kväveoxider, flyktiga organiska föreningar, små partiklar och ammoniak. I programmet presenteras nuläget för luftvården i Finland och en bedömning av utsläpp, konsekvenser och behövliga åtgärder fram till 2030.

Luftkvaliteten i Finland är i regel god. Utsläppen av små partiklar och sot, särskilt från småskalig förbränning, måste minskas ytterligare.

Miljöskador i samband med verksamhetsutövers insolvens har avhjälpats med finansiering ur statsbudgeten också under 2019. I enlighet med regeringsprogrammet har ett lagstiftningsprojekt ([TOVA](#)) för ett mer omfattande subsidiärt miljöansvarssystem inletts. Målet med projektet är att i fortsättningen fullgöra verksamhetsutövarnas miljöförpliktelser utan statlig intervention.

När det gäller kemikaliers miljöpåverkan låg tyngdpunkten 2019 på grund av Finlands EU-ordförandeskap på att främja internationella kemikalieavtal och förhandlingsprocessen om den internationella kemikaliestrategin och hållbar hantering av kemikalier och avfall efter 2020. Betydande framsteg har gjorts när det gäller plastavfall som omfattas av Baselkonventionen om transporter av avfall. Forskningsprojektet om en [hållbar och trygg cirkulär ekonomi](#) identifierade de viktigaste miljö- och hälsoriskerna i anslutning till skadliga/farliga ämnen och kartlade åtgärder genom vilka dessa risker kan hanteras på ett hållbart och tryggt sätt.

Effekt mål: Ett koldioxidneutralt kretsloppssamhälle.

- Finland har minskat sina växthusgasutsläpp betydligt
- Naturreсурser används sparsamt och hållbart
- Cirkulär ekonomi innebär samhällsförnyelse
- Byggnadernas livscykel är koldioxidsnål och materialeffektiv.

Måluppfyllelse: God

Finland har minskat sina växthusgasutsläpp betydligt

Enligt Statistikcentralens preliminära uppgifter var Finlands totala utsläpp av växthusgaser cirka 20 procent mindre år 2018 än 1990. De totala utsläppen ökade dock med två procent jämfört med året innan. Ökningen av utsläppen berodde mest på den ökade förbrukningen av naturgas och torv. Utsläppen utanför utsläppshandeln (ansvarsfördelningssektorn) enligt förhandsuppgifterna för 2018 förblev på samma nivå som året innan och överskred det linjära målet 0,3 miljoner ton CO₂-ekv. Genom underskridningarna 2013–2015 (totalt 2,2 miljoner ton CO₂-ekv.) kan dock överskridningarna 2016, 2017 och 2018 (1,9 miljoner ton CO₂-ekv.) kompenseras, och Finland kommer således att uppfylla sina åtaganden.

En [klimatårsberättelse](#) om uppnåendet av de klimatpolitiska målen enligt klimatlagen överlämnades första gången som en separat berättelse till riksdagen i juni (B 17/2019 rd - RSk 2/2020 rd). Enligt årsberättelsen är det sannolikt att både målen för 2020 och 2030 uppnås när de åtgärder som räknas upp i den klimatpolitiska planen på medellång sikt (KAISU, SRR 7/2017 rd - RSk 4/2018 rd) genomförs.

Vid genomförandet av den klimatpolitiska planen på medellång sikt, som gäller åtgärder för att minska utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn, ansvarar miljöministeriet bland annat för markanvändnings- och områdesplaneringspolitik, avfallspolitik, byggande, arbetsmaskiner och stödjande av kommunernas klimatåtgärder. Miljöministeriet och Tekniska Handelsförbundet rf ingick i oktober 2019 ett Green Deal-avtal om arbetsmaskiner, det vill säga ett frivilligt avtal om minskning av utsläpp. Avtalet uppmuntrar arbetsmaskinbranschen att ta fram metoder som kan minska koldioxidutsläppen från arbetsmaskiner.

Programmet [Kommunernas klimatlösningar](#) har 2019 finansierat tolv projekt som har påskyndat klimatarbetet i kommunerna och regionerna. Projekten syftar till att få beslutsfattarna i kommunerna, kommuninvånarna och de företag som är verksamma i kommunerna att förbinda sig till gemensamma klimatinsatser. Teman har bland annat varit låga utsläpp från byggnader, transporter och konsumtion. Dessutom har programmet finansierat flera nationella projekt kring verksamhetsmodeller som gynnar alla kommuner och regioner samt finansierat femton småskaliga försök som syftar till att minska utsläppen från konsumtion.

Vindkraften har blivit den förmånligaste formen av elproduktion i Finland. Enligt en uppskattning uppgick vindkraftverkens sammanlagda kapacitet till 2 400 megawatt 2019 (2 044 megawatt vid ingången av 2018). Enligt en uppskattning från början av året motsvarade landbaserade vindkraftsprojekt som omfattas av bygglov från kommunen eller en godkänd generalplan för vindkraft, i kombination med den befintliga

produktionen, över 30 procent av den nuvarande elförbrukningen i Finland. Den riksomfattande vindkraftsrådgivningen har fortsatt. I synnerhet frågor som gäller höjden på kraftverken har sysselsatt myndigheterna. Under 2020 färdigställs statsrådets forskningsprojekt för att utreda vilka fysiologiska verkningar och störningar ljud från vindkraftverk orsakar samt ljudens samband med sjukdomar.

Avtalsperioden 2016–2019 för avtalen om markanvändning, boende och trafik (MBT) mellan staten och stadsregionerna Helsingfors, Åbo, Tammerfors och Uleåborg löpte ut vid utgången av 2019. Samhällsstrukturens enhetlighet och trafiksystemets ekologiska effektivitet i de kommuner som omfattas av avtalen har kunnat förbättras genom att bostadsbyggandet styrs till de områden som bäst kan nås med hållbara färdmedel och genom att resurser anvisas för projekt som främjar goda gång- och cykelförhållanden samt kollektivtrafik. Avtalsförloppet har således konstaterats vara ett bra verktyg för att stödja kommunernas uppnående av de gemensamt fastställda målen för klimatneutralitet. Förhandlingarna om att fortsätta avtalsförloppet för de följande perioderna inleddes i början av 2019.

Naturresurser används sparsamt och hållbart

SPå Finlands initiativ godkände EU-medlemsländerna enhälligt slutsatserna om cirkulär ekonomi inom byggbranschen. Den cirkulära ekonomin beaktas i fortsättningen i EU-lagstiftningen om byggbranschen, och återanvändningen och materialåtervinningen av byggprodukter underlättas. Den cirkulära ekonomin måste utvidgas och få en starkare ställning inom byggandet, eftersom byggbranschens potential att minska klimatutsläppen och spara råvaror är betydande. Hälften av jordens råvaror används för byggande, och branschen står för 35 procent av alla växthusgasutsläpp och 30 procent av allt avfall. Ändringen kan ge upphov till en inre marknad inom EU för återanvända byggprodukter och produkter som tillverkas av återvunnet material, och om den cirkulära ekonomin utvidgas till byggbranschen kan detta skapa 6,5 miljoner nya arbetstillfällen inom EU fram till 2030.

Under rapporteringsåret publicerades tre handböcker (1, 2, 3) om cirkulär ekonomi inom byggande i syfte att förbättra förutsättningarna för återanvändning och materialåtervinning av byggprodukter. Det utvecklades ett helt nytt förfarande för inventering inför rivning av byggnader som lämpar sig för finländska förhållanden. Dessutom utarbetades de första nationella rekommendationerna för offentlig upphandling av rivningsarbeten med utgångspunkt i främjandet av cirkulär ekonomi. För att främja användningen av rivningsinventeringar bereddes ett Green Deal-avtal med Rakli ry och inventering inkluderades som ett villkor för det rivningsbidrag som införs 2020. Dessutom utvecklades en handelsplats för återvinning av rivningsmaterial ([Materialtorget](#)) och genomfördes ett utredningsprojekt för en materialinventering av den byggda miljön. En [inventering](#) av plaster som används inom byggandet har färdigställts.

Hållbar offentlig upphandling främjades bland annat genom deltagande i styrningen av kompetenscentrumet för hållbar och innovativ offentlig upphandling ([KEINO](#)), ett Green Deal-pilotprojekt för upphandling och ett pilotförsök med påverkansinvesteringar i anslutning till miljöupphandlingar.

Byggnadernas livscykel är koldioxidsnål och materialeffektiv

I och med ny lagstiftning har energiprestandan i nya byggnader förbättrats med upp till 20 procent beroende på byggnadstyp. Energicertifikatet har fått konsumenterna att fästa vikt vid byggnaders energieffektivitet. I Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA:s register över energicertifikat finns det cirka 115 000 certifikat (2018: 89 000 certifikat), av vilka 43 procent har upprättats i enlighet med de nya bestämmelser om energicertifikat som trädde i kraft vid ingången av 2018. Av de nya energicertifikaten placerar sig cirka 7 procent i energiprestandaklass A, 37 procent i klass B och 13 procent i klass C.

Genomförandet av färdplanen för koldioxidsnålt byggande har fortsatt i samarbete med aktörerna inom branschen. Målet är att börja styra byggnaders koldioxidavtryck genom lagstiftning före 2025. Testningen av en ny version av metoden för beräkning av byggnaders klimatavtryck och utvecklingen av databasen för byggprodukters utsläpp inleddes. Dessutom genomfördes bland annat ett projekt som granskar de ekonomiska styrmedlen för koldioxidsnålt byggande.

Användningen av virke har främjats särskilt i det offentliga byggandet och byggandet av höghus. I det offentliga byggandet har andelen träbyggnader stigit till 15–25 procent beroende på byggnadstyp. Åtgärderna i programmet för träbyggande inriktades i huvudsak på utveckling av bostadsbyggande och offentligt byggande i tillväxtcentrum och på utveckling av kompetensen i landskapen. Genom programmet understöds forsknings- och utvecklingsprojekt med 2,6 miljoner euro. Projekten gäller digitalisering inom träbyggande, användarorienterade lösningar och cirkulär ekonomi. Ett utbildningsprogram inom byggnadstillsyn inleddes.

Cirkulär ekonomi innebär samhällsförnyelse

Förhandlingarna om direktivet om engångsplast slutfördes våren 2019 och förberedelserna inför det nationella genomförandet inleddes. Genomförandet av den [nationella färdplanen för plast](#) fortsatte. Materialtorget, det vill säga dataplattformen för avfall och sidoströmmar, öppnades för offentligt bruk i april 2019 och inledandet av den lagstadgade användningen av plattformen vid ingången av 2020 förbereddes. Den ändring av avfallsförordningen som gällde användningen av Materialtorget (1096/2019) godkändes i november under berättelseåret.

Deponeringen av kommunalt avfall på avstjälningsplatser har enligt [Statistikcentralen](#) minskat kraftigt under de senaste åren och endast 0,7 procent deponerades 2018. Materialåtervinningen av avfall ökade något och 42 procent återvanns 2018. Energiåtervinning var dock fortfarande den viktigaste formen av behandling av kommunalt avfall. År 2018 uppgick den totala mängden kommunalt avfall till cirka tre miljoner ton. Ökningen jämfört med året innan var nästan 230 000 ton, vilket innebär en ökning med cirka åtta procent. En del av tillväxten torde bero på osäkerhet i statistikföringen.

Ett [betänkande](#) av arbetsgruppen för genomförande av ett [lagstiftningspaket](#) som omfattar sex olika direktiv för avfallssektorn blev klart i september. År 2019 fattades ett beslut om att frångå statens system för oljeavfallshantering och uttaget av oljeavfallsavgifter i anslutning till det. I början av året undertecknades ett Green Deal-avtal om tillvaratagande av smörjoljeavfall och återvinning av material. Därtill beviljades statsunderstöd ur outnyttjade medel som inlutit i oljeavfallsavgifter för utvecklande av oljeavfallshantering.

Effekt mål: Hållbar stadsutveckling.

- Stadsregionerna bidrar till en hållbar tillväxt i regionerna
- Närmiljöerna är socialt och ekologiskt hållbara
- Det finns bostäder som svarar på olika befolkningsgruppers behov
- Utvecklingen i stadsregionerna och på landsbygden stöder och står i samspel med varandra.

Måluppfyllelse: God

Stadsregionerna bidrar till en hållbar tillväxt i regionerna

I början av 2019 inleddes förhandlingar för att fortsätta avtalsförhandlingen mellan kommunerna i de största stadsregionerna och staten i fråga om markanvändning, boende och trafik (MBT-avtal). I alla regioner har åtgärderna i MBT-avtalen 2016–2019 genomförts med gott resultat. I Helsingforsregionen överskreds målet om 60 000 nya bostäder med cirka 2 700 bostäder och produktionen har förlagts till områden som är lättillgängliga och stöder förtätningen av samhällsstrukturen. Hållbarheten i trafiksystemet i regionen har förbättrats och andelen resor till fots, med cykel och med kollektivtrafik har ökat. I Tammerforsregionen har det byggts hyresbostäder till rimligt pris i alla delar av regionen. De infrastrukturprojekt som gäller infartsparkering, kollektivtrafik, gång och cykling har framskridit. I Åboregionen har befolkningmängden ökat kraftigast inom gång- och cykelzonerna och långsammare inom kollektivtrafikzonerna. Andelen glesbebyggelse runt städerna har sjunkit i alla stadsregioner.

I enlighet med regeringsprogrammet bereds MBT-avtalen till skillnad från tidigare för perioder om 12 år, det vill säga för åren 2020–2031. Parterna har som mål att underteckna MBT-avtalen mellan kommunerna i Helsingfors, Tammerfors, Åbo och Uleåborgs stadsregioner och staten år 2020. Utredarens [rapport](#) om att utvidga avtalsförhandlingen till stadsregionerna Jyväskylä, Lahtis och Kuopio har färdigställts och beslut om att utvidga förhandlingen till nya områden fattas 2020.

Det finns bostäder som svarar på olika befolkningsgruppers behov

Bostadsbyggandet har under de senaste åren varit livligt, cirka 40 000 bostäder på årsnivå, vilket har dämpat trycket att höja priserna och hyrorna på bostäder. År 2019 uppgick den statsunderstödda produktionen av nya ARA-bostäder till sammanlagt 7 800. Antalet hyresbostäder med långvarigt och kortvarigt räntestöd ökade med sammanlagt 47 procent, medan antalet bostäder för grupper med särskilda behov stannade på en lägre nivå än tidigare. Av ARA-produktionen inriktades över 92 procent på tillväxtcentrum, 42 procent på huvudstadsregionen och 55 procent på MBT-kommunerna i Helsingforsregionen. Den beviljade räntestödsfullmakten användes nästan helt och 85 procent av lånefinansieringen gällde nyproduktion. Av räntestödslånen gällde 52 procent hyresbostäder med långvarigt räntestöd, 15 procent bostäder med kortvarigt räntestöd, 21 procent bostadsrättsbostäder och 12 procent bostäder för grupper med särskilda behov. Byggandet av bostäder för studerande och unga främjades genom att maximibeloppet för investeringsunderstöd för byggande höjdes från 10 procent till 15 procent av de godtagbara kostnaderna för bostadsobjekten.

Bostadslöshet förebyggdes genom att Åtgärdsprogrammet för förebyggande av bostadslöshet (AUNE) 2016–2019 i genomfördes i nio städer i enlighet med regeringens principbeslut. Tyngdpunkten i programmet låg på snabbt ingripande i situationer där en person riskerar att bli eller nyligen har blivit bostadslös. I de städer som deltog i programmet minskade långtidsbostadslösheten med 1 345 personer, det vill säga med 35 procent. Enligt preliminära uppgifter var antalet bostadslösa personer i slutet av 2019 cirka 4 450. I en **utredning** som miljöministeriet lät göra 2019 bedömdes hur målen för de tre bostadslöshetsprogrammen (PAAVO I, PAAVO II och AUNE) har uppnåtts och gavs rekommendationer om kommande åtgärder.

År 2019 uppgick ARA-bostadsbeståndet till sammanlagt över 400 000 bostäder, av vilka största delen, över 60 procent, var normala hyresbostäder. De största skillnaderna mellan ARA-hyror och fria marknadshyror fanns i huvudstadsregionen. I Helsingfors var skillnaden över sju euro per kvadratmeter i månaden och i Esbo över fyra euro. År 2019 ökade ARA-hyrorna med uppskattningsvis cirka 1,1 procent och ökningen har i flera år varit måttligare än för fria marknadshyror.

Verksamheten för A-Kruunu Oy, som lyder under miljöministeriets ägarstyrning, utvidgades till andra större tillväxtregioner utöver Helsingforsregionen. Bolagets mål för bostadsproduktion höjdes till 800 nya bostadsbyggen 2021 och bolaget kapitaliserades med 24 miljoner euro. A-Kruunu Oy började bygga sammanlagt 471 bostäder 2019 (481 bostäder 2018).

Närmiljöerna är socialt och ekologiskt hållbara

Programmet **Hållbar stad**, som främjar en omfattande hållbar utveckling i städer och kommuner, startade i början av 2019. Programmets huvudteman är koldioxidsnålhet, intelligens, social hållbarhet och hälsa. Genom programmet har 19 försök med praktiska lösningar för hållbar stadsutveckling delfinansierats och understötts. I försöken deltar cirka 30 städer eller kommuner och tiotals andra aktörer. Hållbarhetsledningen har främjats genom att skapa nätverk mellan aktörer inom stads- och kommunutveckling, genom att samla indikatoraktörer inom temat till ett gemensamt evenemang samt genom att starta ett projekt som stöder uppställningen av mål för och uppföljningen av hållbarheten. I projektet medverkar 36 kommuner från olika håll i Finland. I programmet har man också tagit fram lösningar på kommunernas gemensamma utmaningar bland annat när det gäller att främja kommuninvånarnas delaktighet samt förberett spridandet av god praxis i större skala.

Utvecklingen i stadsregionerna och på landsbygden stöder och står i samspel med varandra

Samspelet mellan städerna och landsbygden är omfattande och man strävar efter att styra dess hållbarhet genom regional och överregional planering av områdesanvändningen. Verktyn för detta utvecklas i samband med totalreformen av markanvändnings- och bygglagen. Under 2019 producerades en riksomfattande statistisk analys av den senaste utvecklingen i fritidsboendet för att stödja utvecklingen av strandplaneringen i samband med reformen av markanvändnings- och bygglagen.

Inom ramen för projektet [Viehkot taajamat](#), som genomfördes 2018–2019, utvecklades planeringen av små centrum, kyrkbyar och små tätorter på landsbygden i landskapen Södra Savolax och Egentliga Finland. Resultatet blev en uppsättning verktyg för tätorternas livskraft och förnyelse samt en handbok för utredning av byggnaders kulturmiljövärde, användning och skick avsedd för byggnadsägare och experter inom markanvändning och byggnadstillsyn.

Resultaten av statsrådets forskningsprojekt om möjligheterna med och konsekvenserna av regional rörlighet och multilokalitet som genomfördes 2018 och 2019 blir klara under våren 2020. Utifrån den omfattande statistiska analys som gjordes inom ramen för projektet kommer den regionala rörligheten att effektivisera arbetsmarknaden, men det behövs kraftigare åtgärder för att lindra matchningsproblemet.

Differentieringen av regionstrukturen i hela landet har ökat. Målet är att motarbeta differentieringsutvecklingen och anpassa sig till den genom att utveckla samspelet mellan städerna och landsbygden bland annat genom att utnyttja digitalisering och utveckla en hållbar multilokalitet. Det har konstaterats att många styrmedel för närvarande inte stöder en hållbar multilokalitet.

SNELLMANGATAN 1 A, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
valtioneuvosto.fi/sv/
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN: 978-952-287-866-3 PDF
ISBN: 978-952-287-862-5 tryckt
ISSN: 2490-0966 PDF
ISSN: 2490-0613 tryckt